

IKERKUNTZA ALEAK

NESKEN KIROL JARDUERA BULTZATZEKO NEURRIAK ESKOLA KIROLEAN

Bizkaiko Foru
Aldundia
Diputación
Foral de Bizkaia

Kultura Saila
Departamento
de Cultura

Ángel M. González Suárez

Angel M. González

Psikologian lizentziatua eta doktorea, Kirolaren Psikologiako Unibertsitate Masterra eta Kirol Entrenamenduaren arloko unibertsitateko aditua.

Aurkezten den lanaren funtsezko bi eremurekin lotura profesionala duen pertsona da: ezagutzen transmisioa eta ikerkuntza zehatza.

Horrela, egileak esperientzia zabala dauka ezagutzen transmisioan, Euskal Herriko Unibertsitateko Heziketa Fisiko eta Kirolaren Sailean (lehenagoko SHEE) eta hainbatetan hartu du parte ospe handiko erakunde ezberdinekin.

Halaber, lan handia egin du ere kirol arloko ikertzaile bezala, esku artean dugun gaian, hain zuzen: Umeen garapena, ariketa fisikoarekiko atxikidura eta kirola, osasuna eta errendimendua.

IKERKUNTZA ALEAK

NESKEN KIROL JARDUERA BULTZATZ EKO NEURRIAK ESKOLA KIROLEAN

Bizkaiko Foru
Aldundia
Diputación
Foral de Bizkaia

Kultura Saila
Departamento
de Cultura

Ángel M. González Suárez

Argitaratzailea:

Bizkaiko Foru Aldundia - Kultura Saila

Azala:

R. Alonso

Legezko Gordailua:

BI-436-07

Diseinua eta Inprimaketa:

Grafidenda

Aurkezpena

Bizkaiko Foru Aldundiaren helburu nagusienetako bat da kirola egin eta goza dadin sustatzea, egiaztatuta baitago osasunerako ona dela eta pertsonen gizarte eta hezkuntza esparruetako garapenean laguntzen duela.

Jarraibide hau berau beste maila batzuetan ere aplikatzen ahalegindu gara, adin guztiak kontuan hartuta eta bereziki sexua eta lanbidearen zioz inor baztertu barik.

Bide horretan, eta gure esperientzia oinarritzat hartuta, alabaina, ikusi dugu 8 eta 15 urte arteko neskek mutilek baino kirol gutxiago egiten dutela. Hori benetan da kezkatzekoa, baina ez bakarrik gizon eta emakumeen arteko aukera berdintasunari dagokionez, adin horretan kirola funtsezkoa delako gerora garapen fisiko ona edukitzeko oinarriak ezar daitezen eta etorkizunera begira bizimodu-estiloak har daitezen.

Arazoa antzeman da behintzat, eta horretan sakondu nahi izan dugunez nesken inguruko sektore guztietara hurbildu gara (ikastetxeak, kiroleko zerbitzu teknikoak, osasun zerbitzuak...). Baina batez ere hurbilen duten ingurunean sakondu nahi izan dugu, gurasoak eta neskek, azken finean eurak direlako benetako protagonistak eta euren motibazioak, arazoak eta iradokizunak azaldu behar dituztenak.

Angel M. González Suárez jaunak oso zehatz aztertu ditu kontu horiek guztiak eta bere lanari esker egiaztatu ahal izan dugu, datu objektiboekin gainera, nesken herenak ez duela jarduera fisikorik-kirolik egiten eskolako orduetatik kanpo. Are gehiago, 12 urtetik aurrera kirola egiteko tasa pixkanaka gutxitzen doa eta 16 urterekin nesken erdiak baino gutxiagok bakarrik egiten du kirola. Azterketa horren bidez egiaztatu ahal izan dugu, gainera, kirolik ez egiteko jarrera horretan eragin handia izan duela nesken amek duten ia mugimendu gutxiko bizimoduak.

Lan honetan ikusiko dugu asko direla “mugimendu eza” eragiten duten faktoreak eta arrazoiak; bestalde, kirola bultzatzeko 62 neurri ere ematen dira lanean, agerian utziz guztiok dugula zeregina eta laguntzeko modua kirola bultzatze horretan. Politikariek, erakundeek, ikastetxeek, eskola kirolak, teknikariek, osasun zerbitzuek, komunikabideek eta, nola ez, neskek eta euren gurasoek badute zereginik.

Soilik horrela lortu ahal izango dugu, gerora, neskek mutilek bezala ikus dezaten jarduera fisikoa eta kirola euren bizimoduetan oso normalak direla. Eta batez ere, soilik horrela lortu ahal izango dugu egungo neskak etorkizunean kirola beste edozein jarduera bezala egingo duten emakumeak izatea.

Belen Greaves

ESKER ONAK

Egileak esker ona eman nahi die, denborarekin, esfortzuekin eta ezagutzeekin, azterlan hau egiten lagundu duten pertsona guztiei.

Esker mila Bizkaiko Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusiari, eskainitako babes guztiagatik eta, batez ere, Javier de Mariari, orientabidea eskaini eta iradokizunak egin izanagatik, azterlana diseinatu eta txostena idatzi aldera. Halaber, eskerrak eman nahi nizkieke Leire Casimirori eta Helena Samperiori, Deustuko Unibertsitateko Psikologia Sailekoak, landa lanean eta datuak kodifikatzerakoan eskainitako laguntza paregabearengatik; eta Montse Oterori, Asier Martínezi, Kepa Basterretxeari, Marta Alonsori, Aritz Zubizarretari, Oihane Hurtadori, Marta Gardeazabali, Jon Elorzari, Iraitz Ortuzarri, Mikel Mateori eta Asier Onaindiari, Euskal Herriko Unibertsitateko Jarduera Fisikoaren eta Kirolaren Zientzien Fakultatekoak.

lkerketa ez zen posible izango ikastetxeetako zuzendari eta irakasleen laguntzarik gabe, bereziki, azterlanean parte hartu zuten nesken eta gurasoen erantzun positiborik gabe. Haiei ere nire esker onik apalena.

AURKIBIDEA

LABURPENA	9
1. SARRERA	11
1.1. Kirol eta jarduera fisikoaren nagusitasuna nesken artean	11
1.2. Eskola kirolaren praktika Bizkaian	12
1.3. Eskola kirola eta bizimodu aktiboak	15
1.4. Heziketa fisikoa eta bizimodu aktiboak bultzatzea	15
1.5. Kirol praktika eskola orduetatik kanpo	16
1.6. Sustapen estrategiak berriro bideratzeko beharra	16
2. ESKOLA ADINEAN DAUDEN NESKEN KIROL PRAKTIKAREN	
AZTERKETA	18
2.1. Helburuak	18
2.2. Metodoa	18
2.3. Emaizak	25
2.3.1. Eskola adinean dauden nesken kirol jarduera	25
2.3.1.1. Kirol jardueraren praktika	25
2.3.1.2. Praktikaturiko kirol modalitateak	33
2.3.1.3. Kirol jardueren antolamendua	39
2.3.1.4. Kirol praktika garatzeko motibazioa	43
2.3.1.5. Nesken kirol parte-hartzean eragina duten gizarte aldagaiak	68
2.3.1.6. Kirol sustapenari buruzko iritziak	71
2.3.2. Gurasoak alaben kirol parte-hartzearen aurrean	74
2.3.2.1. Kirol jardueraren praktika	74
2.3.2.2. Jarrera ezberdinak alaben kirol praktikaren aurrean	77
2.3.2.3. Gizarte aldagaiak	80
2.3.2.4. Alaben kirol sustapenaren gaineko pertzepzioak	83
2.4. Ondorioak	86
3. GOMENDIOAK	98
3.1. Sarrera	98
3.1. Ardatz estrategikoak eta sustapenerako neurriak	99
3.1. Ondorioak	109
ERREFERENTZIAK	110

LABURPENA

Azterlan honen helburua Bizkaiko 8-15 urte bitarteko nesken parte-hartze maila zuzenean ezagutza izan da, kirol eta jarduera fisikoetan eskola orduetatik kanpo. Horrekin batera, haien motibazioak eta parte hartzeko dituzten zailtasunak nahiz neskek berek egindako iradokizunak ezagutu nahi izan dira. Iradokizun horiek neurri zehatzen ingurukoak izan dira, haien parte-hartzea zenbait jardueratan areagotzea ekar dezaketelako. Neurriak, bai ikastetxean, bai ikastetxetik kanpo aplikatzekoak izango lirateke. Halaber, haien gurasoen kirol praktika maila ezagutu nahi izan da, alaben praktikarekiko jarrera eta haien parte-hartzea erraztu eta babesteko bidera daitezkeen ekimenen gaineko iritzia. Horren guztiaren azken xedea neurri eraginkorrak iradoki ahal izatea litzateke, eskola adinean dauden nesken kirola eta jarduera fisikoa sustatze aldera.

Azterlanaren emaitzen arabera, nesken heren batek ez du inolako kirol edo jarduera fisikorik egiten eskola orduetatik kanpo. Are gehiago esanda, azpimarratzekoa da kirolak eta jarduera fisikoak beherantz egiten duela bortizki nesken kasuan 12 urtetik aurrera, eta 16 urtera iristean nesken erdiak ez duela inolako parte-hartzerik mota horretako jardueretan. Gurasoak jabetzen dira egoeraz, eta erdiek baino gehiagok uste dute alabek ez dutela nahikoa kirol edo jarduera fisiko egiten. Garrantzia berezia izan du hurrengo baieztapenak: lotura estua dago eskola adinean dauden neskek kirolean eta jarduera fisikoan duten parte-hartzearen eta haien gurasoek dutenaren artean. Horrela, nesken gurasoek ez badute kirolik edo jarduera fisikorik egiten, alaba horien jarduera ezeko tasa nabarmenki altuagoa da, kirola edo jarduera fisikoa egin ohi duten gurasoen alabekin alderatuz gero. Jarduera horien praktika gizartekoitasunarekin eta ongizate pertsonalarekin uztartu arren, kontua da guraso nahiz alabek eta, bereziki, amek jarduera fisiko ezeko eredu oso zorrotzak agertzen dituztela.

Adin horretan oso garrantzitsua da jarduera fisiko eta kirolean erregularitasunez aritzea, kirol ohiturak eta bizimodu aktiboa garatzen direlako. Ondorioz, presazkoa da sustapeneko programa eraginkorra martxan jartzea, eskola adinean dauden nesken interes eta beharrei modu zehatzean erantzutera zuzendurikoa. Azterlan honetan 62 neurri aurkezten dira jarduera fisikoa eta kirola bultzatzeko eskola adinean dauden nesken artean. Horiek zazpi jarduera mailatan banatzen dira: politika, ikastetxeak, langile teknikoak, gurasoak, oinarrizko osasun laguntzako zerbitzua eta eskola osasuna, eta komunikabideak.

Edonola ere, nesken kirol praktikan agertzen diren baldintzatzaile eta xehetasunak anitzak direnez, ezinbestekoa da edozein sustapen programa kirol sustapeneko esparru sozialetik diseinatu eta martxan jartzea. Horrek jarduera esparru ezberdinetan eragina izatea ahalbidetuko du, eta nesken eskola kirolean parte hartzen duten agente guztien lankidetzat bermatuko du. Helburu hori lortzeko, komenigarria litzateke nesken artean kirola sustatzeko plana garatzeko ardura izango duen lantaldea sortzea, txosten honetan gomendaturiko ardatz estrategiko eta sustapenerako neurriak ezberdinak kontuan har ditzaten aldi berean eta modu koordinatuan.

1 SARRERA

Eskola adinean dauden Lurralde Historikoko pertsonen kirol praktika sustatu nahian, Bizkaiko Foru Aldundiak, Kirol Zerbitzuaren bitartez, Eskolarteko Kirol Jokoak antolatu eta diruz laguntzen ditu urtero. Gainera, programaturiko jarduerak hobetzeko asmoz, kirol esparruko azterlan eta ikerketak finantzatzen ditu. Horri esker, posible da langile teknikoen prestakuntza eta lanaren garapena hobeak izatea. 2004 urteari zegokion ekitaldian, besteak beste, hurrengo izenburua duen kirol azterlaneko lanak garatzeko diru-laguntzak eman ziren: “Nesken kirol jarduera bultzatzeko neurriak eskola kirolean”.

Gai horretan garatutako ikerketa lanak bultzatzeko arrazoia eskola adinean dauden nesken artean, kirolak eta jarduera fisikoaren praktika sustatzeko neurri eraginkorrak diseinatu eta martxan jartzeko berehalako beharrari aurre egitea izan da. Eskolatze urteetan kirola eta jarduera fisikoa egitea ezinbesteko elementua bada ere hezkuntza osoan, gizartekoitasuna eta balore positiboak irakasteko funtzioa izateagatik, azpimarratzekoa da modu berean ezinbesteko garaia dela kirol ohiturak eta bizimodu aktiboa hartzeko. Horiek gerora bizitza osoan zehar manten daitezke, eta ekintza horren onurez goza daiteke, bai osasunari dagokionez, bai bizi kalitateari dagokionez. Adin horretan hasi ezean, zaila da portaera eredu horiek gerora sendotzea.

Zoritxarrez, azterketa epidemiologiko ezberdinek aurreikuspen horiek ziurtatzen dituzte eta erakusten, kirola eta jarduera fisikoa egiteak osasun egoera, ongizatea eta bizi kalitatea hobetzen dituela jakin arren, helduen erdia baino gehiago mugimendu gutxiak dela edo, behintzat, osasun egoera egokia mantentzeko gomendatzen den aktibitatea baino gutxiago garatzen duela. (Biddle, 1993; Pate, Pratt, Blair et al., 1995; U.S. Dep. of Health, 1996; Piéron, 2001; Dishman, Washburn eta Heath, 2004; Ramos eta González, 2005). Euskadin, EAEko 2002 Osasun Inkestako datuen arabera, Osasun Sailak garatutakoa, mugimendu gutxi adierazten duten datuak agertzen dira biztanleen artean orokorrean. Datu horiek bereziki kezkarriak dira emakumeen kasuan. Horrela, 16 eta 24 urte bitarteko nesken artean, aztertutako adin talde gazteena hain zuzen, sedentarismo maila 2002an % 66,4koa izan zen, 1997an agertutakoa baino handiagoa (% 63,1).

1.1. Kirol eta jarduera fisikoaren nagusitasuna nesken artean

Hautzaro eta nerabezaroan, mutil eta nesken parte-hartzea kirol eta jarduera fisikoetan pixkanaka jaitsiz doa, adinean aurrera egiten duten heinean. Hala eta guztiz ere, nesken artean antzemaniko kirol uztea eta sedentarismo tasak nabarmenki handiagoak dira mutilen datuen aldean, eta hori hezkuntza, kirol eta osasun administrazioek topatzen dituzten zailtasunen adierazle garbia da, talde horretako kideen artean bizimodu aktiboak eta osasuntsuak hartu eta mantentzea bultzatzerakoan.

Eremu horretan eginiko ikerketak bat datoz adieraztean nesken parte-hartzea beherantz egiten hasten dela 11 urtetik aurrera, eta 14 urteen bueltan nesken erdiak bakarrik egiten duela kirola eta jarduera fisikoa denbora librean (Garcés de los Fayos, 1995; García Ferrando, M., 2001; Fernández, Contreras, Sánchez eta Fernández-Quevedo, 2002; Martín, Tercedor, Pérez, Chillón eta Delgado, 2004).

Gure autonomia erkidegoan, 2003-2007 Kirolaren Euskal Planak Eskola Kirolaren eremuan adierazitako moduan, hiru Lurralde Historikoek nesken parte-hartze ahulagoa erakusten dute mutilen parte-hartzearen aldean. Ildo beretik jarraituz, azkenaldian Bizkaian (Ortúzar, 2005) eta Gipuzkoan (González, Sarriá eta Coca, 2004) egin diren azterlanen arabera, mutilak neskak baino aktiboagoak dira. Nesken ohiko jarduera fisikoaren tasa txikiagoa da, eta eskolako jarduera fisikoetan eta kirol federatutan duten parte-hartzea ere txikiagoa da. Gainera, adin horretan, kirolek eta jarduera fisikoak jada ez dituztela neskak horrenbeste erakartzen antzematen da.

1.2. Eskola kirolaren praktika Bizkaian

Bizkaiari dagokionez, datuak bat datoz beste eremu geografiko batzuetan eginiko azterlanetan lorturikoekin eta, horien arabera, neskek eskola kirolean duten parte-hartzea nabarmenki eskasagoa da mutilen parte-hartzearen aldean. Egia bada ere ikasleek orokorrean ez dutela parte hartzen eskolak eskainitako jardueretan, nesken kasuko parte-hartze tasa are baxuagoa da batez bestekoa erreferentziazat hartuz gero.

Horrela, Bizkaiko ikastetxeetan matrikulatutako ikasle kopuruaren eta eskola kiroleko lizentzia kopuruaren arteko lotura aztertzean (1. taula), baieztatu daiteke nesken parte-hartze orokorra eskola kirolean 2004-2005 ikasturtean % 18,4ra iritsi zela bakarrik (gazte maila kontuan hartzen ez bada, parte-hartzea % 23,8ra iristen da). Parte-hartze eskas horrek neska gehienek erantzun faltaren berri ematen digu, beren ikastetxeetan antolatutako kirol programen aurrean. Halaber, kirolak eta jarduera fisikoa, eta bizimodu aktibo eta osasuntsuak bultzatzeko estrategia eraginkorren beharra agerian geratu da, batez ere eskola adinean dauden nesken artean.

Nesken parte-hartzea Eskola Kirolean			
Kirol Mailak	Matrikulaturiko ikasle neskak	Lizentziak	Parte-hartzearen %a
Benjamin, Kimu, Haur eta Kadete	34403	8209	23,86
Gazte	11171	205	1,83
Guztira	45574	8414	18,46

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila eta Bizkaiko Foru Aldundia (2005eko azaroa).

1. taula. Nesken parte-hartze tasa eskola kirolean, 2004-2005 ikasturtean.

¹ Kirol denboraldia hastean, mutil eta/edo neskak duen adina.

2. taulan Bizkaiko Foru Aldundiak emaniko datuak biltzen dira, eskola kirolean 8 eta 17 urte bitarteko gazteen parte-hartzeari buruzkoak. Kirol jarduerak antolatze aldera, komenigarria da kontuan hartzea neskak eta mutilak hurrengo mailen arabera sailkatzen direla: Benjaminak (8 eta 9 urte), Kimuak (10 eta 11 urte), Haurrak (12 eta 13 urte), Kadeteak (14 eta 15 urte) eta Gazteak (16 eta 17 urte)¹. Halaber, beharrezkoa da azpimarratzea datu horiek lehiaketa jardueretako parte-hartzeari buruzkoak direla, alegia, eskola kirola egiten duten ikasle gehienak harrapatzen dituen eredua. Edonola ere, praktikan alde handia ekarri ez arren, datuek agerian uzten dute benetan lizentzia kopurua zein den.

Eskola kirolean agertzen den parte-hartze bolumen osoan mutilen eta nesken ekarpena alderatzen bada portzentajeetan, antzemango dugu eskola mailan gorantz egin ahala, kontrako joerak antzematen direla: mutilen portzentajea pixkanaka jaisten da, neskenak gorantz egiten duen bitartean. Hain zuzen ere, kadete maila da nesken parte-hartze tasa handienekoa, mutilen tasa gaitzera ere iritsiz.

Eskola kirolean sartzen diren kirol jardueretan izandako parte-hartzea																
	2001/02				2002/03				2003/04				2004/05			
	Neskak		Mutilak		Neskak		Mutilak		Neskak		Mutilak		Neskak		Mutilak	
	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%
Benjamin	1962	27,05	5291	72,95	2050	30,23	4731	69,77	2090	29,70	4946	70,30	2164	29,37	5205	70,63
Kimu	2707	34,61	5114	65,39	2735	34,78	5128	65,22	2708	34,82	5069	65,18	2915	38,08	4739	61,92
Haur	2497	42,22	3416	57,78	2273	40,97	3274	59,03	2292	41,82	3189	58,18	2341	42,90	3116	57,10
Kadete	1022	47,71	1120	52,29	955	49,53	973	50,47	717	44,76	885	55,24	789	50,80	764	49,20
Gazte	359	45,98	410	54,02	330	48,60	349	51,40	303	51,79	282	48,21	205	43,71	264	56,29
Guztira:	8537		15351		8343		14455		8113		14381		8414		14088	
	23888				22798				22494				22502			
Guztiaren gaineko %a	% 35,74		% 64,26		% 36,60		% 63,40		% 36,07		% 63,93		% 37,39		% 62,61	
Iturria: Kirol Zuzendaritza Nagusia (Bizkaiko Foru Aldundia 2005ko azaroa)																

Iturria: Kirol Zuzendaritza Nagusia (Bizkaiko Foru Aldundia 2005ko azaroa)

2. taula. Bizkaiko Eskola Kirolean sartzen diren kirol jardueretan izandako parte-hartzearen banaketa, sexu eta kirol mailaren arabera.

Hala eta guztiz ere, ukaezina da balio absolutuetan bi taldeen parte-hartzeak beherantz egiten duela pixkanaka, Benjamin mailatik bertatik hasita. Jaitsiera bereziki deigarria da eskola aldiaren amaiera aldera, kadete eta gazte mailetan, hain zuzen ere. Eraitza horiek bat datoz beste eremu geografiko batzuetan egindako azterlan gehienetan lorturikoekin, ohikoa izaten baita parte-hartzearen beherantzko joera antzematea adinean aurrera egin ahala eta, batez ere, nesken kasuan. Azken batean, parte-hartze galera da, eta ezin egoz dakioke, ez, behinik behin, modu esanguratsuan, adin horretan lehiaketa federatuetan hasteari, eta horren ondorioz egon ohi den kirolarien lekualdatzeari klub ezberdinen aldera. Ortúzarrek (2005) eskola adinean dauden kirolarien parte-hartze handieneko federazioen memoriak aztertu ditu eta ondorioztatu, klub ezberdinek eskola kirolean parte hartzeari uzten dioten mutil eta nesken proportzio txikia bakarrik harrapatzen dutela. Nesken kasuan, klubetarantzko desbideratzea hain da txikia, ia ezin

dela kirol praktika federatuaren alderanzko lekualdaketari buruz hitz egin. Benetan gertatzen dena edozein motatako kirol jarduera uztea da edo, kasurik hoberenean, kirola modu askean egiten jarraitzen dutela.

3. taulan Bizkaiko 8 eta 17 urte bitarteko gazteen parte-hartzea jasotzen duten kirol jarduera nagusiak antzeman daitezke. Alde handiarekin, kirol praktikatuena saskibaloia da (eskola kirola egiten duen hamar neskatik ia lauk saskibaloia egiten du). Azken denboraldietan zehar, parte-hartze tasa benetan egonkorra izan da. Saskibaloiaz gain, aipamen berezia merezi du nesken futbol praktikak, bigarren postura iritsi delako gehien praktikatzen diren kirolen zerrendan. Azken denboraldian, nesken artean tradizionalki hain nagusi den kirol modalitatearen parte-hartze tasa gaititu ere egin du, alegia, gimnasiaren tokia hartu du.

Eskola Kirolean sartzen diren kirol jardueretan izandako parte-hartzea																
	2001/02				2002/03				2003/04				2004/05			
	Neskak		Mutilak		Neskak		Mutilak		Neskak		Mutilak		Neskak		Mutilak	
	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%	Zk.	%
Saskibaloia	3342	39,07	1195	7,77	3217	38,56	1258	8,70	2975	36,67	1192	8,29	3126	37,15	1270	9,01
Futbola	781	9,13	7303	47,48	782	9,37	7146	49,44	776	9,56	6344	44,11	1050	12,48	6282	44,59
Gimnasia	1241	14,51	35	0,23	1227	14,71	25	0,17	1096	13,51	42	0,29	1029	12,23	144	1,02
Atletismoa	702	8,21	800	5,20	653	7,83	559	3,87	539	6,64	877	6,10	583	6,93	763	5,42
Igeriketa	443	5,18	567	3,69	508	6,09	607	4,20	599	7,38	739	5,14	593	7,04	676	4,80
Boleibola	266	3,11	48	0,31	221	2,65	39	0,27	218	2,69	60	0,42	332	3,95	53	0,38
Eskubaloia	552	6,45	608	3,95	476	5,71	480	3,32	440	5,42	519	3,61	551	6,55	555	3,94
Bezte Batzuk	1226	14,33	4825	31,37	1259	15,09	4341	30,03	1470	18,12	4608	32,04	1150	13,67	4345	30,84
Guztira:	8553	100,0	15381	100,0	8343	100,0	14455	100,0	8113	100,0	14381	100,0	8414	100,0	14088	100,0
Guztira:	23934				22798				22494				22502			
Guztiaren gaineko %a	% 35,74		% 64,26		% 36,60		% 63,40		% 36,07		% 63,93		% 37,39		% 62,61	
Iturria: Kirol Zuzendaritza Nagusia (Bizkaiko Foru Aldundia 2005eko azaroa).																

3. taula. Bizkaiko Eskola Kirolean sartzen diren kirol jardueretan izandako parte-hartzearen banaketa, sexu eta kirol modalitatearen arabera.

Edonola ere, berriro ere komenigarria da gogoraraztea azaldutako datuak Bizkaiko Foru Aldundiak eskainitako kirol jardueri buruzkoak direla, Eskola Kiroleko programen baitan. Horiez gain, badira beste parte-hartze aukera batzuk, bai antolaturikoak, bai bat-batean eta programatu gabe sortutakoak. Horiek ere kontuan hartu beharko lirateke, eskola adinean dauden pertsonen benetako parte-hartzea zein den ezagutzeko modu zehatzean, jarduera fisikoetan eta kiroletan.

Ondorio modura, eskola kiroletako parte-hartze eskasa agerian geratu dela esan daiteke, eta horrek argi uzten duela presazkoa dela esfortzuak bateratzea, jarduera fisikoa eta kirolak, eta bizimodu aktibo eta osasungarriak modu eraginkorrean diseinatu eta

sustatzeko estrategiak martxan jartze aldera, batez ere eskola adinean dauden nesken artean. Izan ere, eskola aldian neskek erabat antolaturiko jardueretan parte hartzeko aukera izango dute, baina, ondorenean, kirola eta jarduera fisikoa egitea normalean beren kontura egin beharreko ekintzak izango dira. Dударik gabe, hori da alde esanguratsuenetako bat eskola kirolaren eta helduek eginiko kirolaren artean. Hori dela-eta, eskola kirolaren helburu nagusienetako bat mutilak eta neskak prestatzea da, kirola eta jarduera fisikoa erregularoki egin dezaten ikastetxetik kanpo eta beren bizitza osoan zehar, erakundeek araututako eta antolaturiko praktika ezinbestekoa izan gabe (Ispizua, 2002; Ortúzar, 2005).

1.3. Eskola kirola eta bizimodu aktiboak

Mugimendu gutxiko bizimoduak haurtzaroan eta nerabezaroan hasten diren jokabideak direnez, beharrezkoa da arreta berezia ematea neskek kirolekin eta jarduera fisikoarekin agertzen duten konpromiso txikiari. Horrela, posible izango da sustapenerako estrategiak eta mekanismoak martxan jartzea oso adin goiztiarretatik, gazteek horrelako jardueretan parte hartzea lortzeko eta parte hartzen jarrai dezaten beren bizitza osoan zehar.

2003-2007 Kirolaren Euskal Planean adierazten den moduan, kirola praktikatzeko hasteko ohitura egokiak eskola aldian hasi behar du, ezinbesteko osagaia delako haurren hezkuntza osoan, balore positiboak helarazten dituelako, eta etorkizunean kirola eta jarduera fisikoa egiten jarraitzea bermatuko duelako. Zentzu horretan, eskola kirola 0 eta 16 urte bitarteko haurrek praktikatzeko duten kirolari esaten zaio. Eskola kirola adin horietako haurrek eskola orduetan edo ordu horietatik kanpo eginiko jarduera fisiko eta kirolek –antolaturikoak nahiz bat-batekoak– eratuko lukete. Ondorioz, 2003-2007 Kirolaren Euskal Planean eskola kirolaren gainean eginiko adierazpenak eskola kirolaren kontzeptu legala bera (eskola orduetatik kanpo eginikoa) nahiz eskola orduetan garatutako jolas, motrizitate eta heziketa fisikoko jarduerak bilduko lituzke.

Oti 16ra bitarteko aldi horretan, hainbat modu daude jarduera fisikoak eta kirolak egiteko, eta helburuak ere oso ezberdinak dira. Hori dela-eta, egile batzuentzat “Eskola Kirola” hitzen erabilera mugatu egin beharko litzateke ikasleak heztea oinarrizko xedetzat duten jarduera fisiko eta kirolek, nahiz eta egun oraindik eztabaida irekia dagoen kontzeptu hori ulertzeko moduaren gainean. Termino horrek izandako ikuspegi ezberdinak xehetasunez berrikusteko, Ortúzarren (2005) orain dela gutxi lan bat azter daiteke.

1.4. Heziketa fisikoa eta bizimodu aktiboak bultzatzea

Ez dago zalantzarik eskola aldian jarduera fisiko eta kirolak ezinbesteko elementu direla haurren eta gazteen hezkuntza osoan. Ez bakarrik gizartekoitasunaren aldeko izateagatik eta gizarte balio positiboak helarazteagatik, baizik eta oinarrizko helburuetako bat etorkizunean eskola adinean daudenek jarduera fisiko eta kirola egiten jarraitzea izateagatik (Sallis, McKenzie, Alcaraz, Kolody, Faucette eta Hovell, 1997; González et al., 2004).

Hezkuntza sistemaren barruan dagoen erakunde estalduraren bitartez, Heziketa Fisikoak dagokion paper nabarmena izan beharko luke kirol eta jarduera fisikoetan parte

hartuz gozatzeko beharrezkoak diren gaitasun motorretan, sasoi betean mantentzearen sustapenean eta bizimodu aktiboen aldeko jarreraren sustapenean. Zoritzarrez, azterlan ezberdinetan Heziketa Fisikoak horrelako onurak ekar ditzakeela adierazi arren (Allensworth, Lawson, Nicholson eta Wyche, 1997; Goñi eta Zulaika, 2000; Guillén, García, Guillén eta Sánchez, 2003), ikasketen eremuko etekinen eta auto-kontzeptuaren hobekuntzarekin uztarturiko beste batzuez gain, orokorrean espezialistak ez dira hain baikorrak izaten gaiaren inguruan. Hain zuzen ere, ez dirudi Heziketa Fisikoa, eskolako ikasgai bezala, oso eraginkorra izaten ari denik lotura horiek ezartze aldera. Izan ere, Sánchez et al.-en (1997) azterlana bezalakoen arabera, Batxilergoko ikasleekin eginikoak, argi geratzen da Heziketa Fisikoko eskolen inpaktua eskas samarra dela, kirol eta jarduera fisikoaren ohituren eraketan eskola orduetatik kanpo. Mendozak (2000) azpimarratu duen moduan, ikasleen heren bat baino gehiago epel edo kontrako agertzen da Heziketa Fisikoko eskolak ematerakoan. Egungo egoeran, badirudi eskola horiek ez direla oso eraginkorrak izaten ari gazteak motibatzerakoan bizimodu aktiboak har ditzaten.

1.5. Kirol praktika eskola orduetatik kanpo

Eskola adinean dauden pertsonen artean kirol jardueretako parte-hartzea eskola orduetatik kanpo sustatzeko xedean, Heziketa Fisikoaren arrakasta eskasa azaltzeko zerrendaturiko arrazoietakoa batzuk eskolatik kanpoko jarduera fisiko eta kirolekin zerikusi gutxi izatearekin lotzen dira, gure herrialdea bezalakoetan ematen zaion garrantzia txikiarekin eta familien sentsibilizazio urriarekin batera (González et al., 2004). Edonola ere, kontua da haurrek eginiko jarduera fisiko eta kirol gehiena eskola orduetatik kanpo antolatutako kirol programetan parte hartuz bideratzen dela.

Gauzak horrela, eskola orduetatik kanpo egiten diren kirol eta jarduera fisikoek oso paper garrantzitsua dute osasunaren eta bizimodu aktiboen sustapenaren eremuan. Izan ere, ikastetxeetan eginiko kirolen maiztasuna eta iraupena ez da nahikoa izaten gazteentzat egun bakoitzerako gomendaturiko gutxieneko jarduera fisikoaren mailara iristeko (Biddle, Cavill eta Sallis, 1998; U.S. Dpt. of Health, 2000; Piéron, 2001; Kirolaren Euskal Plana 2003-2007). Hain zuzen ere, Heziketa Fisikoko eskolak derrigorrezkoak badira ere Lehen Hezkuntzan, DBHn eta Batxilergoko 1. mailan, alegia, 6 eta 17 urte bitarte gutxi gorabehera, eskola horiei batez beste eskaintako ordu kopuru osoa 1etik 2,2rainokoa izan ohi da astero, eta batzuetan, gainera, egun bakar batean ematen den eskola izaten da. Gauzak horrela, inuzentea da pentsatzea Hezkuntza Legeak Heziketa Fisikoari ezarritako helburuetakoren bat lor daitekeenik: ikasleen garapen fisiko eta motor egokian laguntzea, jarduera fisikoko maila egokia bermatzea, ohitura eta bizimodu osasuntsuak sortzea eta kirol ohitura eragitea.

1.6. Sustapen estrategiak berriro bideratzeko beharra

Nerabeen eta helduen artean, jarduera fisiko eta kirolen praktika goiztiarrarekin uztarturiko “aurretik izandako jokabidea” da, antza, nerabezaroan eta bizitza helduan izango den jarduera fisikoko mailen gaineko aurreikuspenak egiteko balio handieneko aldagaietako bat (Telama, Yang, Laakso eta Viikari, 1997; Calmeiro eta Matos, 1999). Ondorioz, ezinbestekoa da haurtzarotik bizimodu aktiboak garatzea, bizitza osoan zehar mantenduko diren jarduera fisiko eta kirol praktikak errazteko.

Eskola kirolaren oinarri eta printzipio orokorrak ezartzea Eusko Jaurlaritzari dagokion arren, Foru Aldundiak dira beren lurralde historikoetan eskola kiroleko programak garatu, onartu eta gauzatzeko ardura dutenak, eta programa horiek garatzerakoan, udalerrien laguntza izan behar dute. 2001ean, aldundiek eskola kiroleko arloak jasotako diru-laguntza publiko guztien % 97,1a eman zuten (3.209.519 €). Ondorioz, erakunde esanguratsuenak bihurtu dira eskola adineko pertsonentzako kirol programak antolatu eta burutzerakoan.

Hala eta guztiz ere, eskola kirola baloreak helarazteko eta bizimodu aktibo eta osasuntsuak sustatzeko ezinbesteko bideztat hartzen bada ere, ez dirudi erakundeek eginiko esfortzuek beren helburua lortu dutenik: eskolako jarduera fisikoetan eta kirolean parte-hartze tasa altu eta egonkorrak lortzea, batez ere nesken artean. Ondorioz, ezinbestekoa da azterketa berria garatzea egoeraren gainean, eskola kirolean jarduera eraginkorragoak diseinatzea posible izateko nesken parte-hartzea sustatzeko. (Kirolaren Euskal Plana 2003-2007).

Erakundeek egiten duten esfortzu ekonomikoaz gain, eta ahalik eta errentagarritasun handiena lortzeko nesken artean jarduera fisiko eta kirol osasuntsuak hartzea eta mantentzea bultzatze aldera, beharrezkoa da inguruan esku hartzea, zailtasunak eratzen dituzten oztopoak deuseztatzeko, eta alde egiten duten pizgarri eta babeseko gizarte elementuak sendotzeko. Horretarako, ezinbestekoa da aurretik aztertzea, ea zeintzuk diren oztopo horiek eta zeintzuk babes iturri eraginkorrenak. Azken batean, edozein gizarte errealitatean eraginkortasunez esku hartzeko, lehenik eta behin huraxe ulertu behar da, eta hori informazio egokia bilduz eta modu zuzenean aztertuz bakarrik lortzen da.

2 ESKOLA ADINEAN DAUDEN NESKEN KIROL PRAKTIKAREN AZTERKETA

Azterlan honen helburua eskola adinean dauden nesken arteko kirol praktika sustatzera zuzenduriko neurri zehatzak diseinatzen laguntzea da, bai lehiaketa, hastapen edo parte-hartze jardueren bidez, eta baita antolaturikoetan nahiz bat-batekoetan ere. Helburua emakume izatearekin uztarturiko alde zehatzak kontuan hartuko dituen azterketa burutzearen beharrari aurre egitea da. Alde horiek lotura estua dute mutilen aldean neskek agertzen duten parte-hartze tasa baxuarekin. Aurretik egin izan diren ikerketek behin eta berriro utzi dute agerian nesken inguruan agertzen diren pertsonen gizarte eraginak dituztela haien kirol jardueren ereduetan, motibazioan eta aurkitzen dituzten zailtasunetan. Horiek guztiak mutilen kasuan agertzen direnen ezberdinak dira. Ondorioz, beharrezkoa da neskei bereziki zuzenduriko sustapen neurriak martxan jartzea (Mendoza, 2000; Fernández et al., 2002; Díez eta Guisasola, 2002).

2.1. Helburuak

Azterlan honen helburu nagusia Bizkaiko 8-15 urte bitarteko nesken parte-hartze maila zuzenean ezagutza izan da, kirol eta jarduera fisikoetan eskola orduetatik kanpo. Horrekin batera, haien motibazioak eta parte-hartzean dituzten zailtasunak nahiz neskek berek egindako iradokizunak ezagutu nahi izan dira. Iradokizun horiek neurri zehatzen ingurukoak izan dira, haien parte-hartzea zenbait jardueratan areagotzea ekar dezaketelako. Neurriak, bai ikastetxean, bai ikastetxetik kanpo aplikatzekoak izango lirateke.

Halaber, haien gurasoen kirol praktika maila ezagutu nahi izan da, alaben praktikarekiko jarrera, eta haien parte-hartzea erraztu eta babesteko bidera daitezkeen ekimenen gaineko iritziarekin batera. Horren guztiaren azken helburua lortutako informazioa modu bateratuan interpretatu ahal izatea litzateke eta, eremu honetan egin izan diren ikerketak kontuan hartuta, neurri eraginkorrak iradokitzea eskola adinean dauden nesken artean jarduera fisikoa eta kirola sustatzeko.

2.2. Metodoa

Parte-hartzaileak

Azterlana adinaren arabera eta 2004/2005 denboraldian Benjamin, Kimu, Haur eta Kadete kirol mailetakoko nesketan oinarritzeko eskaerari erantzunez, lan honen xede diren biztanleak Bizkaiko 8 eta 15 urte² bitarteko neskek eratzen dute.

² Kirol denboraldia hastean, mutil eta/edo neskek duen adina.

Ikasle lagina 902 neskak eratzen du, eskola adinean dauden nesken artean aukeraturikoak, garai anitzen artean eta maila ezberdinen artean (ikasleen adina, ikastetxe mota eta ikastetxearen tamaina arabera). Laginaren tamaina ezartzeko, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailaren ikasleei buruzko datuak erabili dira (2004). Laginaren akatsa % 2,8koa da eta konfiantza maila % 95ekoa.

4. taulan nesken laginaren banaketa jasotzen da, azterlanean parte hartzeko aukeratu ziren ikastetxeen arabera, ausazko laginketaren ondoren. Orokorrean, laginak Bizkaiko Lehen Hezkuntzako 3. mailatik 6.era eta DBHko 1.etik 4.era dauden ikasle neskak ordezkatzeko ditu, hau da, adinaren arabera 2004an Benjamin (8 eta 9 urte), Kimu (10 eta 11 urte), Haur (12 eta 13 urte) eta Kadete (14 eta 15 urte) mailai dagozkien kiroletan parte hartzeko aukera izan zutenak. Oso portzentaje txikian bada ere (% 6,7), 16 urteko zenbait neska ere aztertu dira, DBHko 4. mailako ikasleak haiek.

Ikastetxea	Maiztasuna	Portzentajea
Gandasegi	48	5,3
Basurto	46	5,1
Elortza	22	2,4
Gurutzeta	20	2,2
Maiztegi	48	5,3
Viuda de Epalza	24	2,7
Miguel de Unamuno	33	3,7
Nicolas Larburu	33	3,7
Urbi	30	3,3
Beurko	34	3,8
Antonio Trueba	15	1,7
Astrabudua	12	1,3
Uribe-Kosta	20	2,2
Saturnino de la Peña	19	2,1
Urdaneta	78	8,6
Askartza	80	8,9
Sagrado Corazón	40	4,4
La Merced	76	8,4
Sta. María del Socorro	51	5,7
Ave María	48	5,3
Ntra. Sra. del Rosario	54	6,0
Inmaculada-Hijas de Jesús	49	5,4
Milagrosa	22	2,4
Guztira	902	100,0

4. taula. Nesken laginaren banaketa ikastetxeen arabera.

5etik 11ra bitarteko tauletan, lagina eratu duten nesken banaketa biltzen da, datuak estatistikoki aztertzeko multzokatu diren aldagai ezberdinen arabera. Horrela, 5. taulak adinaren arabeko banaketa biltzen du (8 urtetik 16ra bitarte); 6. taulan, adinaren arabeko

kirol mailen banaketa jaso da (Benjamin, Kimu, Haur eta Kadete); 7. taulan, eskola mailaren arabera banaketa islatu da (Lehen Hezkuntzako 3.etik DBHko 4.era); 8. taulan, eskolako aldi ezberdinen arabera banaketa jaso da (Lehen Hezkuntza eta DBH); 9. taulan, ikastetxe motaren arabera banaketa (publikoa edo pribatua); eta 10. taulan, ikastetxearen tamainaren arabera banaketa (arbitrarioki, hiru ikastetxe mota ezberdindu ziren: txikia = <500 ikasle, ertaina = 500 eta 1000 ikasle artean eta handia = >1000 ikasle). Azkenik, 11. taulan, nesken laginaren banaketa guztiak bateratuta aurkezten dira, eskola maila, eskolako aldi eta ikastetxe motaren arabera.

Adina (urteak)	Maiztasuna	Portzentajea
8	62	6,0
9	113	12,5
10	102	11,3
11	107	11,9
12	127	14,1
13	114	12,6
14	109	12,1
15	108	12,0
16	60	6,7
Guztira	902	100,0

5. taula. Nesken laginaren banaketa, adinaren arabera.

Antzeman daitekeen moduan, 6. taulan azterlan honen xede diren adinaren arabera maila ezberdinak eratzten dituzten nesken datuak biltzen dira. Ondorioz, ez dira 17 urteko neskak agertzen, nahiz eta DBHko 4. mailan egon daitezkeen.

Ikastetxe mota	Maiztasuna	Portzentajea
Benjamin	175	20,8
Alevin	209	24,8
Infantil	241	28,6
Cadete	217	25,8
Guztira	842	100,0

6. taula. Nesken laginaren banaketa, adinaren arabera Kirol Mailaren arabera.

Eskola Maila	Maiztasuna	Portzentajea
Lehen Hezkuntzako 3.a	113	12,5
Lehen Hezkuntzako 4.a	117	13,0
Lehen Hezkuntzako 5.a	112	12,4
Lehen Hezkuntzako 6.a	110	12,2
DBHko 1.a	127	14,1
DBHko 2.a	123	13,6
DBHko 3.a	119	13,2
DBHko 4.a	81	9,0
Guztira	902	100,0

7. taula. Nesken laginaren banaketa, eskola mailaren arabera.

Eskola aldia	Maiztasuna	Portzentajea
Lehen Hezkuntza	452	50,1
DBH	450	49,9
Guztira	902	100,0

8. taula. Nesken laginaren banaketa, Eskola Aldiaren arabera.

Ikastetxe mota	Maiztasuna	Portzentajea
Publikoa	489	54,2
Pribatua	413	45,8
Guztira	902	100,0

9. taula. Nesken laginaren banaketa, ikastetxe motaren arabera.

Ikastetxearen tamaina	Maiztasuna	Portzentajea
Txikia (<500 ikasle)	330	36,6
Ertaina (500 eta 1000 ikasle artean)	356	39,5
Handia (>1000 ikasle)	216	23,9
Guztira	902	100,0

10. taula. Nesken laginaren banaketa, ikastetxearen tamainaren arabera.

Eskola Aldia	Eskola maila	Ikastetxe mota		Guztira
		Publikoa	Pribatua	
Lehen Hezkuntza	Lehen Hezkuntzako 3.a	62	51	113
	Lehen Hezkuntzako 4.a	64	53	117
	Lehen Hezkuntzako 5.a	63	49	112
	Lehen Hezkuntzako 6.a	59	51	110
	Guztira	248	204	452
DBH	DBHko 1.a	66	61	127
	DBHko 2.a	68	55	123
	DBHko 3.a	69	50	119
	DBHko 4.a	38	43	81
	Guztira	241	209	450

11. taula. Nesken laginaren banaketa eskola mailaren, eskola aldiaren eta ikastetxe motaren arabera.

Nesken laginarekin ez ezik, 583 aita eta amek eratutako guraso laginarekin ere egin da lan. Gurasoen % 54,1ak alabak zituen ikastetxe publikoetan ikasten eta % 45,9ak, berriz, ikastetxe pribatuetan. Lehen Hezkuntzako 3. eta 6. mailako nesken gurasoak laginaren % 50,1a izan dira, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako (DBH) gurasoen portzentajea % 49,9koa izan den bitartean. Azterketapean jarritako aldagai batzuk aztertu ahal izateko, gurasoak taldekatu egin dira kirol eta jarduera fisikoetan parte hartzen zutenaren edo ez zutenaren arabera.

Baliabideak

Azterlan honetan parte hartu duten neskekin erabilitako baliabidea 20 galderaz osatutako galdeketa izan da, ikasleek kirol eta jarduera fisikoetan duten parte-hartzea ebaluatzeko asmoz antolaturikoa. Horrekin batera, parte hartzen ariutako liratekeen modalitate berdinarekin jarraitzeko, beste batera aldatzeko edo praktika bertan behera erabat uzteko asmoaren berri lortu nahi izan da. Halaber, jarrera eta gizarte aldagai batzuk aztertu nahi izan dira, kirol praktika jakinekin uztarturikoak, neskek eskola orduetatik kanpo kirol jardueretan parte hartzeko topatzen dituzten oztopoen eta kirol egiteko arrazoien gaineko informazioa bezalaxe. Azkenik, nesken beren iritzia ezagutzeko saiaketa egin da, haiek kirol eta jarduera fisikoetan parte hartzea sustatzeko har daitezkeen neurrien inguruko informazioa eskuratzeko. Jarduera fisiko hori ikastetxean edo handik kanpo egin daitekeena izango litzateke.

Oro har, informazio demografikoari buruzko datuez gain, neskaren adina, ikastetxea edo maila adibidez, azterlanak hurrengo aldagai multzoak aztertu ditu:

1. Kirol eta jarduera fisikoen praktika:

- Eskola ordutegitik kanpoko jardueretan parte hartzen duten ala ez.
- Astean zenbat egun eta ordu eskaintzen dizkieten kirol praktikari.
- Praktikaturiko kirol modalitateak.
- Parte hartzen duen kirol jardueraren antolamendua.
- Ikastetxeak antolatzen ez dituen kirol jardueretan parte hartzeko arrazoiak.

2. Kirol praktika garatzeko motibazioa:

- Parte hartzeko nahia.
- Kirol praktikarekiko eta kirol lehiaketarekiko poztasun maila.
- Bakoitzak bere kirola praktikatzeko jarraitzeko duen asmoa.
- Egiten ez dituzten baina praktikatzea gustatuko litzazkiekeen beste kirol batzuk.
- Kirola egiteko arrazoiak.
- Kirola egiterakoan antzematen dituzten zailtasun edo oztopo nagusiak.

3. Nesken kirol praktikaren gizarte aldagaiak:

- Nesken gertuko pertsonen kirol parte-hartzea ("beste esanguratsu batzuk").
- Nesken gertueneko familia eta gizarte ingurua eratzen duten pertsonen aldetik jasotako animo eta babesa kirola egiteko.

4. Nesken parte-hartzea bultzatzea kirolean:

- Neskek kirol sustapenaren inguruan duten pertzepzioa eta eginiko iradokizunak, kirol jardueretan duten parte-hartzea areagotzeko, bai ikastetxean, bai handik kanpo.

Bestalde, gurasoek betetako galdeketak 33 galdera zituen. Horien helburua nesken gurasoen jarrera eta proposamenak ebaluatzea izan da, alaben jarduera fisikoa eta kirolen praktika sustatze aldera. Informazio demografikoari buruzko datuez gain, galdeketa betetzen zuen aita edo amaren adina, alabaren adina, haren ikastetxe edo eskola maila adibidez, galdera sortak hurrengo aldagai multzoei buruzko informazioa ere bildu zuen:

1. Jarduera fisikoa eta kirol praktika:

- Gurasoen balorazioa, eskolaz kanpoko ordutegian alaben jarduera fisiko biziaren eta kirol praktikaren gainean.
- Aitak edo amak kirol jardueretan parte hartu ohi duen ala ez.

2. Gurasoen jarrera alaben jarduera fisikoaren eta kirol praktikaren aurrean:

- Gurasoen balorazioa alaben jarduera fisiko biziaren eta kirol praktika neurriaren gainean.
- Lehiaketako edo parte-hartzeko (lehiaketa helburutzat izan gabe) kirol jardueretan parte hartzea nahiago izatea.
- Kirol praktika edo jarduera fisikoari emaniko garrantzia.
- Kirolaren ondotik espero diren onurak.
- Alaben kirol gaitasunaren eta sasoiaren gaineko pertzepzioa.
- Alabek kirol jardueretan parte hartzeko izan ditzaketen arrazoi eta oztopoen balorazioa.

3. Kirol eta jarduera fisikoarekin uztarturiko gizarte aldagaiak:

- Alabaren gertuko pertsonen kirol praktikari buruzko datuak (“beste esanguratsu batzuk”).
- “beste esanguratsu batzuk”, eskola adinean dauden nesken kirol praktikarako eredu eta pizgarri gisa, izan dezaketen garrantzia.

4. Nesken parte-hartzea bultzatzea kirolean:

- Pertsona eta erakunde ezberdinetan antzemaniko erantzukizun maila, nesken kirol praktika bultzatu eta mantentzeko.
- Nesken parte-hartzea areagotzeko, gurasoek garrantzitsutzat jotako neurri zehatzak, bai ikastetxean, bai handik kanpo.

Bi galdeketak, bai neskekin erabilitakoa, bai haien gurasoei luzatutakoa, zehazki egin ziren Bizkaiko Foru Aldundiak eskaturiko proiektuaren xedeekin betetzeko. Galdeketa horiek aurretik estatu eta nazioarte mailan, gazteen kirol parte-hartzearen inguruan, egin ahal izandako

azterlanetan erabilitako baliabideen berrikuspen xehatuan oinarritu ziren, bereziki erabilitako laginak neskekin eratutakoak zirenean.

Galdera sortak gaztelaniaz eta euskaraz idatzi ziren. Bi bertsioak eta bildutako datuak fidagarriak izango zirela bermatzeko xedez, bi teknikarik itzulpen eta berritzulpen egokiak egin zituzten hizkuntza batetik bestera. Antzemandako akatsak zuzendu ondoren, galdeketak proba pilotu batean erabili ziren, hiru ikastetxe ezberdinetako 9 neska eta 5 gurasorekin. Haiei galdeketak berriro betetzeko eskatu zitzaaien hilabete geroago. Datuen azterketa estatistikoak barne egokitasunaren maila egokia, eta neska eta gurasoekin proba pilotuan erabilitako baliabideen fidagarritasuna frogatzea ahalbidetu zuen. Cronbachen alfa koefizientearen balioak 0.91 eta 0.95ekoak izan ziren, hurrenez hurren.

Prozedura

Datu bilketa 2005ko maiatzean egin zen, Bizkaiko Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusiak gutun bat bidali ondoren azterlanean parte hartzeko aukeratutako ikastetxe bakoitzeko zuzendariari. Horren bidez, azterlanaren helburuak azaldu zizkien eta datu bilketarako laguntza eskatu.

Datuak aurretik zehazturiko laginari eta aurretik ere zehazturiko protokoloaren bidez luzatutako galdeketaren bidez lortu ziren. Lagin eta protokolo horiek ikastetxe bakoitzari aplikatu zitzaizkien. Galdera sortari erantzuteko erabilitako batez besteko denbora 14 minutukoa izan zen. Bitartea 9 eta 25 minuturen artekoa izan zen, galdera sorta bete zuten nesken adin taldeen arabera.

Laginetik kanpoko akatsak ahalik eta gehien txikitzeko helburuarekin, eta galdeketak berak helburua azalduz eta emaniko informazioa anonimoa zela argituz agertutako aurkezpen laburraz gain, inkesta luzatu zuen pertsona, behar bezala prestatu eta ikuskatuta, gelan egon zen galdera sortaren betetzeak iraun zuen tarte osoan; lehenik eta behin, nesken adinarekin bat etorriko zen azalpena egiteko inkestaren gainean eta, ondorenean, galdeketako galdera batzuen gainean azaldutako zenbait zalantzari erantzuteko, edo erantzunak emateko modu egokia argitzeko. Behin erantzunda, neskek galdera sorta aurretik emandako gutun-azal batzuetan gorde behar izan zuten, itxi egin behar zuten eta zuzenean eman inkesta luzatu zien pertsonari, ikastetxeko inork emaniko informazioa ezagutzeko aukerarik izan gabe.

Bestalde, gurasoek beren etxeetan bete zuten alaben bidez helarazitako galdera sorta. Horrekin batera, ikastetxeko zuzendariaren gutuna ere jaso zuten, azterlanaren helburuak azalduz eta laguntza eskatuz. Ondorenean, gutun-azal itxian itzuli zuten, bai pertsonalki, bai alaben bitartez.

Datuak modu egokian alderatzeko, bai nesken galdeketakoak, bai gurasoek erantzundakoak, behar bezala prestatu eta ikuskatu zen kodifikazio lantaldea. Horrela, prozedura normalizatuan trebatu ziren, informazioa modu irekian jasotzen zuten galdeketetako bi galdera bakarren kodifikaziorako: “zer nolako onurak ditu Kirolak”, gurasoen galdera sortaren kasuan; eta “zer egin liteke nesken parte-hartzea handitzeko”, bai gurasoen galdera sortan, bai neskenean.

Azterlaneko aldagai guztien gaineko azterketa deskribatzaileak egin ziren, horrela, posible izan zedin inkesta erantzun zuten neska eta gurasoen multzoen erantzunak

hausnartzea. Gainera, azterketa ezberdindua egin zen bi laginak banatu ziren azpimultzo ezberdinen arabera. Lehen ere adierazi izan den moduan, Bizkaiko Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusiaren eskaera emaitzak alderatzea izan zen nesken adinaren arabera, adin hori kontuan hartuta zegokien kirol mailen arabera, eskola mailaren arabera, eskola garaia arabera, ikastetxe motaren arabera, eta ikastetxearen tamainaren arabera.

Gurasoen kasuan, bi talde nagusi sortu ziren, kirola eta jarduera fisikoa egin ohi zuten ala ez gorabehera, horrela, posible izan zedin alde ezberdinak baloratzea jarrera, pertzepzio eta alaben kirol praktikaren sustapenerako proposamenen arabera.

2.3. Emaitzak

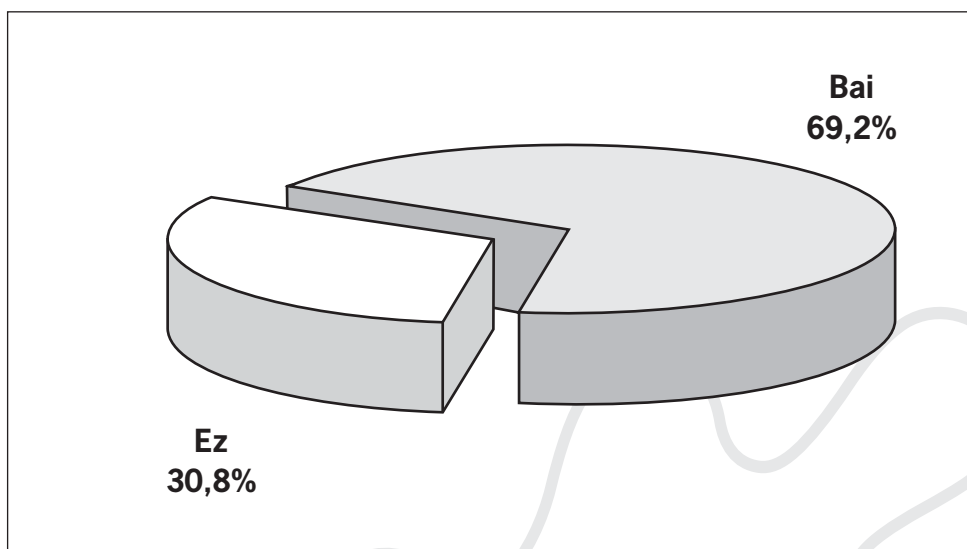
2.3.1. Eskola adinean dauden nesken kirol jarduera

Lehen ere adierazi den moduan, azterlan honetan parte hartu duten neskekin erabilitako galdeketak eskola orduetatik kanpoko kirol eta jarduera fisikoaren praktikaren gaineko galderak bildu zituen. Horrekin batera, adierazitako praktikarekin uztarturiko gizarte aldagaien, praktika hori baldintza dezaketen motibazio aldagaien eta neskek berek iradokitako sustapen neurrien gainean galde egin zitzairen. Hurrengo ataletan, gai multzo horietako bakoitzari buruzko emaitzak aztertuko dira.

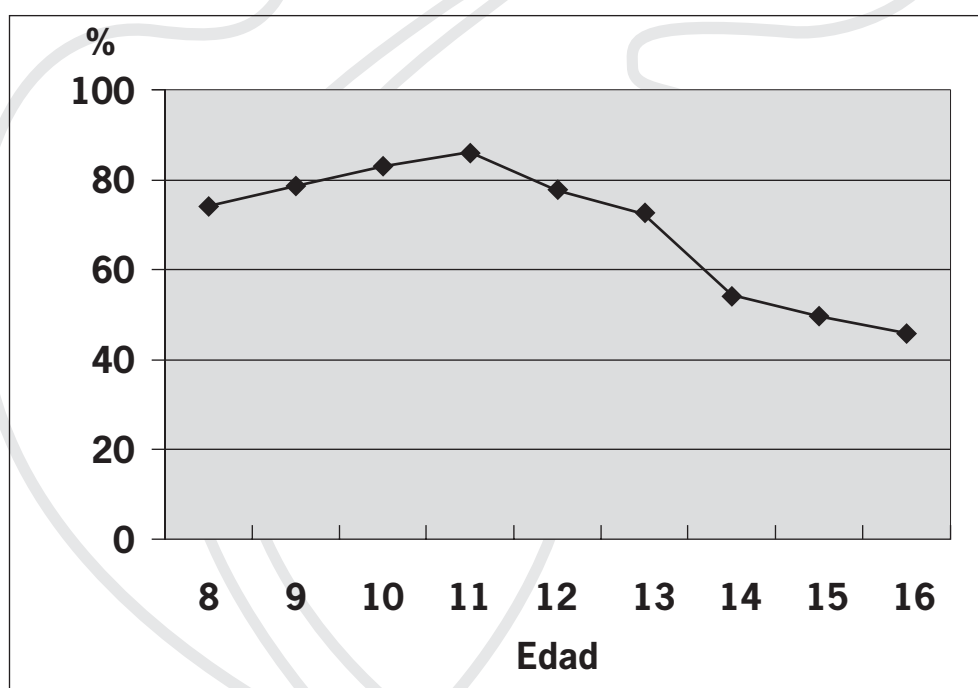
2.3.1.1. Kirol jardueraren praktika

2.3.1.1.1. Parte-hartze tasak

Laginen multzoa kontuan hartuta, Lehen hezkuntzako 3. mailatik 6. erainoko eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako (BDH) 1. mailatik 4. erainoko ikasle neskek eraturakoa, eskola orduetatik kanpo kirol eta jarduera fisikoetan parte hartu ohi dutela (gutxienez astean 2 aldiz) adierazten duten nesken portzentajea % 69koa da (1. irudia).

1. irudia. Nesken kirol praktika Derrigorrezko Hezkuntzako aldietan (Lehen Hezkuntza eta DBH), eskola orduetatik kanpo.

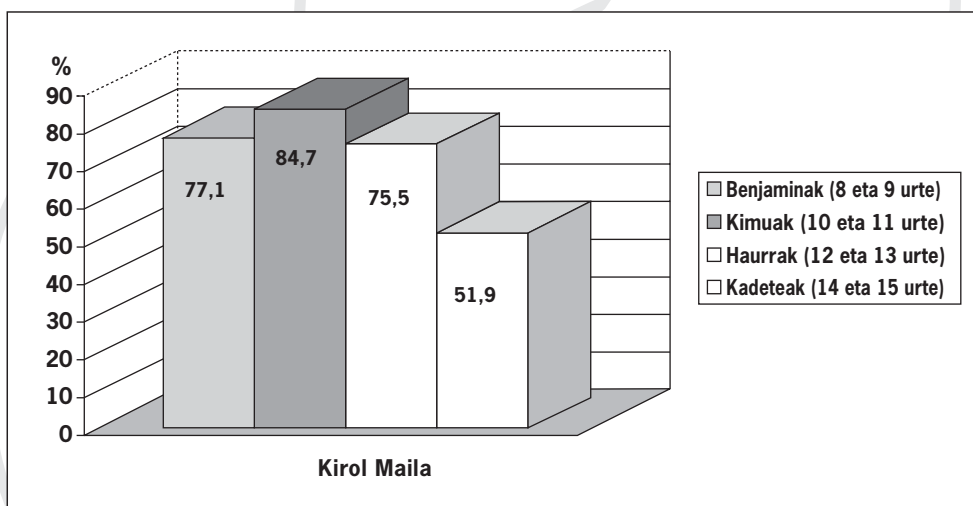

2. irudia. Neskaren kirol praktika eskola orduetatik kanpo, adinaren arabera.

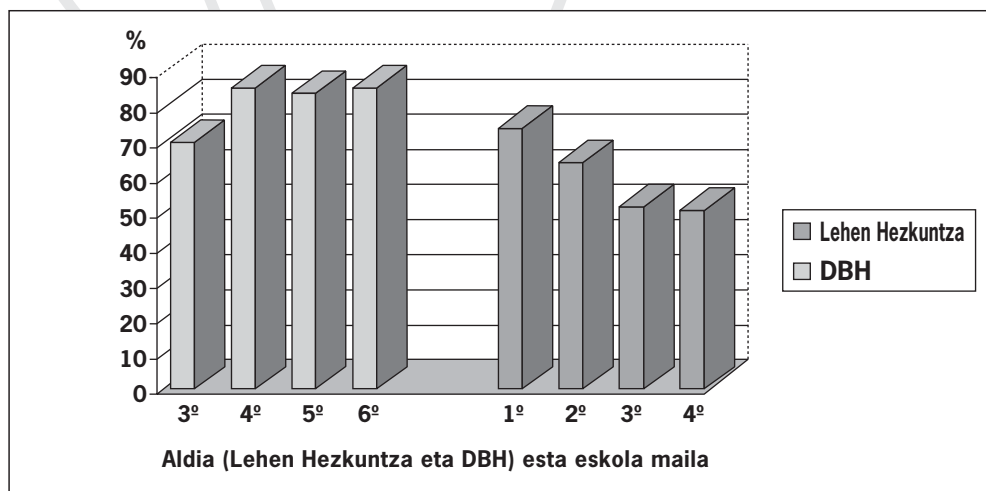
Hasiera batean, uste daiteke parte-hartze tasa osoa nahiko altua dela, baina komenigarria da kontuan hartzea zenbaki horretan 8 eta 11 urte bitarteko gazteek duten eragina indartsua dela (% 81). Izan ere, 12 eta 16 urte bitarteko taldean, kirol eta jardura fisikoa egiten duten nesken portzentajea % 60 ingurukoa besterik ez da. 8 urtetik 11 urtera, parte-hartzeak pixka bat gorantz egiten duela egia izan arren, egia da ere 12 urtetik aurrera beherantz egiten hasten dela nabarmenki, eta % 46an geratzen dela 16 urtera iristean (2. irudia).

Adinaren arabera parte-hartze alde horiek esanguratsuak dira estatistikoki ($\chi^2 = 64,58$; $p < .001$). Kirolen bat eskola orduetatik kanpo egiten dutela adierazten duten 8 urteko neskek % 74a dira. Kopuru horrek % 79a lortzen du 9 urteen mailan, % 83a 10 urtekoan eta % 86a 11koan. Aitzitik, 12 urteko mailan kirol parte-hartzearen tasak beherantz egiten du % 78ra arte, eta 13 urteen mailan, berriz, % 73ra arte. 14 urterekin, nesken parte-hartze portzentajearen jaitsiera bereziki garrantzitsua da, eta kasu horretan, erdiak baino gutxi batzuk gehiagok adierazten du kirolen bat praktikatzeko duela (% 54ak). 15 urterekin, parte-hartzea jaitsi egiten da % 50era arte, eta 16 urterekin antzematen da nesken erdiak baino gutxiagok hartzen duela parte kirol jardueraren batean (% 46ak).

3. irudiak inkesta erantzun zutenen artean kirola egiten duten nesken banaketa aurkezten du, bakoitzaren kirol mailaren arabera. Ikus daitekeen moduan, 8 eta 9 urteko nesken % 77ak (Benjamin maila) kirola egiten du eskolatik kanpoko ordutegian. 10 eta 11 urte bitarteko nesken % 85ak ere gauza bera egiten du (Kimu maila). Aldiz, 12 eta 13 urte bitarteko nesken artean (Haur maila), parte-hartze portzentajea jaitsi egiten da % 76ra arte, eta 14 eta 15 urtera iristean (Kadete maila), % 52ra arte jaisten da. Derrigorrezko Lehen eta Bigarren Hezkuntzako garaiei propio dagozkien kirol mailetan antzematen diren parte-hartze alde horiek esanguratsuak dira estatistikoki ($\chi^2 = 42,32$; $p < .001$).

3. irudia. Nesken kirol praktika, adinaren kontuan izanda dagokien Kirol Mailaren arabera.

4. irudia. Eskola ordutegitik kanpoko kirol praktika, aldiaren eta eskola mailaren arabera.

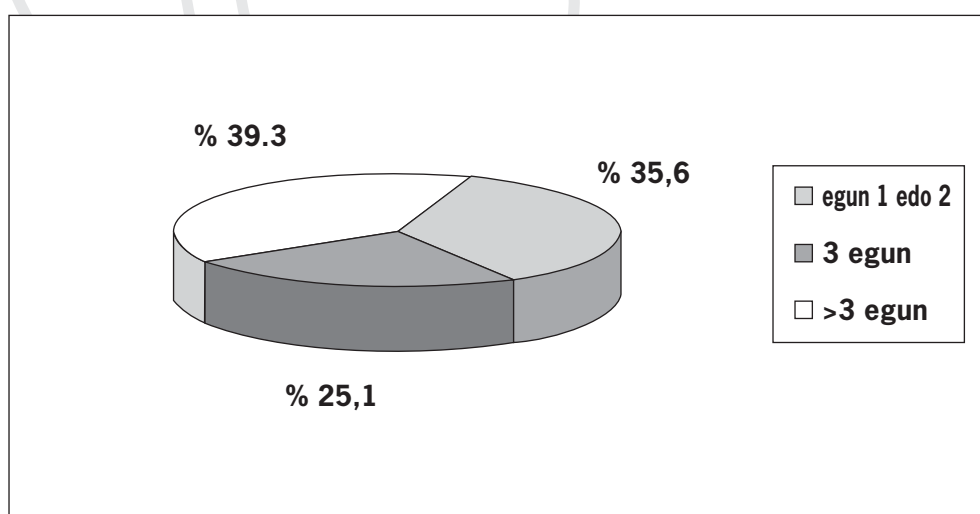
Kirol parte-hartzearen tasa hezkuntza aldiaren arabera alderatzerakoan, kirola egiten duten nesken portzentajea nabarmenki handiagoa ($\chi^2 = 39,75$; $p < .001$) dela ikusten da Lehen Hezkuntzan (% 81) DBHn (% 60) baino. Bi hezkuntzaaldiak eratzen dituzten maila ezberdinak beren artean alderatzean, modu berean agertzen dira aldeak, argi eta garbi, bai Lehen Hezkuntzako mailen kasuan ($\chi^2 = 12,67$; $p < .01$), bai DBHkoen kasuan ($\chi^2 = 14,51$; $p < .01$). Horrela, 4. irudian antzeman daitekeen moduan, Lehen Hezkuntzako 3. mailan kirola egiten duten nesken portzentajea % 70ekoa da; 4. mailan, % 86ra iristen da, eta 5. eta 6. mailetan antzeko mailak mantentzen dira, % 84 eta % 86, hurrenez hurren. DBHko mailetakoa joera alderantzizkoa da: 1. mailan, parte-hartze tasa jaitsi egiten da % 74ra arte, eta jaisten jarraitzen du 2. mailan (% 64), 3.ean (% 52) eta 4. mailan (% 51).

Azkenik, nesken kirol parte-hartzea alderatu zen bakoitzaren ikastetxe mota eta tamainaren arabera. Ikastetxe motari dagokionez, datuek diote ikastetxe publikoetako parte-hartzea baxuagoa dela (% 69), ikastetxe pribatuenean aldea (% 75). Alde horiek esanguratsuak dira estatistikoki ($\chi^2 = 4,06$; $p < .05$). Hala eta guztiz ere, kirol parte-hartzeko tasak ikastetxeen tamainaren arabera alderatzean, ez da alderik antzematen ikastetxe txikien (% 70), ertainen (% 73) eta handien (% 72) artean.

2.3.1.1.2. Praktikaren maiztasuna

5. irudiak kirol jarduerak eskola orduetatik kanpo burutzeko asteko maiztasuna islatzen du, horrelako jardueretan parte hartzen dutela esaten duten neskek emaniko informazioaren arabera. Ikus daitekeen moduan, kirola egiten duten nesken % 36ak astean hirutan baino gutxiagotan egiten du, lauren batek (% 25) astean hirutan, eta ia % 40ak astean hirutan baino gehiagotan.

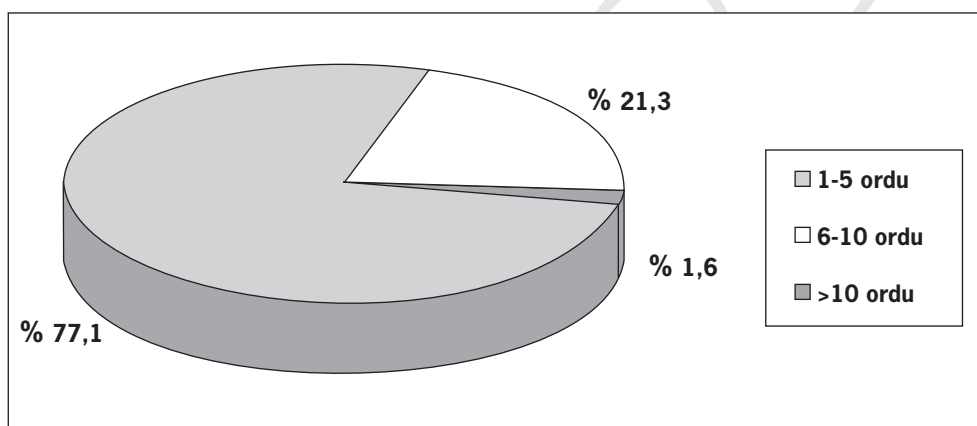
Adinaren, kirol mailaren, eskola mailaren, eskola aldiaren, ikastetxe motaren eta haren tamainaren arabera alderaketan, ez da alde esanguratsurik antzeman, neskek kirolari astean zehar eskainitako egun kopuruaren gainean.

5. irudia. Kirol praktikaren asteko maiztasuna (egunak), eskola ordutegitik kanpo kirola egiten duten nesken artean.

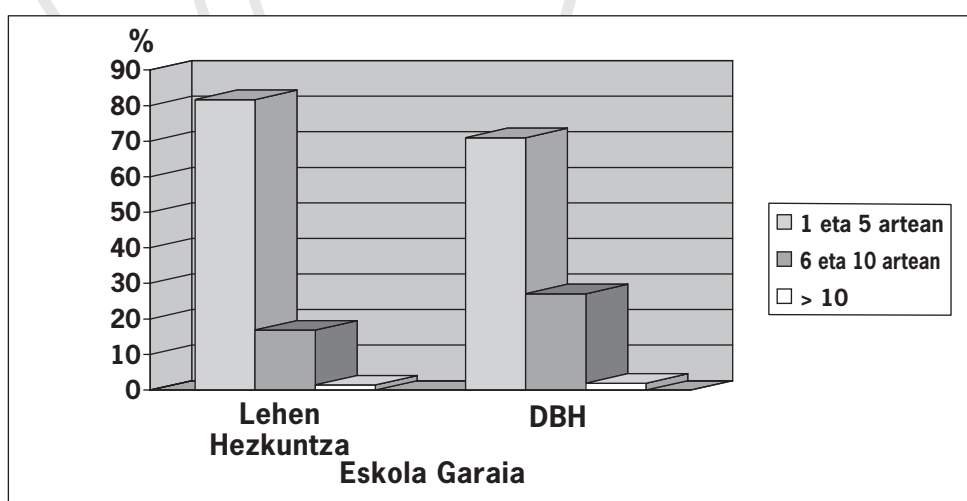
2.3.1.1.3. Praktikaren iraupena

Eskola orduetatik kanpo kirola egiten dutela adierazi zuten nesken artean, praktika horri astero eskainitako ordu kopurua 4koa izan zen batez beste ($M = 4,02$; $SD = 2,63$). Behin aldagai hori sailkatuta asteroko entrenamendu orduak hobeki ezagutzeko, emaitzek adierazi zuten kirola egiten duten nesken % 77ak 1 eta 5 ordu artean egiten duela, % 21ak 6 eta 10 ordu eskaintzen dizkion bitartean praktika horri. % 2ak bakarrik, gutxi gorabehera, eskaintzen dizkie kirolei 10 ordu baino gehiago (6. irudia).

6. irudia. Kirol praktikari astero eskainitako ordu kopurua.

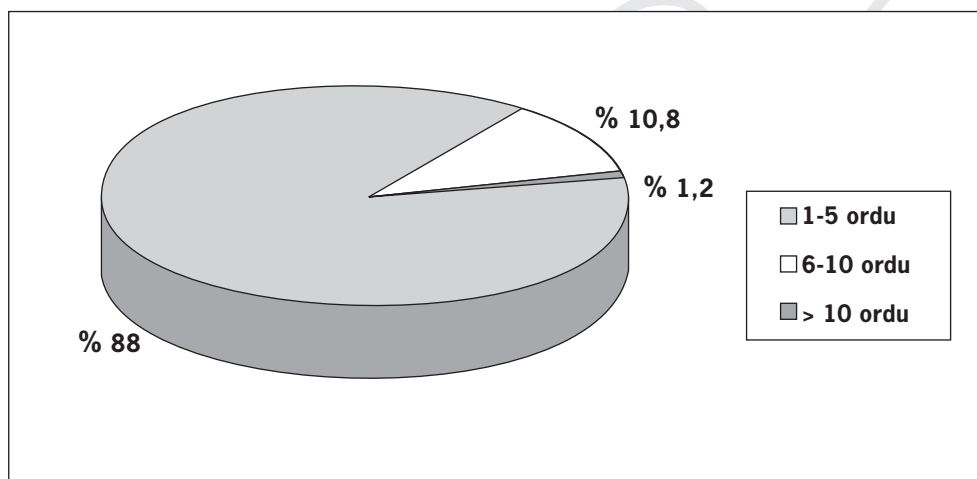
Adinaren, kirol mailaren, eskola mailaren, ikastetxe mota eta tamainaren arabera alderaketek ez zuten alde esanguratsurik azaldu kirol praktikari astero eskainitako ordu kopuruaren eremuan. Eskola garaian alderaketak egitean, ordea, bai agertu zirela aldeak ($\chi^2 = 9,93$; $p < .01$). Azken kasu horretan, kirola astean 5 ordutan baino gehiagotan egiten zuten DBHko ikasle nesken portzentajea % 29koa izan zen, Lehen Hezkuntzako kideen % 18aren aldean. Aldiz, Lehen Hezkuntzako nesken % 82ak adierazi zuen ordu 1 eta 5 ordu bitarte erabiltzen zituztela astean kirola egiteko. DBHko nesken kasuan, aldiz, dedikazio horrek berak % 71a bakarrik lortu zuen (7. irudia).

7. irudia. Kirol praktikari astean zehar eskainitako ordu kopurua, eskola garaiaaren arabera.

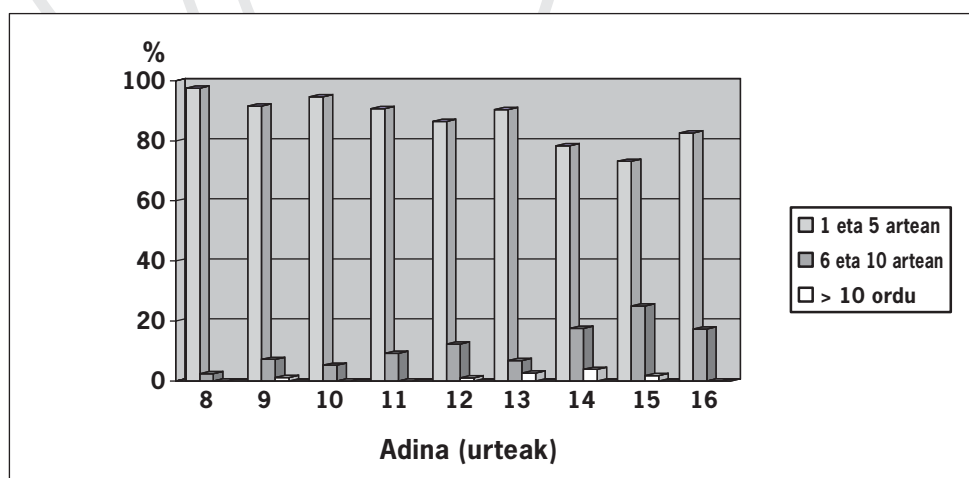
2.3.1.1.3.1. Entrenamenduak

Kirol praktikari eskainitako asteroko lau orduetatik, elkarriketaturiko neskek 3 eskaintzen dizkiete, gutxi gorabehera, entrenamenduei ($M = 2,99$; $SD = 2,28$), eta ordu bat eta zertxobait gehiago lehiaketei ($M = 1,18$; $SD = 1,08$). Behin aldagai horiek sailkatuta, antzeman daiteke kirola egiten duten nesken % 88ak ordu 1etik 5era bitarteko ordu kopurua eskaintzen diola entrenamenduari, % 11k 6 eta 10 ordu bitarte erabiltzen dituen bitartean jarduera berdinerako. % 1ak bakarrik entrenatzen ditu asteen 10 ordu baino gehiago (9. irudia).

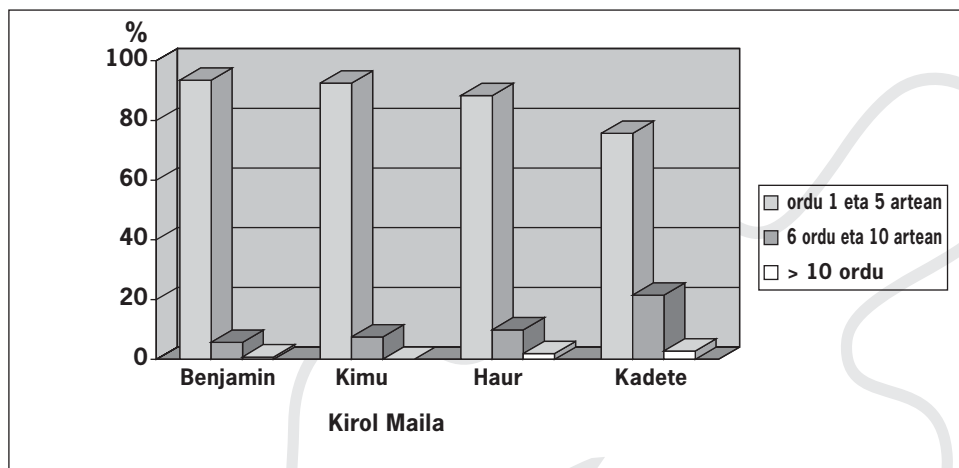
9. irudia. Entrenamenduari astero eskainitako ordu kopurua.

Kirol entrenamenduari eskainitako ordu kopuruaren esparruan egindako alderaketak esanguratsuak izan ziren adina ($\chi^2 = 31,09$; $p < .05$), kirol maila ($\chi^2 = 23,83$; $p < .001$) eta eskola garaia ($\chi^2 = 21,32$; $p < .001$) kontuan hartzerakoan. Aitzitik, ez zen alderik agertu maila, ikastetxe mota eta tamainaren esparruan entrenamendu orduak alderatzerakoan. Adinaren aldagaiari dagokionez, datuek diote kirol entrenamenduari asteen zehar eskainitako ordu kopuruak hazkuntza esanguratsua duela 14 urtetik aurrera. Horrela, adin horretan kirolari astero 5 ordu baino gehiago eskaintzen dion neska portzentajea % 22koa da. 15 eta 16 urteen bueltan % 27ra eta % 17ra iristen da portzentajea, hurrenez hurren (10. irudia).

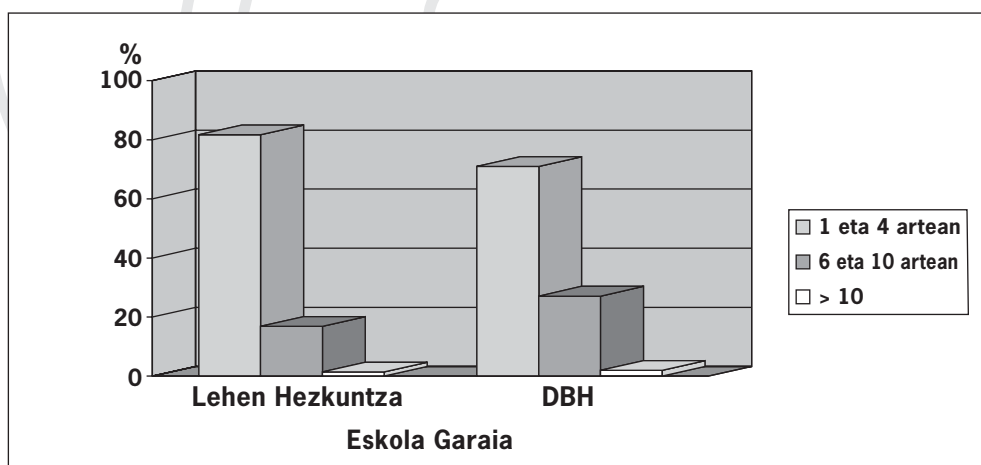
10. irudia. Entrenamenduari astero eskainitako ordu kopurua (eskola orduetatik kanpo kirola egiten duten nesken artean), adinaren arabera.

11. irudiak islatzen duen moduan, entrenamenduari astero eskainitako ordu kopurua alderatzean adina kontuan hartuta neskei dagokien kirol mailaren arabera, antzematen da asteroko entrenamendu orduak gorantz egiten dutela pixkanaka mailak ere gorantz egiten duen heinean. Horrela, astean 5 ordu baino gehiago entrenatzen duen neska portzentajea % 7koa da Benjamin mailan, % 8koa Kimuetan, % 12koa Haur mailan eta % 24koa Kadeteen kasuan.

11. irudia. Entrenamenduari astero eskainitako ordu kopurua, kirol mailaren arabera.

12. irudian antzeman daitekeen moduan, eskola garaiaren arabera astero kirol-entrenamenduari eskainitako denboraren alderaketak argi uzten du 5 ordu baino gehiago entrenatzen duen neska portzentajea nabarmenki altuagoa dela DBHn, Lehen Hezkuntzan dedikazio berdina eskaintzen duen portzentajearen aldean, hain zuzen ere, % 29 eta % 18 hurrenez hurren.

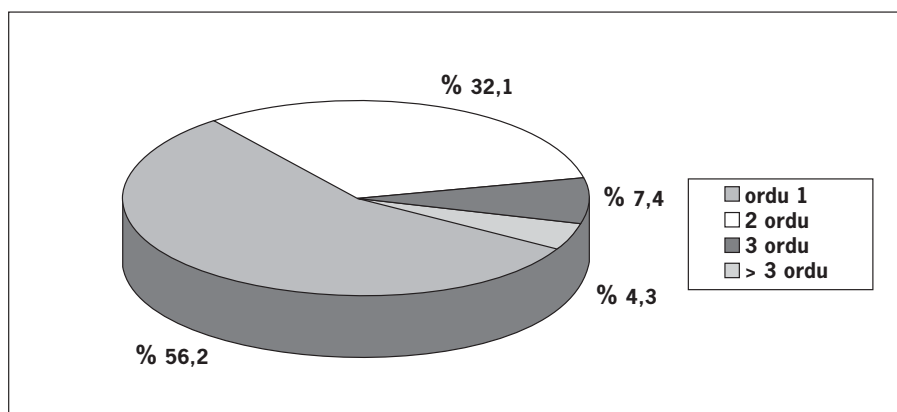

12. irudia. Entrenamenduari astero eskainitako ordu kopurua, eskola garaiaren arabera.

2.3.1.1.3.2. Lehiaketak

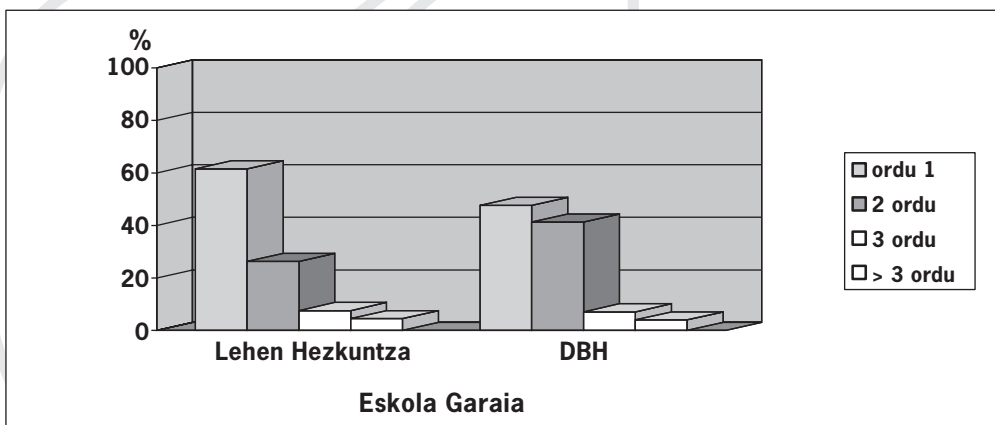
Kirol lehiaketari astero eskainitako denbora ordubetekoa izan zen, gutxi gorabehera ($M = 1,18$; $SD = 1,08$). Aldagai honen kategorizazioak aukera ematen du baieztatzeko kirol lehiaketari 2 ordu baino gehiago eskaintzen dizkion neska portzentajeak % 12a lortzen duela

bakarrik. Gainerakoek (% 88) ordu 1 edo 2 eskaintzen dizkiote lehiaketari astero, eta, beharbada, saio bakar batean (13. irudia).

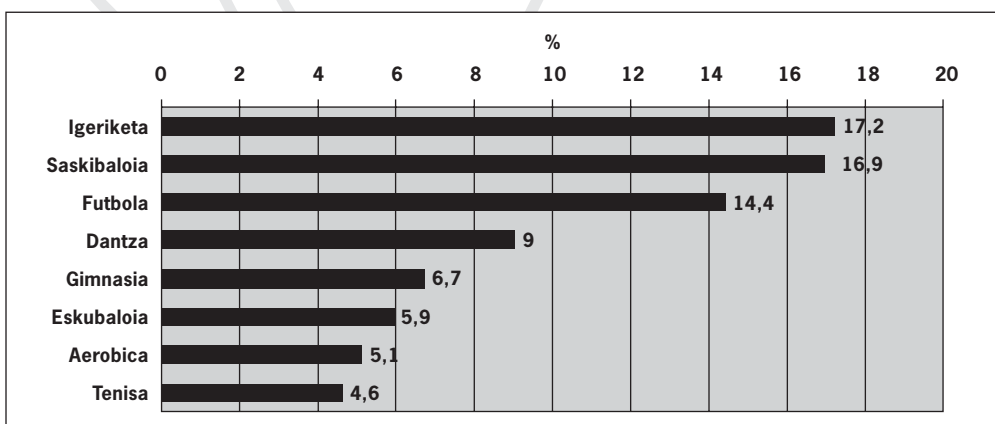

13. irudia. Lehiaketari astero eskaintako ordu kopurua.

Lehiaketari astero eskaintako orduak adinaren, kirol mailaren, ikastetxe mailaren, tamainaren eta motaren arabera alderatzean, ez zen alde esanguratsurik agertu, bai, ordea, eskola garaia aztertzerakoan ($\chi^2 = 8,16$; $p < .05$). 14. irudiak argi uzten duen moduan, Lehen Hezkuntzan astero ordubetez lehiaketaren batean parte hartzen duen neska portzentajea % 61ekoa da, DBHn % 48koa den bitartean. Aitzitik, lehiaketari astero 2 ordu eskaintzen dizkion neska portzentajea DBHn % 41koa da, Lehen Hezkuntzan % 26koa besterik ez den bitartean.

14. irudia. Astero lehiaketari eskaintako ordu kopurua, eskola garaia arabera.

15. irudia. Kirol jardueretako parte-hartzea (irudian % 3ko parte-hartze portzentajea gainditzen dutenak islatu dira bakarrik).

2.3.1.2. Praktikaturiko kirol modalitateak

Azterlanean parte hartu zuten Lehen Hezkuntzako eta DBHko neskek egindako kirol jardueri arreta emanez, praktika federatutakoa izan ala ez alde batera utzita, eta kontuan hartu gabe antolaturikoak edo programaturikoak diren ala ez, 15. irudiak islatzen du igeriketa dela gehien egiten den kirol jarduera (% 17). Saskibaloia (% 17) eta futbola (% 14) oso gertu geratu ziren ere. % 5-10eko parte-hartze tartean, dantza, gimnasia, eskubaloia, aerobica eta tenisa kokatu ziren. Gainerako jarduerak ez zuten ezta % 3a lortzera iritsi ere.

12. taulan kirol jarduera ezberdinetako parte-hartze portzentajeak antzeman daitezke, adinaren arabera. Eginiko alderaketak ez zuen alde esanguratsurik azaldu. Aitzitik, alde adierazgarriak topatu ziren ($\chi^2 = 77,27$; $p < .05$) adinaren arabera kirol mailan alderaketak egitean (komenigarria da gogoraraztea maila bakoitzak bi urte biltzen dituela). 13. taulan ikus daitezkeen moduan, kirol mailak gorantz egiten duen heinean, igeriketa egiten duen neska portzentajeak ere gorantz egiten du, eta Kadete mailan lau neskatik ia bat izatera iristen da. Saskibaloia eta futbolari dagokienez, antzemaniko joera alderantzizkoa da, Benjamin eta Kimu mailetan bakarrik agertzen baitute parte-hartzaile portzentaje altuagoa. Adierazi dugun moduan, Haur mailatik aurrera altuagoa da igeriketa egiten duten nesken portzentajea, eta Kadete mailan igeriketaren portzentajea futbolarena eta saskibaloia baina baino altuagoa da.

Praktikaturiko jarduera	NESKAREN ADINA									Guztira
	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Igeriketa	6,8	15,7	14,1	13,2	17,3	21	22,8	25,8	18,5	17,2
Saskibaloia	18,2	19,3	18,8	18,7	16,3	19,8	14	9,1	14,8	16,9
Futbola	15,9	18,1	17,6	24,2	14,3	8,6	8,8	6,1	7,4	14,4
Dantza	11,4	6	9,4	9,9	12,2	7,4	10,5	7,6	3,7	9
Gimnasia	9,4	7,6	8,4	8,2	6,2	6,1	5	4,1	5,3	6,7
Eskubaloia	6,8	8,4	4,7	3,3	3,1	2,5	12,3	7,6	11,1	5,9
Aerobica	6,8	3,6	2,4	4,4	5,1	4,9	7	7,6	7,4	5,1
Tenisa	6,8	6	8,2	2,2	1	3,7	5,3	6,1	3,7	4,6
Atletismoa	2,3	1,2	2,4	1,1	2	3,7		6,1	3,7	2,4
Txirrindularitza	2,3	1,2		1,1	5,1	3,7	3,5	3		2,4
Hipika	4,5			3,3	2		3,5	1,5	3,7	1,7
Patinajea		1,2	3,5	3,3	1			1,5		1,4
Boleibola		4,8		1,1		1,2		3		1,3
Footinga (korrika egitea)	4,5		1,2			2,5	1,8	1,5		1,1
Golfa		1,2		2,2	1	1,2				0,8
Beisbola				1,1	3,1					0,6
Eskiatzea						2,5			3,7	0,5
Mendizaletasuna			1,2					3		0,5
Txangozaletasuna						1,2			3,7	0,3
Hockeya			1,2							0,2
Beste batzuk	4,2	5,7	6,9	2,8	10,1	9,9	5,5	6,5	13,2	7,1

12. taula. Kirol jardueretako parte-hartzea, adinaren arabera (urteak).

Praktikaturiko jarduerak	KIROL MAILA				GUZTIRA
	Benjamin	Kimu	Haur	Kadete	
Igeriketa	12,6	13,6	19	24,4	17,2
Saskibaloia	18,9	18,8	17,9	11,4	17
Futbola	17,3	21	11,7	7,3	14,7
Dantza	7,9	9,7	10,1	8,9	9,3
Gimnasia	8,5	8,3	6,1	4,5	6,8
Eskubaloia	7,9	4	2,8	9,8	5,6
Aerobica	4,7	3,4	5	7,3	5
Tenisa	6,3	5,1	2,2	5,7	4,6
Txirrindularitza	1,6	0,6	4,5	3,3	2,5
Atletismoa	1,6	1,7	2,8	3,3	2,3
Hipika	1,6	1,7	1,1	2,4	1,7
Patinajea	0,8	3,4	0,6	0,8	1,5
Boleibola	3,1	0,6	0,6	1,6	1,3
Footinga (korrika egitea)	1,6	0,6	1,1	1,6	1,2
Golfa	0,8	1,1	1,1		0,8
Beisbola		0,6	1,7		0,7
Mendizaletasuna		0,6		1,6	0,5
Eskiatzea			1,1		0,3
Txangozaletasuna			0,6		0,2
Hockeya		0,6			0,2
Beste batzuk	5,3	5,1	10,4	6,5	6,8

$\chi^2 = 77,27$; $p < .05$

13. taula. Kirol jardueretako parte-hartzea, kirol mailaren arabera.

Eskola mailaren eremuan ere alderaketak egin ziren, kirol jarduera ezberdinetako parte-hartze portzentajeen artean, eta alde esanguratsuak agertu ziren ($\chi^2 = 198,21$; $p < .001$). 14. taulan antzeman daitekeen moduan, eskola mailak aurrera egin ahala, igeriketa egiten duen neska portzentajeak ere gorantz egiten du, DBHko mailetan bereziki. Aldi berean, jaitsi egiten da futbola praktikatzeko dutenen portzentajea. Saskibaloia praktikaren jaitsiera bereziki nabarmena da DBHko 4. mailan.

Praktikaturiko Jarduera	ESKOLA MAILA								Guztira
	LHko 3.a	LHko 4.a	LHko 5.a	LHko 6.a	DBHko 1.a	DBHko 2.a	DBHko 3.a	DBHko 4.a	
Igeriketa	6,6	18,9	11,8	16	20,7	21,1	26,2	20	17,2
Saskibaloia	21,1	17,9	17,2	14,9	22,8	14,5	16,4	4,4	16,9
Futbola	21,1	15,8	24,7	16	8,7	9,2	3,3	11,1	14,4
Dantza	7,9	5,3	12,9	11,7	12	6,6	4,9	8,9	9
Gimnasia	8,1	8,7	7,2	9,1	7,1	5	4,6	4,2	6,7
Eskubaloia	6,6	9,5	1,1	2,1	5,4	3,9	13,1	8,9	5,9
Aerobica	5,3	4,2		6,4	3,3	10,5	3,3	11,1	5,1
Tenisa	7,9	9,5	1,1	2,1	2,2	5,3	4,9	4,4	4,6
Atletismoa	1,3	1,1	3,2	2,1	2,2	1,3	3,3	6,7	2,4
Txirrindularitza	1,3	1,1	2,2	3,2	2,2	5,3	1,6	2,2	2,4
Hipika	2,6	1,1	1,1	3,2		3,9	1,6		1,7
Patinajea	1,3		4,3	3,2			1,6		1,4
Boleibola	1,3	3,2	1,1			1,3	1,6	2,2	1,3
Footinga (korrika egitea)	2,6	1,1			1,1	2,6	1,6		1,1
Golfa		1,1		3,2		1,3			0,8
Beisbola				4,3					0,6
Eskiatzea					2,2			2,2	0,5
Mendizaletasuna			1,1				3,3		0,5
Txangozaletasuna						1,3		2,2	0,3
Hockeya			1,1						0,2
Beste batzuk	5,4	4,5	6,3	4,5	11,3	9,7	6,3	8,8	7,1

$\chi^2 = 198,21$; $p < .001$

14. taula. Kirol jardueretako parte-hartzea, eskola mailaren arabera.

Neskek kirol jarduera ezberdinetan duten parte-hartze portzentajea alderatu egin zen haiei dagokien eskola garaia araber, eta aldeak topatu ziren ($\chi^2 = 42,63$; $p < .001$). Eskola maila aztertzerakoan agertutako emaitzen ildo beretik jarraituz, antzeman daiteke futbolaren praktika jaitzi egiten dela ia erdira Lehen Hezkuntzatik DBHra. Aitzitik, igeriketa egiten duen neska portzentajeak gorantz egiten du modu nabarmenean (15. irudia).

Praktikaturiko Jarduera	ESKOLA GARAIA		Guztira
	Lehen Hezkuntza	DBH	
Igeriketa	13,7	21,9	17,2
Saskibaloia	17,6	16,1	16,9
Futbola	19,3	8	14,4
Dantza	9,5	8,4	9
Gimnasia	8,3	5,2	6,7
Eskubaloia	4,7	7,3	5,9
Aerobica	3,9	6,6	5,1
Tenisa	5	4	4,6
Atletismoa	2	2,9	2,4
Txirrindularitza	2	2,9	2,4
Hipika	2	1,5	1,7
Patinajea	2,2	0,4	1,4
Boleibola	1,4	1,1	1,3
Footinga (korrika egitea)	0,8	1,5	1,1
Golfa	1,1	0,4	0,8
Beisbola	1,1		0,6
Eskiatzea		1,1	0,5
Mendizaletasuna	0,3	0,7	0,5
Txangozaletasuna		0,7	0,3
Hockeya	0,3		0,2
Beste batzuk	5,2	9	7,1

$$\chi^2 = 42,63; p < .001$$

15. taula. Kirol jardueretako parte-hartzea, eskola garaia araber.

Kirol jarduera ezberdinetako parte-hartze tasak ere ezberdinak izan ziren nesken ikastetxe motaren arabera alderaketak egitean ($\chi^2 = 47,03$; $p < .001$). Ikastetxe publikoetan futbol gehiago egiten da (% 20) pribatuetan baino (% 8), eta aldea, txikiagoa bada ere, saskibaloia eremuan ere agertzen da: ikastetxe publikoetan % 19ra iristen dira, pribatuetan, berriz, % 14ra (16. taula).

Praktikaturiko Jarduera	IKASTETXE MOTA		Guztira
	Publikoa	Pribatua	
Igeriketa	16,3	18,3	17,2
Saskibaloia	19,3	14,3	16,9
Futbola	20,2	8	14,4
Dantza	10	8	9
Gimnasia	6,1	7,3	6,7
Eskubaloia	4,2	7,6	5,9
Aerobica	3,9	6,3	5,1
Tenisa	2,7	6,6	4,6
Atletismoa	2,4	2,3	2,4
Txirrindularitza	2,4	2,3	2,4
Hipika	1,5	2	1,7
Patinajea	1,2	1,7	1,4
Boleibola	2,1	0,3	1,3
Footinga (korrika egitea)	0,9	1,3	1,1
Golfa	0,9	0,7	0,8
Beisbola		1,3	0,6
Eskiatzea	0,6	0,3	0,5
Mendizaletasuna	0,6	0,3	0,5
Txangozaletasuna	0,3	0,3	0,3
Hockeya		0,3	0,2
Beste batzuk	6,5	7,7	7,1

$$\chi^2 = 47,03; p < .001$$

16. taula. Kirol jardueretako parte-hartzea, ikastetxe motaren arabera.

Azkenik, 17. taulan kirol jarduera ezberdinetako parte-hartze portzentajeetako aldeak biltzen dira, horiek ikastetxearen tamainaren arabera alderatu zirenean. Berriro ere, aldeak futbolaren praktikan agertu ziren. Ikastetxe txikietako portzentajea % 22ra iritsi zen, ertainetan % 12ra eta handietan % 7ra iritsi zen bitartean. Bestalde, dantza ikastetxe txikietan (% 11) eta ertainetan (% 10) egiten da batez ere, handietan % 5era besterik ez baita iristen. Azkenik, azpimarratzekoa da ere saskibaloia praktika jaitsi egiten dela % 13raino ikastetxe handietan, txiki eta ertainetan % 17raino eta % 20raino iristen den bitartean, hurrenez hurren.

Praktikaturiko Jarduera	IKASTETXEAREN TAMAINA			Guztira
	Txikia	Ertaina	Handia	
Igeriketa	14,7	18,8	18,5	17,2
Saskibaloia	16,9	19,5	12,6	16,9
Futbola	22,2	12,1	6,6	14,4
Dantza	10,7	10,2	4,6	9
Gimnasia	6,6	6,1	7,4	6,7
Eskubaloia	3,6	7,4	6,6	5,9
Aerobica	6,2	3,9	5,3	5,1
Tenisa	4,9	3,5	6	4,6
Atletismoa	0,9	1,2	6,6	2,4
Txirrindularitza	1,8	3,5	1,3	2,4
Hipika	1,8	0,8	3,3	1,7
Patinajea	2,7	0,4	1,3	1,4
Boleibola		2,7	0,7	1,3
Footinga (korrika egitea)	1,3	1,6		1,1
Golfa		1,2	1,3	0,8
Beisbola		1,6		0,6
Eskiatzea		0,8	0,7	0,5
Mendizaletasuna	0,9		0,7	0,5
Txangozaletasuna		0,8		0,3
Hockeya			0,7	0,2
Beste batzuk	5,6	6,3	9,4	7,1

$$\chi^2 = 97,91; p < .001$$

17. taula. Kirol jardueretako parte-hartzea, ikastetxearen tamainaren arabera.

2.3.1.3. Kirol jardueren antolamendua

Atal honetan, antolaturiko kirol jardueren arduradun diren erakundeei buruzko informazioa biltzen da. Horietan neskek hartuko lukete parte. Horrekin batera, neskek ikastetxetik kanpo antolaturiko beste jarduera batzuk aukeratzeko dituzten arrazoiei buruzko informazioa ere bildu dugu hemen.

2.3.1.3.1. Erakunde antolatzaileak

Neskek eskola orduetatik kanpo egiten dituzten kirol jarduera antolatuei dagokienez (18. taula), ikastetxea da antolatzaile nagusia (% 43); ondorenean, kirol klubak (% 22), udal polikiroldegia (% 13) eta gimnasio pribatuak (% 9) egongo lirateke.

Praktikaturiko Jarduera	Maiztasuna (n = 628)	Portzentajea
Ikastetxea	271	43,2
Kirol kluba	137	21,8
Udal polikiroldegia	83	13,2
Gimnasio pribatua	54	8,6
Beste batzuk	83	13,2
Guztira	628	100,0

18. taula. Neskek eskola orduetatik kanpo egiten duten kirol jardueraren antolatzailea.

Neskek egiten duten kirol jardueraren antolatzailea haien adinaren arabera aztertzerakoan, antzeman daiteke 12 urtera arte nesken erdiak bere ikastetxeak antolaturiko jardueraren batean parte hartzen duela. 13 urtetik aurrera, ordea, portzentajeak jaitsi egiten dira nabarmenki eta kirol klubak edo gimnasio pribatuak papera garrantzitsuagoa bilakatzen da. Udal polikiroldegiek antolaturiko jardueretako parte-hartzeak ez du aldaketa esanguratsurik jasaten adinak aurrera egin ahala (19. taula).

Jardueraren antolatzailea	NESKAREN ADINA									Guztira
	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Ikastetxea	65,2	55,3	56,5	55,6	51,5	25,6	22,2	23,5	33,3	43,2
Kirol Kluba	13,0	24,7	14,1	14,4	15,5	24,4	31,5	29,6	29,2	21,8
Udal Polikiroldegia	10,9	10,6	16,5	11,1	13,4	17,1	13,0	13,8	12,5	13,2
Gimnasio pribatua			4,7	4,4	7,3	11,0	16,7	16,9	16,7	8,63
Beste batzuk	10,9	9,4	8,2	14,4	12,4	22,0	16,7	16,2	8,3	13,2

$$\chi^2 = 93,00; p < .001$$

19. taula. Neskek egiten duen kirol jardueraren antolatzailea, neska horien adinaren arabera.

“Kirol maila” aldagaia kontuan hartzerakoan, antzeman daiteke Haur eta Kadete mailetako neskek aurreko mailetako kideek baino parte-hartze handiagoa dutela gimnasio pribatu eta kirol klubek antolaturiko jardueretan. Halaber, parte-hartzea eskasagoa da Haur eta Kadete mailen kasuan, ikastetxeek antolaturiko jardueretan (20. taula).

Jardueraren antolatzailea	KIROL MAILA				Guztira
	Benjamin	Kimu	Haur	Kadete	
Ikastetxea	60,9	56,0	38,5	24,2	44,9
Kirol Kluba	18,5	14,3	19,6	29,0	20,4
Udal Polikiroldegia	10,7	13,7	15,1	13,4	13,2
Gimnasio pribatua		4,6	10,1	16,8	7,9
Beste batzuk	9,9	11,4	16,8	16,6	13,7

$$\chi^2 = 70,791; p < .001$$

20. taula. Ikasleek eginiko kirol jardueraren antolatzailea, neska horiei dagokien kirol mailaren arabera.

Eskola mailaren arabera azterketa ere egin da, neskek egiten dituzten kirol jardueren antolamenduen arduradunak alderatuz (21. taula). Horrela, ikastetxea dela antzeman dugu antolatzaile nagusia Lehen Hezkuntzako 3. mailatik hasi eta DBHko 1.era iritsi arte. Maila horretatik aurrera, ordea, ikastetxearen garrantzia jaitsi egiten da nabarmenki. Aldi berean, kirol klubek eta gimnasio pribatuek antolaturiko jardueretan parte hartzen duen neska portzentajeak ere gorantz egiten du, DBHko 2. mailatik aurrera bereziki.

Jardueraren antolatzailea	ESKOLA MAILA								Guztira
	LHko 3.a	LHko 4.a	LHko 5.a	LHko 6.a	DBHko 1.a	DBHko 2.a	DBHko 3.a	DBHko 4.a	
Ikastetxea	62,0	59,4	46,8	57,1	41,3	21,1	18,8	32,6	42,4
Kirol Kluba	17,7	21,9	12,8	15,4	18,5	29,7	31,0	25,6	21,6
Udal polikiroldegia	11,4	8,3	17,0	12,1	18,5	13,3	15,5	9,3	13,2
Gimnasio pribatua		3,1	5,3	5,5	12,0	17,3	15,5	16,3	9,38
Beste batzuk	8,9	7,3	18,1	9,9	9,8	18,6	19,2	16,3	13,5

$$\chi^2 = 101,29; p < .001$$

21. taula. Neskek egiten dituzten kirol jardueren antolatzailea, eskola mailen arabera.

Aurreko azterketekin bat etorritik, eskola garaiaren arabera alderaketek argi utzi zuten ikastetxearen papera oso garrantzitsua dela, Lehen Hezkuntzan kirol jarduerak antolatzeari dagokionez (% 56); DBHn, ordea, erdira baino gehiagora jaisten da (% 28) paper horren garrantzia. Garai horretan, kirol klubek (% 26) eta gimnasio pribatuek (% 15) antolaturiko

jardueretan neskek duten parte-hartzeak gorantz egiten du nabarmenki. Biak bateratuz gero, ikastetxeek antolaturikoa gainditzera ere iristen dira (22. taula).

Jardueraren antolatzailea	ESKOLA GARAIA		Guztira
	Lehen Hezkuntza	DBH	
Ikastetxea	56,3	28,5	42,4
Kirol Kluba	17,0	26,2	21,6
Udal Polikiroldegia	12,2	14,2	13,2
Gimnasio pribatua	3,5	15,3	9,4
Beste batzuk	11,1	16,0	13,5

$$\chi^2 = 60,41; p < .001$$

22. taula. Neskek eginiko kirol jardueraren antolatzailea, eskola garaia arabera.

Neskek eginiko kirol jardueren antolamenduaren arduradunak alderatzean, ez zen alde esanguratsurik agertu ikastetxe motaren eremuan. Ikastetxearen tamainaren arabera kirol jardueren antolamenduaren erantzukizuna aztertzean, ordea (23. taula), bai antzeman zirela zenbait alde ($\chi^2 = 20,42$; $p < .01$). Horiek tamaina handiko ikastetxeen antolamendu erantzukizun handiagoan (% 55) antzeman dira bereziki, ertain (% 38) eta txikien (% 44) aldean. Aldiz, azken ikastetxe horietako neskek gimnasio pribatu eta polikiroldegiek antolaturiko jardueretan parte hartzen dute gehiago, ikastetxe handietako kideen parte-hartzearen aldean. Azkenik, kirol klubek antolaturiko jardueretan parte-hartze maila handiagoa antzeman zen ikastetxe ertain eta handietako nesken aldetik, ikastetxe txikienekoen aldean.

Jardueraren Antolatzailea	IKASTETXEAREN TAMAINA			Guztira
	Txikia	Ertaina	Handia	
Ikastetxea	43,9	37,7	54,7	43,9
Kirol Kluba	15,8	22,6	22,7	20,2
Udal Polikiroldegia	14,5	15,6	8,0	13,4
Gimnasio Pribatua	10,4	8,2	4,0	8,0
Beste Batzuk	15,4	16,0	10,7	14,5

$$\chi^2 = 20,42; p < .01$$

23. taula. Neskek eginiko kirol jardueraren antolatzailea, ikastetxearen tamainaren arabera.

2.3.1.3.2. Kirol jarduera ikastetxetik kanpo garatzeko arrazoiak

Ondorenean, ikastetxeak antolatzen ez zuen kirol jardueraren bat egiten ari ziren kasuan, horretarako izandako arrazoiak adierazteko eskatu zitzaien azterlanean parte hartu

zuten neskei. 24. taulak ikastetxeak antolatzen ez dituen kirol jardueretan parte hartzeko neskek eman zituzten arrazoiak islatzen ditu. Antzeman daitekeen moduan, horrelako jardueretan parte hartzen duten nesken erdiak (% 47) emaniko arrazoiak beren ikastetxeak egiten ari diren jardura bezalakorik ez antolatzea da. % 18ak kirol jardura ikastetxetik kanpo egiten du, bertan ez delako haien gustuko kirolik antolatzen; eta % 4ak, ikastetxeak ez duelako inolako kirol jarduerarik antolatzen. Azkenik, % 31k dio kirol jardura ikastetxetik kanpo egitea nahiago duela.

Ikastetxetik kanpoko praktikaren arrazoiak	Maiztasuna (n = 445)	Portzentajea
Jardura hori ez da antolatzen	208	46,7
Ez da nire gustuko kirol jarduerarik antolatzen	82	18,4
Ez da inolako kirol jarduerarik antolatzen	16	3,6
Kirola kanpoan egitea nahiago dut	139	31,2
Guztira	445	100,0

24. taula. Ikastetxeak antolatzen ez dituen kirol jardueretan parte hartzeko arrazoiak.

Neskek ikastetxeak antolatzen ez dituen kirolak egiteko dituzten arrazoiak adinaren arabera, kirol mailaren arabera, eskola maila eta eskola garaia arabera aztertu dira, baina ez da alde esanguratsurik antzeman. Aldiz, ikastetxe motaren ($\chi^2 = 10,65$; $p < .05$) eta tamainaren ($\chi^2 = 15,73$; $p < .05$) araberako alderaketa egitean, bai topatu direla zenbait alde. Ikastetxe motari dagokionez (25. taula), emaitzek diote kirol jardura ikastetxetik kanpo egitea nahiago duen neska portzentajea altuagoa dela ikastetxe pribatuetan (% 39) publikoetan baino (% 25). Bestalde, ikastetxean haiek egiten duten kirol jardura antolatzen ez dutenaren justifikazioa gehiago aipatzen da ikastetxe publikoetako nesken artean (% 50), pribatuetakoen artean baino (% 43). Beste horrenbeste gertatzen da ikastetxean haien gustuko kirol jarduerarik antolatzen ez denaren erantzunarekin. Erantzun hori % 21ak eman zuen ikastetxe publikoen artean, eta % 16ak pribatuetan.

Ikastetxetik kanpoko praktikaren arrazoiak	IKASTETXE MOTA		Guztira
	Publikoa	Pribatua	
Jardura hori ez da antolatzen	50,4	42,6	46,7
Ez da nire gustuko kirol jarduerarik antolatzen	20,8	15,8	18,4
Ez da inolako kirol jarduerarik antolatzen	4,2	2,9	3,6
Kirola kanpoan egitea nahiago dut	24,6	38,8	31,2
Guztira	100,0	100,0	100,0

$$\chi^2 = 10,65; p < .01$$

25. taula. Ikastetxeak antolatzen ez dituen kirol jardueretan parte hartzeko arrazoiak, ikastetxe motaren arabera.

Ikastetxeak antolatzen ez dituen kirolak egiteko arrazoiak haren tamainaren arabera ere alderatu ziren (26. taula), eta hainbat alde esanguratsu agertu zituen ($\chi^2 = 15,73$; $p < .05$). Zentzu horretan, ikastetxean ez zela inolako kirol jarduerarik antolatzen adierazi zuen neska

kopurua ikastetxe txikietan nabarmenki altuagoa izan zen (% 8), ikastetxe ertain (% 2) eta handien (% 1) aldean. Azken horietan, aldiz, kirol jarduera eskolatik kanpo egitea nahiago zuela adierazi zuen neska kopuruaren portzentajea altuagoa izan zen (% 37), ikastetxe txiki (% 29) eta ertainetakoen (% 30) aldean. Ikastetxe handietan ere, ikastetxean beren gustuko kirol jarduerarik antolatzen ez zenaren arrazoia ematen duen neska portzentajea txikiagoa da (% 15), ikastetxe ertain (% 21) eta txikien (% 18) aldean.

Ikastetxetik kanpoko praktikaren arrazoia	IKASTETXE TAMAINA			Guztira
	Txikia	Ertaina	Handia	
Jarduera hori ez da antolatzen	44,8	47,5	47,9	46,7
Ez da nire gustuko kirol jarduerarik antolatzen	17,9	20,6	14,6	18,4
Ez da inolako kirol jarduerarik antolatzen	8,3	1,5	1,0	3,6
Kirola kanpoan egitea nahiago dut	29,0	30,4	36,5	31,2
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0

$$\chi^2 = 15,73; p < .05$$

26. taula. Ikastetxeak antolatzen ez dituen kirol jardueretan parte hartzeko arrazoiak, ikastetxearen tamainaren arabera.

2.3.1.4. Kirol praktika garatzeko motibazioa

Atal honetan neskek adierazitako kirol parte-hartze nahiei buruzko informazioa aztertzen da, kirola egiten aurkitzen duten gozamen mailarekin eta kirol praktikarekin jarraitzeko duten asmoarekin batera. Halaber, egun egin ez arren, egitea gustatuko litzaizkiekeen kirolak zerrendatzen dira. Azkenik, kirol jardueretan parte hartzeko arrazoiak eta topatzen dituzten zailtasunak aztertzen dira.

2.3.1.4.1. Parte hartzeko nahia

Egun egiten duten kirola baino gehiago egitea gustatuko litzaieken galdetu zitzaien eta, erantzuterakoan, azterlanean parte hartu zuten neska gehienek baiezkua eman zuten (% 81). 27. taulak islatzen duen moduan, inolako kirol jarduerarik egin ez eta praktika hori areagotu nahiko lukeen neska portzentajea nabarmenki altuagoa izan zen (% 88), kirola egiten zuten nesken portzentajearen aldean (% 79).

Egiten duen kirola baino gehiago egitea gustatuko litzaioke	Kirola egiten du		Guztira
	Bai	Ez	
Bai	78,7	87,6	80,9
Ez	21,3	12,4	19,1

$$\chi^2 = 8,17; p < .01$$

27. taula. Egiten duen kirola baino gehiago egiteko nahia (portzentajeetan).

Kirol gehiago egiteko nahia adinaren, kirol mailaren, eskola garaia, ikastetxe motaren eta haren tamainaren arabera aztertu zen, baina ez zen alde esanguratsurik antzeman (28tik

32ra bitarteko taulak). Aldiz, ezberdintasunak antzeman ziren eskola maila ezberdinen arteko nesken artean (33. taula). Zentzu horretan, Lehen Hezkuntzako 4. mailako (% 89) eta 5. mailako (% 90) neskak izan ziren, DBHko 4. mailakoekin batera (% 88), portzentaje handiagoetan egungo kirol praktika areagotzea gustatuko litzaiekeela adierazi zutenak (16. irudia).

Egiten duen kirola baino gehiago egitea gustatuko litzaioke	NESKAREN ADINA									Guztira
	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Bai	73,7	81,3	87,9	84,0	80,0	72,9	78,9	81,0	90,7	80,9
Ez	26,3	18,7	12,1	16,0	20,0	27,1	21,1	19,0	9,3	19,1

28. taula. Egiten duen kirola baino gehiago egiteko nahia, adinaren arabera.

Egiten duen kirola baino gehiago egitea gustatuko litzaioke	KIROL MAILA				Guztira
	Benjamin	Kimu	Haur	Kadete	
Bai	78,7	85,9	76,7	80,0	80,3
Ez	21,3	14,1	23,3	20,0	19,7

29. taula. Egiten duen kirola baino gehiago egiteko nahia, kirol mailaren arabera.

Egiten duen kirola baino gehiago egitea gustatuko litzaioke	ESKOLA GARAIA		Guztira
	Lehen Hezkuntza	DBH	
Si	83,1	78,7	80,9
No	16,9	21,3	19,1

30. taula. Egiten duen kirola baino gehiago egiteko nahia, eskola garaiaaren arabera.

Egiten duen kirola baino gehiago egitea gustatuko litzaioke	IKASTETXE MOTA		Guztira
	Publikoa	Pribatua	
Bai	80	82	80,9
Ez	20	18	19,1

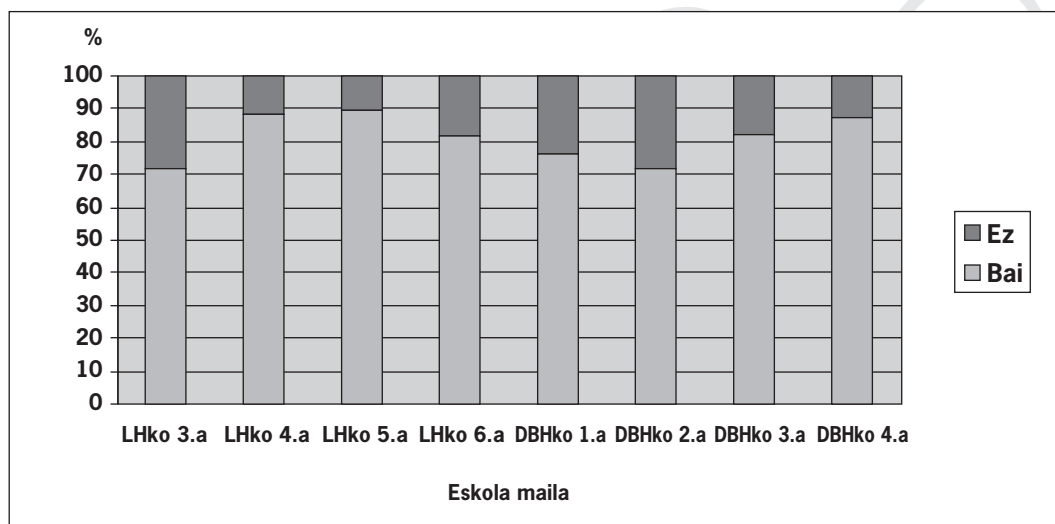
31. taula. Egiten duen kirola baino gehiago egiteko nahia, ikastetxe motaren arabera.

Egiten duen kirola baino gehiago egitea gustatuko litzaioke	IKASTETXEAREN TAMAINA			Guztira
	Txikia	Ertaina	Handia	
Bai	83,3	80,6	77,9	80,9
Ez	16,7	19,4	22,1	19,1

32. taula. Egiten duen kirola baino gehiago egiteko nahia, ikastetxearen tamainaren arabera.

Egiten duen kirola baino gehiago egitea gustatuko litzaioke	ESKOLA MAILA								Guztira
	LHko 3.a	LHko 4.a	LHko 5.a	LHko 6.a	DBHko 1.a	DBHko 2.a	DBHko 3.a	DBHko 4.a	
Bai	72,1	88,5	89,5	81,7	76,4	71,8	82,4	87,5	80,9
Ez	27,9	11,5	10,5	18,3	23,6	28,2	17,6	12,5	19,1

33. taula. Egiten duen kirola baino gehiago egiteko nahia, eskola mailen arabera.

16. irudia. Egiten duen kirola baino gehiago egiteko nahia, eskola mailaren arabera.

2.3.1.4.2. Gozamina kirol praktikan eta lehiaketan

Kirola egitea zenbat gustatzen zitzairen galdetu zitzairen (34. taula). Inkesta erantzun zuten nesken % 81ak “erdizka” edo “asko” aukerak azpimarratu zituen. % 4ak bakarrik adierazi zituen “gutxi” edo “ezer ez” erantzunak. Hala eta guztiz ere, alde esanguratsuak agertu ziren erantzunak egun kirol jarduerak garatzen zituzten ala ez, kirol maila, eskola maila eta eskola zikloa gorabehera. Ikastetxe mota eta tamainaren arabera alderaketak egitean, ez zen alderik antzeman.

Kirol praktikaren gozamina	Maiztasuna (n = 894)	Portzentajea
Ezer ez	7	8
Gutxi	26	2,9
Erdizka	140	15,7
Nahiko	252	28,2
Askok	469	52,5
Guztira	894	100,0

34. taula. Neskei kirol egitea zenbat gustatzen zaien.

Une horretan kirola egiten zuten eta egiten ez zutenen arteko praktika gozamena alderatu zen (35. taula). Datuen arabera, une horretan kirolen bat egiten ari ziren nesken % 90ak kirol praktika “nahiko” edo “asko” gustatzen zitzaiola adierazi zuen. Kirolik egiten ez zuten kideen artean, portzentajea % 57ra bakarrik iritsi zen ($\chi^2 = 172,5$; $p < .001$).

Kirola praktikatzearen gozamena	EGUN KIROLA EGITEN DU		Guztira (N = 786)
	Bai (N = 579)	Ez (N = 207)	
Ezer ez	,2	2,4	,8
Gutxi	,9	7,6	2,8
Erdizka	8,7	33,1	15,6
Nahiko	25,9	34,3	28,3
Asko	64,3	22,7	52,6
Guztira	100,0	100,0	100,0

$$\chi^2 = 172,5; p < .001$$

35. taula. Neskei kirol egitea zenbat gustatzen zaien, ohiko jardueratzat dutenaren edo ez dutenaren arabera.

Bestalde, 36. taulan antzeman daitekeen moduan, kirol praktikaren zaletasuna baretzen doa, adinaren arabera neskei dagokien kirol maila igotzen doan heinean ($\chi^2 = 190,06$; $p < .001$). Horrela, Benjamin eta Haur mailetak nesken % 75ak kirola egitea “asko” gustatzen zaiola adierazten duen bitartean, Haur mailan kideen % 44ak bakarrik ematen du balorazio hori, eta Kadete mailan, berriz, % 26ak. Kirol praktikaren zaletasunen agerpenen baretze hori eskola mailaren arabera (37. taula) eta eskola garaiaren arabera (38. taula) ere agertzen da. Portzentajeak altuak eta egonkorak dira % 70a baino balio altuagoekin balorazio horretan, Lehen Hezkuntzako maila guztietan. Halaber, DBHko 1. mailaren hasieratik (% 34) 4. mailara bitarte (% 25), balorazioak beherantz egiten du pixkanaka baina tinko.

Kirol praktikaren gozamena	KIROL MAILA				Guztira
	Benjamin	Kimu	Haur	Kadete	
Ezer ez	1,2	0,5	1,3		,7
Gutxi	,6	1,0	2,1	6,5	2,6
Erdizka	4,7	5,8	15,5	29,6	14,5
Nahiko	15,1	15,5	36,8	38,4	27,5
Asko	78,5	77,3	44,4	25,5	54,7
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$$\chi^2 = 190,06; p < .001$$

36. taula. Neskei kirol egitea zenbat gustatzen zaien, kirol mailaren arabera.

Kirol praktikaren gozamina	ESKOLA MAILA								Guztira
	LHko 3.a	LHko 4.a	LHko 5.a	LHko 6.a	DBHko 1.a	DBHko 2.a	DBHko 3.a	DBHko 4.a	
Ezer ez	1,8		1,8	1,8			,8		,8
Gutxi	,9		1,8		4,7	5,0	5,9	5,0	2,9
Erdizka	5,4	5,3	2,7	10,0	18,9	23,1	34,5	26,3	15,7
Nahiko	18,8	13,2	14,4	17,3	42,5	41,3	35,3	43,8	28,2
Asko	73,2	81,6	79,3	70,9	33,9	30,6	23,5	25,0	52,5
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0	10,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$\chi^2 = 242,13$; $p < .001$

37. Neskei zenbat gustatzen zaien kirol egitea, eskola mailaren arabera.

Kirol praktikaren gozamina	ESKOLA GARAIA		Guztira
	Lehen Hezkuntza	DBH	
Ezer ez	1,3	,2	,8
Gutxi	,7	5,1	2,9
Erdizka	5,8	25,5	15,7
Nahiko	15,9	40,5	28,2
Asko	76,3	28,6	52,5
Guztira	100,0	100,0	100,0

$\chi^2 = 219,02$; $p < .001$

38. taula. Neskei zenbat gustatzen zaien kirol egitea, eskola garaiaaren arabera.

Gozamena kirol lehiaketarekin

Kirol lehiaketaren gozamena baloratzeko, nesken % 17ak “gutxi” edo “ezer ez” aukerak azpimarratu zituen, % 64ak “nahiko” edo “asko” aukeratu zuen bitartean (39. taula). Hala eta guztiz ere, emaniko erantzunak egun kirola egiten zutenaren ala ez zutenaren, adinaren, kirol mailaren, eskola mailaren, eskola garaian, ikastetxe motaren eta haren tamainaren arabera alderatzerakoan, aldeak agertu ziren kasu guztietan.

Gozamena kirol lehiaketan	Maiztasuna (n = 893)	Portzentajea
Ezer ez	56	6,3
Gutxi	92	10,3
Erdizka	176	19,7
Nahiko	223	25,0
Asko	346	38,7
Guztira	893	100,0

39. taula. Neskei zenbat gustatzen zaien kirol lehiaketa.

Horrela, egungo kirol praktikaren baldintzari dagokionez, une horretan kirolen bat egiten zuten nesken % 74ak lehiaketak “nahiko” edo “asko” gustatzen zitzaizkiola adierazi zuen. Balorazio hori, ordea, kirol egiten ez zuten kideen % 39ak bakarrik egin zuen. Azken horien % 33ak lehiaketa “gutxi” edo “ezer ez” gustatzen zitzaizkiola adierazi zuen bitartean, kirola egiten zuten nesken % 10ak bakarrik adierazi zuen gauza bera (40. taula).

Gozamena kirol lehiaketan	EGUN KIROLA EGITEN DUTE		Guztira (N = 786)
	Bai (N = 579)	Ez (N = 207)	
Ezer ez	3,4	13,1	6,2
Gutxi	6,6	19,9	10,3
Erdizka	16,3	28,3	19,6
Nahiko	26,1	22,3	25,0
Asko	47,7	16,3	38,8
Guztira	100,0	100,0	100,0

$$\chi^2 = 118,57; p < .001$$

40. taula. Neskei zenbat gustatzen zaien kirol lehiaketa, kirola egiten duten ala ez gorabehera.

Kirol lehiaketaren praktikaren gozamina nesken adinaren arabera alderatzean, pixkanaka eta erregulariki beherantz egiten zuela antzeman zen, adinak aurrerantz egin ahala hain zuzen (41. taula). Halaber, 16 urtera iristean, nesken heren batek (% 32) lehiaketa “ezer ez” edo “gutxi” gustatzen zitzaiola adierazten zuela ere antzeman ahal izan zen. Joera berdina antzeman daiteke bakoitzaren kirol mailaren eta eskola garaia arabera azterketan. Gozamina jaitsi egiten zen Benjamin mailatik Kadeterantz abiatzean (42. taula), eta Lehen Hezkuntzatik DBHrantz abiatzean (43. taula).

Gozamina kirol lehiaketan	NESKEN ADINA									Guztira
	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Ezer ez	6,5	4,5	4,0	6,6	7,9	7,1	7,4	5,6	6,7	6,3
Gutxi	4,8	3,6	4,0	2,8	7,9	13,3	19,4	15,7	25,0	10,7
Erdizka	8,1	9,0	12,1	16,0	22,2	20,4	28,7	32,4	25,0	19,3
Nahiko	25,8	21,6	24,2	21,7	23,8	32,7	19,4	28,7	28,3	25,2
Asko	54,8	61,3	55,6	52,8	38,1	26,5	25,0	17,6	15,0	38,5
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$$\chi^2 = 141,60; p < .001$$

41. taula. Neskei zenbat gustatzen zaien kirol lehiaketa, adinaren arabera.

Gozamina kirol lehiaketan	KIROL MAILA				Guztira
	Benjamin	Kimu	Haur	Kadete	
Ezer ez	5,2	5,4	7,5	6,5	6,2
Gutxi	4,0	3,4	10,5	17,6	9,2
Erdizka	8,7	14,1	21,3	30,6	19,3
Nahiko	23,1	22,9	28,0	24,1	24,7
Asko	59,0	54,1	32,6	21,3	40,5
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$$\chi^2 = 106,95; p < .001$$

42. taula. Neskei zenbat gustatzen zaien kirol lehiaketa, kirol mailaren arabera.

Gozamina kirol lehiaketan	ESKOLA GARAIA		Guztira
	Lehen Hezkuntza	DBH	
Ezer ez	5,6	6,9	6,3
Gutxi	4,0	16,6	10,3
Erdizka	12,8	26,6	19,7
Nahiko	23,1	26,8	25,0
Asko	54,5	23,0	38,7
Guztira	100,0	100,0	100,0

$$\chi^2 = 114,51; p < .001$$

43. taula. Neskei zenbat gustatzen zaien kirol lehiaketa, eskola garaia arabera.

Ikastetxe mota eta tamainari dagokionez, alderaketek argi utzi zuten ikastetxe publikoetan lehiaketa “gutxi” edo “ezer ez” gustatzen zitzaiela erantzun zuen ikasle portzentajea (% 18) altuagoa izan zela, balorazio berdinak ikastetxe pribatuetan (% 15) aukeratu zituzten kideen aldean (44. taula). Halaber, ikastetxe handietako ikasleek gustu ahulagoa agertu zuten lehiaketaren aurrean, ikastetxe txiki eta ertainekoekin alderatuz gero (45. taula).

Gozamena kirol lehiaketan	IKASTETXE MOTA		Guztira
	Publikoa	Pribatua	
Ezer ez	7,9	4,4	6,1
Gutxi	10,3	10,3	10,3
Erdizka	18,6	21,0	19,8
Nahiko	20,7	30,1	25,4
Asko	42,6	34,2	38,4
Guztira	100,0	100,0	100,0

$$\chi^2 = 16,71; p < .01$$

44. taula. Neskei zenbat gustatzen zaien kirol lehiaketa, ikastetxe motaren arabera.

Gozamena kirol lehiaketan	IKASTETXEAREN TAMAINA			Guztira
	Txikia	Ertaina	Handia	
Ezer ez	6,5	7,1	4,6	6,1
Gutxi	9,8	9,4	12,5	10,6
Erdizka	17,8	17,9	25,5	20,4
Nahiko	21,2	22,7	34,3	26,1
Asko	44,6	42,9	23,1	36,9
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0

$$\chi^2 = 35,50; p < .001$$

45. taula. Neskei zenbat gustatzen zaien kirol lehiaketa, ikastetxearen tamainaren arabera.

2.3.1.4.3. Egungo kirol praktikarekin jarraitzeko asmoa

Neskei egiten ari ziren kirol jardueran parte hartzen jarraitzeko asmoa zuten edo ez galdetu zitzaien (46. taula), eta ia guztiek baiezkoa eman zuten (% 96). Kirolarekin jarraituko ez zutela 25 neskek bakarrik esan zuten (% 4). Hala eta guztiz ere, “Kirol praktika hori/horiek utzi behar badituzu, kirolaz aldatzeko izango da, edo kirol gehiago ez praktikatzeko?” galdera luzatu zitzaienean, 371 neska izan ziren erantzun zutenak (% 61). Horrek zenbaki bateraezintasun larria ekarri zuen (nagusiki 8 eta 11 urte bitarteko adin taldean). Ondorioz, ezinezkoa da galdera horri emaniko erantzunak hausnartzea eta neskek kirol praktika uztearen arazoa aztertzea.

Halaber, ezinezkoa da kirol modalitatez aldatzea eta benetan kirol jarduerak garatzeari erabat uztea izango litzatekeena bereiztea.

Egungo kirola praktikatzen jarraitzea pentsatzen du	Maiztasuna (n = 610)	Portzentajea
Bai	585	95,9
Ez	25	4,1
Guztira	610	100,0

46. Egun egiten duen kirol jarduera praktikatzen jarraitzeko asmoa.

2.3.1.4.4. Egun egin ez arren, egin nahi lituzketen kirolak

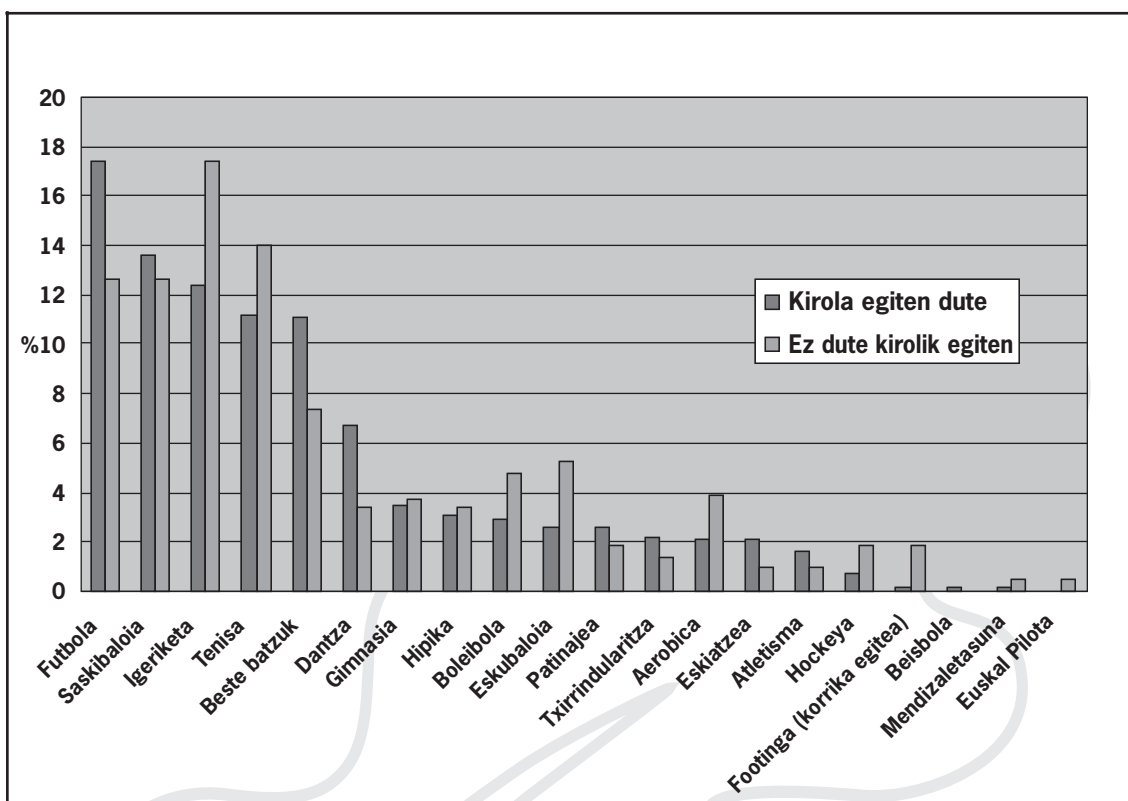
Galdeketaren hurrengo galderan, egun praktikatu ez arren, egin nahi lituzketen kirolak adierazteko eskatu zitzaizen neskei. 47. taulak agertzen duen moduan, futbola (% 16), igeriketa (% 14), saskibaloia (% 13) eta tenisa (% 12) izan ziren azpimarratuen suertatutako jarduerak. Gainerakoak, dantza salbu (% 6), ez ziren % 5eko portzentajera iritsi. Egun kirola egiten duten nesken eta egiten ez dutenen arteko alderaketak aldeak agertu zituen, talde batentzat eta bestearentzat jarduera erakargarrien multzoan. ($\chi^2 = 35,63$; $p < .05$).

17. irudian grafikoki islatzen dira alde horiek. Antzeman daitekeen moduan, futbola kirol aipatuena da egun, beste kirolen bat egiten duten nesken artean, kirolik egiten ez dutenen artean baino aipatuago hain zuzen. Aitzitik, azken horien artean igeriketa eta tenisa dira gehien aipatzen direnak.

Egitea gustatuko litzaieken jarduera	EGUN KIROLEN BAT EGITEN DUTE		Guztira (N = 786)
	Bai (N = 579)	Ez (N = 207)	
Futbola	17,4	12,6	16,2
Igeriketa	12,4	17,4	13,7
Saskibaloia	13,6	12,6	13,4
Tenisa	11,2	14	12
Dantza	6,7	3,4	5,9
Gimnasia	3,5	3,7	3,6
Boleibola	2,9	4,8	3,4
Eskubaloia	2,6	5,3	3,3
Hipika	3,1	3,4	3,2
Aerobica	2,1	3,9	2,5
Patinajea	2,6	1,9	2,4
Txirrindularitza	2,2	1,4	2
Eskiatzea	2,1	1	1,8
Atletismoa	1,6	1	1,4
Hockeya	0,7	1,9	1
Eskalatzea	1	0,5	0,9
Arrauna	1	0,5	0,9
Footinga (korrika egitea)	0,2	1,9	0,6
Golfa	0,7	0,5	0,6
Mendizaletasuna	0,2	0,5	0,3
Beisbola	0,2		0,1
Euskal pilota		0,5	0,1
Beste batzuk	11,1	7,4	9,2

$\chi^2 = 35,63$; $p < .05$

47. taula. Egin nahi lituzketen beste kirol jarduera batzuk, egiten ari direnez gain.

**17. irudia. Egin nahi lituzketen kirol jarduerak;
kirola egiten duten eta egiten ez duten nesken arteko konparazioa.**

Egin nahi lituzketen kirol jardueren konparazioek alde esanguratsuak agertu zituzten ere, adinaren ($\chi^2 = 233,42$; $p < .01$), adinaren arabera kirol mailaren ($\chi^2 = 102,01$; $p < .001$), eskola mailaren ($\chi^2 = 229,66$; $p < .001$), eskola garaian ($\chi^2 = 57,71$; $p < .001$), ikastetxe motaren ($\chi^2 = 46,78$; $p < .001$) eta ikastetxe tamainaren eremuan ($\chi^2 = 75,52$; $p < .01$). Adinari dagokionez, 48. taulak agerian uzten du 14 urtera bitarteko portzentajeek joera orokor altua mantentzen dutela futbolaren, igeriketaren, saskibaloia eta tenisaren alde. 15 urteko adina iristean, ordea, igeriketak eta tenisa bakarrik mantentzen dute erakarpen maila hori. 16 urteko adina iristean, saskibaloia erakargarritasuna berreskuratzen du neurri batean, eta interes esanguratsua lortzen dute aerobicak (% 12) eta dantzak (% 10).

Egitea gustatuko litzaieken kirola	NESKAREN ADINA									Guztira
	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Futbola	23,6	20,4	18,6	17,5	17,3	18,6	10,3	8,8	8	16,1
Igeriketa	10,9	11,2	16,5	13,4	17,3	8,8	12,6	18,7	12	13,7
Saskibaloia	18,2	6,1	16,5	16,5	13,6	14,7	17,2	6,6	12	13,3
Tenisa	7,3	14,3	7,2	11,3	8,2	13,7	17,2	16,5	10	11,9
Dantza	1,8	5,1	3,1	5,2	6,4	9,8	4,6	6,6	10	5,8
Boleibola	1,8	2	6,2	3,1	1,8	3,9	5,7	2,2	4	3,4
Eskubaloia	9,1	5,1	2,1	3,1	2,7	1		3,3	8	3,3
Hipika		6,1	4,1	1	1,8	2	3,4	7,7		3,2
Aerobica		2				2	5,7	6,6	12	2,7
Patinajea	3,6		4,1	4,1	2,7	2,9	2,3	1,1		2,4
Txirrindularitza	3,6	5,1	3,1		0,9		1,1	4,4		2
Eskiatzea		3,1	2,1	4,1	3,6			1,1		1,8
Atletismoa	1,8				1,8	2	2,3	1,1	6	1,4
Hockeya			1	1	1,8	1	1,1	2,2		1
Eskalatzea		2	1		0,9			1,1	4	0,9
Arrauna					1,8	2,9	1,1		2	0,9
Footinga (korrika egitea)	1,8			1		1	2,3			0,6
Golfa		2	1		0,9	1				0,6
Gimnasia			2,1		1,8					0,5
Mendizaletasuna			1				1,1			0,3
Beisbola					0,9					0,1
Euskal Pilota			1							0,1
Beste batzuk	16,4	15,3	9,3	18,6	13,6	14,7	11,5	12,1	12	13,7

$\chi^2 = 233,42$; $p < .05$

48. taula. Egin nahi lituzketen kirol jarduerak, adinaren arabera.

Egin nahi lituzketen kirol jarduerak kirol mailen arabera banatzerakoan (49. taula), antzeman daiteke igeriketa, saskibaloia, tenisa eta futbola direla maila guztietan praktika erakargarrientzat jotzen direnak. Hala eta guztiz ere, Kadete mailan futbola egin nahi luketen nesken portzentajeak altua izaten jarraitu arren, erdira baino gehiagora jaisten da (% 10). Aldiz, tenisak igoera nabarmena du maila horretan erakargarritasunari dagokionez (% 17) eta, ondorioz, praktikatzea gehien gustatuko litzaiekeena bihurtzen da, igeriketa (% 16) eta saskibaloia (% 12) bezalako kirolak gaindituz. Halaber, azpimarratzekoa da Kadete mailan aerobicak, dantzak eta hipikak agertzen duten neurrizko erakargarritasuna.

Egin nahi luketen jarduera	KIROL MAILA				Guztira
	Benjamin	Kimu	Haur	Kadete	
Futbola	21,6	18	17,9	9,6	16,7
Igeriketa	11,1	14,9	13,2	15,7	13,8
Saskibaloia	10,5	16,5	14,2	11,8	13,4
Tenisa	11,8	9,3	10,8	16,9	12,1
Dantza	3,9	4,1	8	5,6	5,6
Hipika	3,9	2,6	1,9	5,6	3,4
Boleibola	2	4,6	2,8	3,9	3,4
Eskubaloia	6,5	2,6	1,9	1,7	3
Patinajea	1,3	4,1	2,8	1,7	2,6
Txirrindularitza	4,6	1,5	0,5	2,8	2,2
Aerobica	1,3		0,9	6,2	2
Eskiatzea	2	3,1	1,9	0,6	1,9
Atletismoa	0,7		1,9	1,7	1,1
Hockeya		1	1,4	1,7	1,1
Arrauna			2,4	0,6	0,8
Eskalatzea	1,3	0,5	0,5	0,6	0,7
Footinga (korrika egitea)	0,7	0,5	0,5	1,1	0,7
Golfa	1,3	0,5	0,9		0,7
Gimnasia		1	0,9		0,5
Mendizaletasuna		0,5		0,6	0,3
Beisbola			0,5		0,1
Euskal Pilota		0,5			0,1
Beste batzuk	15,7	13,9		11,8	13,8

$\chi^2 = 102,01$; $p < .001$

49. taula. Egin nahi lituzketen kirol jarduerak, bakoitzari dagokion kirol mailaren arabera.

Halaber, neskek egin nahi lituzketen kirolen azterketa egin da eskola mailaren arabera, eta alde esanguratsuak agertzen ditu ($\chi^2 = 229,66$; $p < .001$). Ondorioz, ikus daiteke igeriketa, tenisa, saskibaloia eta futbola, praktika erakargarrieneko kirolak izateaz gain, portzentaje altuak mantentzen dituztenak direla maila guztietan (50. taula). Hala eta guztiz ere, futbolaren eta saskibaloiairen gaineko interesa jaitsi egiten da DBHko 3. eta 4. mailetan. Aldiz, igo egiten da igeriketa eta tenisa egin nahi luketen nesken portzentajea. DBHko azken bi maila horietan, nabarmentzekoa da ere aerobikak lortzen duen interesa (DBHko 4. mailan % 13ra iristen da). Aipatzekoa da ere dantzak portzentaje nahiko altuak eta egonkorrak eskuratzen dituela (% 7), DBHko eskola garaia eratzen duten maila guztietan zehar.

Egin nahi luketen jarduera	ESKOLA MAILA								Guztira
	LHko 3.a	LHko 4.a	LHko 5.a	LHko 6.a	DBHko 1.a	DBHko 2.a	DBHko 3.a	DBHko 4.a	
Futbola	23,2	20	17,9	14,9	18,8	17	5	10	16,1
Igeriketa	11,6	10,9	16	16	13,4	8	18	17,1	13,7
Saskibaloia	14,7	8,2	17,9	19,1	9,8	19	12	4,3	13,3
Tenisa	5,3	14,5	9,4	10,6	10,7	12	20	12,9	11,9
Dantza	5,3	2,7	4,7	6,4	7,1	7	7	7,1	5,8
Boleibola	1,1	4,5	3,8	2,1	4,5	5	2	4,3	3,4
Eskubaloia	8,4	2,7	3,8	2,1	1,8		5	2,9	3,3
Hipika	5,3	4,5	0,9	1,1	3,6	2	4	4,3	3,2
Aerobica	1,1	0,9			1,8	2	6	12,9	2,7
Patinajea	2,1	3,6	0,9	4,3	4,5	2	1		2,4
Txirrindularitza	3,2	6,4		1,1		2	2	1,4	2
Eskiatzea	1,1	2,7	3,8	3,2	1,8		1		1,8
Atletismoa	1,1				1,8	4	3	1,4	1,4
Hockeya			1,9	1,1	1,8	1		2,9	1
Eskalatzea		2,7			0,9			4,3	0,9
Arrauna					1,8	4		1,4	0,9
Footinga (korrika egitea)	1,1		0,9			2	1		0,6
Golfa	1,1	0,9	0,9	1,1		1			0,6
Gimnasia		0,9	0,9	2,1					0,5
Mendizaletasuna			0,9				1		0,3
Beisbola					0,9				0,1
Euskal Pilota		0,9							0,1
Beste batzuk	14,1	12,7	15,1	14,9	15,2	12	12	12,9	13,7

$\chi^2 = 229,66$; $p < .001$

50. taula. Egin nahi lituzketen kirol jarduerak, eskola mailen arabera.

Egun praktikatzen ez dituzten baina egitea gustatuko litzaieken kirolak alderatu egin dira eskola garaiaaren arabera, eta emaitzek diote Lehen Hezkuntzatik DBHra igarotzean, futbola (% 13) eta saskibaloia (% 12) praktikatzeko interesa jaitsi egiten dela. Horrela, tenisa (% 14) eta igeriketa (% 14) izango lirateke praktikatzea gehien nahiko luketen kirolak, oraindik praktikatzen ez dituzten neskei (51. taula). DBHn, adierazitako kirolestatik nabarmenki urrunago, azpimarratzekoa da dantza (% 7) eta aerobica (% 5) kirol erakargarri suertatzen direla.

Egin nahi luketen kirola	ESKOLA GARAIA		Guztira
	Lehen Hezkuntza	DBH	
Futbola	19	13,1	16,1
Igeriketa	13,6	13,9	13,7
Saskibaloia	14,8	11,8	13,3
Tenisa	10,1	13,9	11,9
Dantza	4,7	7,1	5,8
Boleibola	3	3,9	3,4
Eskubaloia	4,2	2,4	3,3
Hipika	3	3,4	3,2
Aerobica	0,5	5	2,7
Patinajea	2,7	2,1	2,4
Txirrindularitza	2,7	1,3	2
Eskatzea	2,7	0,8	1,8
Atletismoa	0,2	2,6	1,4
Hockeya	0,7	1,3	1
Eskalatzea	0,7	1	0,9
Arrauna		1,8	0,9
Footinga (korrika egitea)	0,5	0,8	0,6
Golfa	1	0,3	0,6
Gimnasia	1		0,5
Mendizaletasuna	0,2	0,3	0,3
Beisbola		0,3	0,1
Euskal Pilota	0,2		0,1
Beste Batzuk	14,3	13,1	13,7

$\chi^2 = 51,71$; $p < .001$

51. taula. Egin nahi lituzketen kirol jarduerak, eskola garaiaaren arabera.

Egin nahi lituzketen kirol jarduerak ikastetxe motaren arabera alderatu ziren (52. taula), eta argi geratu zen aldeak tenisean eta igeriketan agertzen zirela batez ere. Bi kirol horietatik lehenengoan, praktikatzea gustatuko litzaiekeela adierazi zuen portzentajea ikastetxe pribatuan (% 16), ikastetxe publikoan gauza bera adierazi zuten kideen portzentajearen bikoitza izan zen (% 8). Aldiz, igeriketa egitea gustatuko litzaiokeen ikasle portzentajea ikastetxe publikoan (% 16) pixka bat handiagoa izan zen, ikastetxe pribatuetan gauza bera adierazi zutenen aldean (% 11).

Egin nahi luketen jarduera	IKASTETXE MOTA		Guztira
	Publikoa	Pribatua	
Futbola	14,9	17,5	16,1
Igeriketa	15,9	11,3	13,7
Saskibaloia	14	12,6	13,3
Tenisa	8	16,4	11,9
Dantza	5,5	6,2	5,8
Boleibola	3,6	3,2	3,4
Eskubaloia	2,9	3,8	3,3
Hipika	4,1	2,2	3,2
Aerobica	1,7	3,8	2,7
Patinajea	3,9	0,8	2,4
Txirrindularitza	2,9	1,1	2
Eskiatzea	2,4	1,1	1,8
Atletismoa	2,2	0,5	1,4
Hockeya	1,4	0,5	1
Arrauna	0,5	1,3	0,9
Eskalatzea	1,2	0,5	0,9
Golfa	0,7	0,5	0,6
Footinga (korrika egitea)	0,7	0,5	0,6
Gimnasia	0,7	0,3	0,5
Mendizaletasuna	0,2	0,3	0,3
Euskal Pilota		0,3	0,1
Beisbola		0,3	0,1
Beste batzuk	12,5	15,1	13,7

$$\chi^2 = 46,78; p < .01$$

52. taula. Egin nahi lituzketen kirol jarduerak, ikastetxe motaren arabera.

Ikastetxeen tamainaren araberako konparazioek ere aldeak agertu zituzten egin nahi lituzketen kirolen eremuan (53. taula). Zehazki, tenisa egitea gehien gustatuko litzaiekeen kirola da ikastetxe handietan (% 17), ikastetxe ertain (% 11) eta txikien (% 10) gainetik. Aitzitik, ikastetxe txikietan neskei egitea gehien gustatuko litzaiekeena, igeriketa (% 17) eta saskibaloia dira. Bi kasuetan ikastetxe ertain eta handietan baino erakargarritasun maila handiagoa izango

luke. Igeriketaren kasuan, ikastetxe ertain eta handietako neskek agertutako portzentajeak % 13 eta % 10era iritsiko lirateke, hurrenez hurren; saskibaloia kasuan, % 12 eta % 10era iritsiko lirateke.

Egin nahi luketen jarduera	IKASTETXEAREN TAMAINA			Guztira
	Txikia	Ertaina	Handia	
Futbola	14,9	16,2	17,9	16,1
Igeriketa	16,7	13,3	9,8	13,7
Saskibaloia	16,3	12,4	10,3	13,3
Tenisa	9,7	10,8	17,4	11,9
Dantza	6,3	7,3	2,7	5,8
Boleibola	1,7	4,8	3,8	3,4
Eskubaloia	3,1	4,4	1,6	3,3
Hipika	2,4	4,1	2,7	3,2
Aerobica	2,4	2,2	3,8	2,7
Patinajea	1	4,4	1,1	2,4
Txirrindularitza	2,8	2,2	0,5	2
Eskiatzea	1,7	1,6	2,2	1,8
Atletismoa	1	1,3	2,2	1,4
Hockeya	1	0,3	2,2	1
Eskalatzea	1	0,3	1,6	0,9
Arrauna	0,7		2,7	0,9
Footinga (korrika egitea)	0,7	1		0,6
Golfa	0,3	1	0,5	0,6
Gimnasia	1,4			0,5
Gimnasia	1,4			0,5
Mendizaletasuna	0,7			0,3
Beisbola	0,3			0,1
Euskal Pilota	0,3			0,1
Beste batzuk	13,2	12,4	16,8	13,7

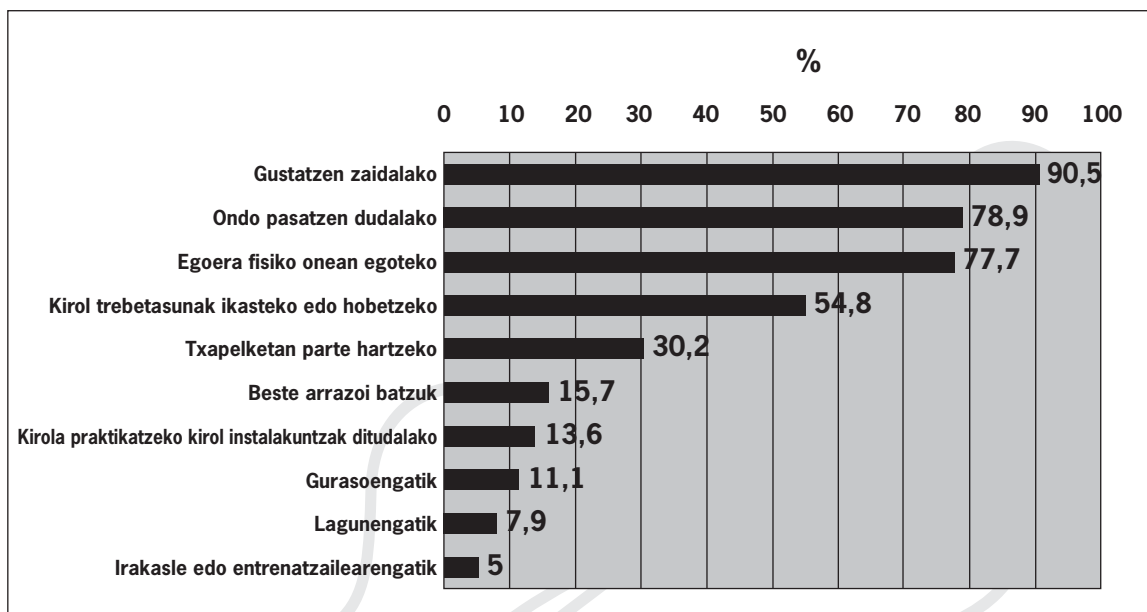
$\chi^2 = 20,42$; $p < .01$

53. Egin nahi lituzketen kirol jarduerak, ikastetxearen tamainaren arabera.

2.3.1.4.5. Kirola egiteko arrazoiak

Nesken parte-hartzea kirolean baldintza dezaketen motibazio aldagaiak ezagutzeko asmoz, kirola egiteko zituzten arrazoiak ebaluatu ziren, kirol horiek egiteko topatzen zituzten zailtasun edo oztopoekin batera. Kirola zergatik egiten zuten galdetu zitzaientzen, eta % 91k “gustatzen zaidalako” aukera hautatu zuen; % 79ak, “ondo pasatzen dudalako” aukera; % 78ak “Egoera fisiko onean egoteko” erantzuna, eta % 55ak “nire kirol trebetasunak ikasteko edo hobetzeko” aukera. Portzentaje baxuagoekin hurrengo erantzunak hautatu ziren: “Txapelketetan parte hartzeko”, nesken % 30ak aukeratu zuen, eta “Kirola praktikatzeko kirol instalakuntzak

ditudalako”, berriz, % 14ak. Azkenik, kirola egiten zuten nesken % 11ak adierazi zuen gurasoengatik egiten zuela jarduera hori; % 8ak lagunengatik, eta % 5ak irakasle edo entrenatzailearengatik (18. irudia).

18. irudia. Kirola egiten duten neskek adierazitako arrazoiak kirola egiteko.

Emaniko erantzunak nesken adinen arabera aztertzerakoan, emaitzek agertu dute alde esanguratsuak daudela kirola egiteko hurrengo arrazoiaren artean: “Txapelketetan parte hartzeko aukera” ($\chi^2 = 36,58$; $p < .001$), “egoera fisiko onean egotea” ($\chi^2 = 26,10$; $p < .001$), “gurasoengatik” ($\chi^2 = 30,32$; $p < .001$), “lagunengatik” ($\chi^2 = 40,42$; $p < .001$), eta “irakasle edo entrenatzailearengatik” ($\chi^2 = 18,97$; $p < .05$). Txapelketetan parte hartzea kirol egiteko arrazoitzat duten nesken portzentajeak beherantz egiten du, adinean aurrera egin ahala. Horrela, 9 urteko neskak dira arrazoi hori portzentaje altuenean ematen dutenak (% 49), eta 16 urteko neskak, berriz, neurri txikieneko portzentajea dutenak (% 15). Halaber, guraso (% 28tik % Ora), lagun (% 28tik % 4ra) eta irakasle edo entrenatzaileak (% 13tik % 4ra) kirola egiteko arrazoi gisa aipatzen dituztenen portzentajea ere txikitu egiten da, adinean aurrerantz egin ahala. Alderantzizko joera agertzen du egoera fisiko onean egotearen arrazoiak. Kasu horretan, arrazoi hori ematen duen neska portzentajeak gorantz egiten du adinean aurrerantz egin ahala, eta 16 urteko neskak dira (% 96,3), hain zuzen ere, portzentaje altuenak lortzen dituztenak, gainerako kide gazteagoen aldean. Aldea bereziki nabarmena da 8, 9 eta 10 urtekoen kasuan, haien portzentajeak ez baitira % 70era ere iristen.

Kirola egiten zuten neskek kirola egiteko adierazitako arrazoiak alderatu egin ziren ere, adina kontuan hartuta, haiei zegokien kirol mailaren arabera. Aurreikus zitekeen moduan, azterketa horrek aurretik adinarekin eginikoak emaniko emaitza berdinak izan zituen: aldeak ere “txapelketetan parte hartzeko” ($\chi^2 = 24,98$; $p < .001$), “egoera fisiko onean egoteko” ($\chi^2 = 17,06$; $p < .01$), “gurasoengatik” ($\chi^2 = 15,26$; $p < .01$), “lagunengatik” ($\chi^2 = 30,29$; $p < .001$) eta “irakasle edo entrenatzailearengatik” ($\chi^2 = 15,51$; $p < .01$) erantzunen kasuan. Kirola egiteko arrazoi horiek aipatu zituztenen portzentajeetan izandako aldetan antzemaniko joera adinarekin arabera alderaketa egitean topaturiko berdina da, hau da, “txapelketetan parte hartzeko”, “gurasoengatik”, “lagunengatik”, eta “irakasle edo entrenatzailearengatik”

erantzunen portzentajeak beherantz egiten du, adinak aurrera egiten duen heinean. Halaber, kirola egiteko arrazoitzat “egoera fisiko onean egoteko” erantzuna aipatzen duen neska portzentajeak aurrerantz egiten du, adinean ere aurrera doazen heinean.

Une horretan kirola egiten zuten neskek kirola egiteko zituzten arrazoiak eskola mailaren arabera alderatzean, alde esanguratsuak agertu ziren arrazoi guztietan, “nire kirol trebetasunak ikasteko edo hobetzeko” erantzunean salbu. “Gustatzen zaidalako” erantzunari dagokionez, azpimarratzekoa da Lehen Hezkuntzako 5. mailako (% 97) eta DBHko 4. mailako (% 96) ikasleek portzentaje nabarmenki altuak eskuratu zituztela ($\chi^2 = 14,18$; $p < .05$). DBHko 4. mailako ikasleek ere portzentaje nabarmenki altua ($\chi^2 = 17,40$; $p < .05$) lortu zuten “ondo pasatzen dudalako” erantzunean (% 89). Mailetan aurrerantz egin ahala, pixkanakako jaitsiera antzematen da “txapelketetan parte hartu ahal izateko” arrazoian ($\chi^2 = 39,08$; $p < .001$). Arrazoi hori azpimarratzen duten Lehen Hezkuntzako 3. eta 4. mailako ikasleen % 47tik DBHko 4. mailakoen % 18ra iritsi arte. Halaber, esanguratsua da “gurasoengatik” arrazoiaren garrantziak beherantz egiten duela eskola mailak gorantz egiten duen heinean ($\chi^2 = 30,55$; $p < .001$). Erantzun hori Lehen Hezkuntzako 3. mailako nesken % 27ak ematen du, DBHko 4. mailan % 2ak bakarrik azpimarratzen duen bitartean. Gauza bera gertatzen da “lagunengatik” arrazoiarekin ($\chi^2 = 59,42$; $p < .001$), Lehen Hezkuntzako 3. mailako nesken % 29ak aukeratzen duelako, DBHko 4. mailan % 2ak aukeratzen duen bitartean; eta baita “irakasle edo entrenatzailearengatik” arrazoiarekin ere ($\chi^2 = 37,07$; $p < .01$), Lehen Hezkuntzako 3. mailan % 18ak aukeratu zuelako, DBHko 4. mailan % 2ak hautatu zuen bitartean. Kontrako joera, hau da, pixkanakako hazkuntza izatea mailetan aurrerantz egin ahala, “egoera fisiko onean egoteko” arrazoian antzematen da ($\chi^2 = 27,83$; $p < .001$). Kasu horretan, erantzuna aukeratu zuen ikasle portzentajea Lehen Hezkuntzako 3. mailako % 70etik DBHko 4. mailako % 96ra doa. Azkenik, kirola egiten aritzeko “kirola praktikatzeko kirol instalakuntzak ditudalako” arrazoiak aldeak agertzen ditu DBHko lehenengo hiru mailetan lortutako portzentajeetan, Lehen Hezkuntzako emaitzekin alderatzean. Lehenengo kasuan, erantzun horren portzentajea ez da % 10era iristen; bigarreanean, berriz, % 11tik % 22ra doa, eta DBHko 4. mailan % 16koa da.

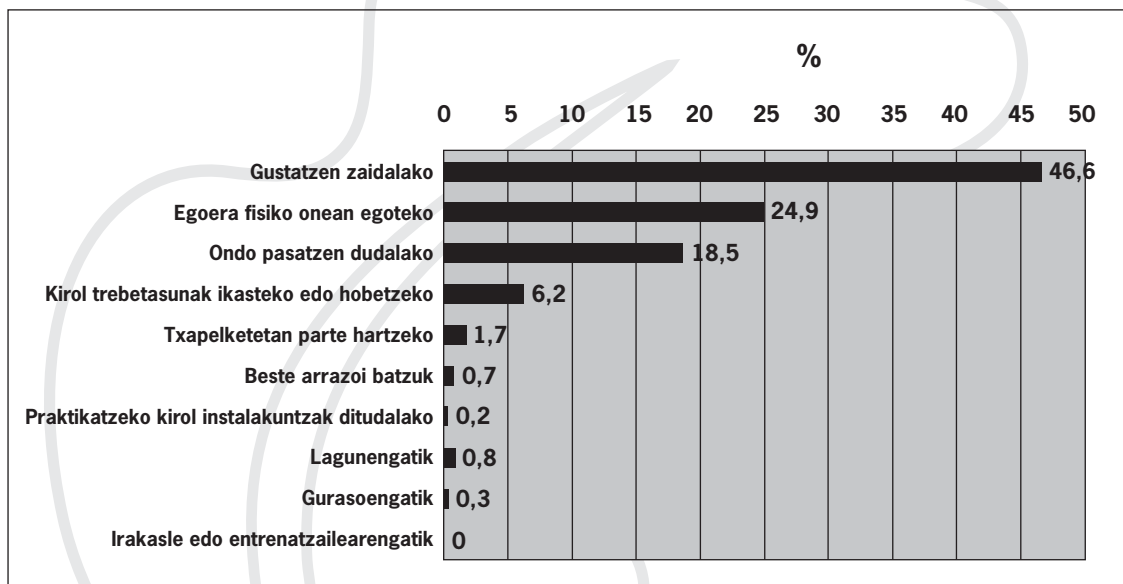
Neskek egiten ari diren kirola egiteko dituzten arrazoiak eskola garaiazen arabera alderatzerakoan, alde esanguratsuak antzeman daitezke “nire kirol trebetasunak ikasteko edo hobetzeko” ($\chi^2 = 4,91$; $p < .05$), “txapelketetan parte hartzeko” ($\chi^2 = 23,83$; $p < .001$), “egoera fisiko onean egoteko” ($\chi^2 = 17,93$; $p < .001$), “gurasoengatik” ($\chi^2 = 15,50$; $p < .001$), “lagunengatik” ($\chi^2 = 14,72$; $p < .001$), “irakasle edo entrenatzailearengatik” ($\chi^2 = 15,61$; $p < .001$) eta “kirola praktikatzeko instalakuntzak ditudalako” ($\chi^2 = 9,07$; $p < .01$) erantzunen kasuan. Kirol trebetasuna hartu edo dutena hobetzeko motibazioak lortutako portzentajea garrantzi handienekoa dela dirudi Lehen Hezkuntzako ikasleen artean (% 59), DBHkoen portzentajearen aldean (% 49). Gauza bera gertatzen da txapelketetan parte hartzeko aukerarekin, portzentajea altuagoa delako ere Lehen Hezkuntzan (% 38) DBHn baino (% 20). Lehen Hezkuntzan, kirola “gurasoengatik” (% 16), “lagunengatik” (% 11), edo “irakasle” edo “entrenatzailearengatik” (% 8) egiteak badirudi motibazio handiagoa suposatzen duela, DBHkoengan duen eraginaren aldean (“gurasoengatik”, % 5ak; “lagunengatik” % 3ak; “irakaslearengatik” edo “entrenatzailearengatik” % 1ak). Aitzitik, “egoera fisiko onean egoteko” arrazoi gehiagotan aipatzen dute DBHko ikasleek (% 86), Lehen Hezkuntzakoek baino (% 72). Azkenik, instalazioak izatea gehiagotan aipatzen dute Lehen Hezkuntzako neskek (% 17), DBHkoek baino (% 9).

Azkenik, ikastetxe motari dagokionez, aldeak agertu ziren hurrengo arrazoiaren inguruan: “ondo pasatzen dudalako” ($\chi^2 = 9,37$; $p < .01$), “nire kirol trebetasuna ikasteko edo hobetzeko” ($\chi^2 = 15,49$; $p < .001$), “txapelketetan parte hartzeko” ($\chi^2 = 16,35$; $p < .001$) eta “nire

lagunengatik" ($\chi^2 = 7,65$; $p < .01$). Horiek guztiak gehiagotan aipatzen dira ikastetxe publikoko ikasleen artean, ikastetxe pribatuetakeen artean baino. Horrela, "ondo pasatzen dudalako" erantzuna ikastetxe publikoetako % 84ak azpimarratzen du, pribatueta % 74ak aipatzen duen bitartean. Kirol trebetasunak ikasteko edo hobetzeko arrazoia % 62ak aipatzen duena da ikastetxe publikoen kasuan, ikastetxe pribatueta % 47aren aldean. Kirol txapelketetan parte hartzeko aukera izatea, ikastetxe publikoetako nesken % 37ak aipatutako arrazoia izan zen, pribatueta % 23aren aldean. Azkenik, kirola lagunengatik egitearen arrazoia ikastetxe publikoetako % 11ak aipatu zuen, ikastetxe pribatueta portzentajea % 5koa den bitartean.

Kirola egiteko arrazoi garrantzitsuena

Edonola ere, kirola egiten duten neskei jarduera horretan parte hartzen aitzeko guztien arteko arrazoi garrantzitsuentzat jotzen dutena azpimarratzeko eskatzen zaienean, % 47ak "gustatzen zaidalako" aukera azpimarratzen du; % 25ak, "egoera fisiko onean egoteko", eta % 19ak "ondo pasatzen dudalako". Gainerako aukerek ez dute erantzunen % 10a ere lortzen (19. irudia).

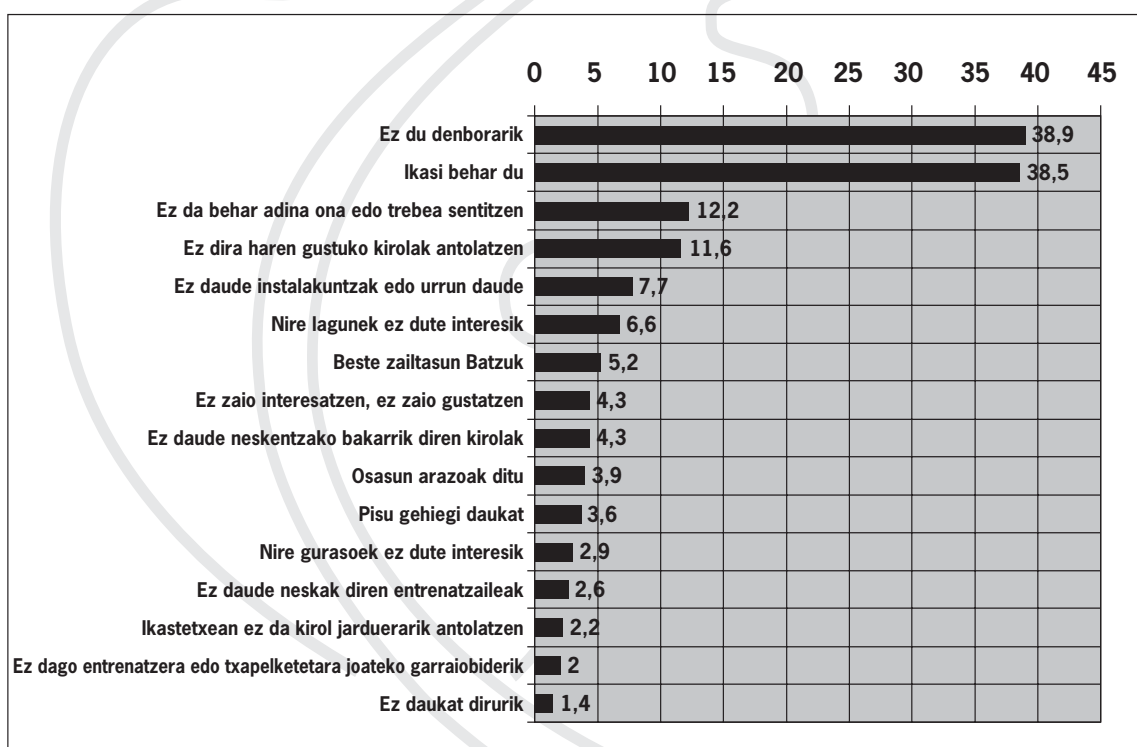
19. irudia. Kirolak egiten dituzten neskek kirola egiteko arrazoi garrantzitsuentzat aukeraturiko arrazoia.

Eskola garaian, ikastetxe motaren eta haren tamainaren arabera kirola garrantzitsuena alderatzean, ez zen alde esanguratsurik azaldu. Adinaren ($\chi^2 = 96,84$; $p < .01$), kirol mailaren ($\chi^2 = 40,64$; $p < .05$) eta eskola mailaren ($\chi^2 = 87,52$; $p < .01$) arabera, ordea, bai agertu zirela aldeak. Hala eta guztiz ere, adin guztietan kirola egiteko arrazoi garrantzitsuena gustuko izatea da. 8 eta 13 urte bitarteko portzentajeak 14 eta 16 urte bitarteko neskek erantzun horri emaniko portzentajea gainditzen du, kirola dibertigarria delako egitearen erantzunari dagokionez. 9 eta 10 urte bitarteko neskek maiztasun handiagoz aukeratu zuten kirol trebetasunak ikasteko edo hobetzeko erantzuna (% 11 eta % 12 hurrenez hurren), kirol egiteko arrazoi garrantzitsuen moduan. Gainerako adinetako portzentajea ez zen % 5era ere iritsi. Halaber, beharrezkoa da azpimarratzea 11 urtetik aurrera geroz eta gehiago agertzen dela egoera fisiko onean egotearekin uztarturiko arrazoia. Kirol mailaren arabera alderatuz, ez da alderik antzematen kirola gustuko izateagatik egitearen inguruan, bai, ordea, "ondo pasatzen dudalako" erantzunak garrantzitsuen moduan eskuratutako portzentajea. Izan

ere, kadete mailako nesken artean portzentajea txikiagoa da (% 11), gainerako mailekin alderatuz gero (% 20 eta % 23 bitarte). Aitzitik, kadete maila da “egoera fisiko onean egoteko” arrazoia maiztasun handiagoarekin aipatzen duena (% 36), gainerako mailen aldean (% 19 eta % 24). Eskola mailari dagokionez, alde nabarmenak agertu ziren ere “ondo pasatzen dudalako” arrazoian, Lehen Hezkuntzako 3. mailako ikasleen (% 32) eta DBHko 3. mailakoen (% 7) artean. Azkenik, azpimarratzekoa da DBHko 2. eta 3. maila direla garrantzitsuentzat “egoera fisiko onean egoteko” arrazoia gainerakoek baino gehiago aipatzen dutenak (% 36 eta % 40 artean). Gainerakoek % 17 eta % 25 artean eman zuten arrazoi hori.

2.3.1.4.6. Kirola egiteko eragozpenak

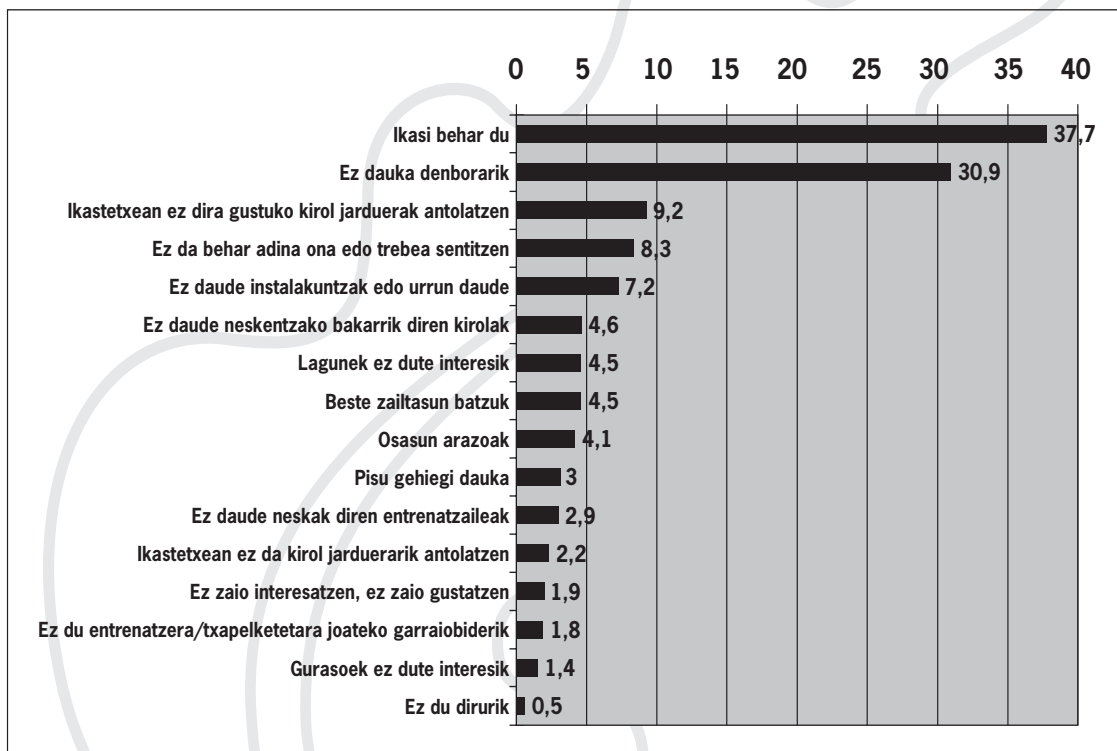
Neskek jarduera fisikoa edo kirola egiterakoan aurkitzen dituzten zailtasun edo eragozpen nagusiei dagokienez, inkesta erantzun zuten nesken % 39ak “ez daukat denborarik” adierazi zuen, eta % 39ak, berriz, “ikasi behar dut”. Neska kopuru nabarmenki txikiagoak (% 12) behar adina ona edo trebea ez sentitzea, eta “ikastetxean ez dira nire gustukoak diren kirol jarduerarik antolatzen” (% 12) adierazi zuen. Aipatzen diren gainerako zailtasun edo eragozpenak inkesta erantzun zuten nesken % 10eko portzentajetik behera kokatzen dira (20. irudia).

20. irudia. Neskek, kirola egiterakoan, topatzen dituzten zailtasun edo eragozpen nagusiak, portzentajeetan adierazita.

Kirola egin ohi duten eta egiten ez duten neska taldeen alderaketak aldeak agertu zituen hurrengo zailtasun edo eragozpenetan: “Ez dut denborarik” ($\chi^2 = 60,27$; $p < .001$), kirolik egiten ez duten nesken % 59arekin eta kirola egin ohi dutenen % 31rekin; “Ez naiz behar adina ona edo trebea kirolean” ($\chi^2 = 32,18$; $p < .001$), kirolariak ez diren nesken % 22arekin eta kirola

egiten dutenen % 8arekin; “Ez zait interesatzen, ez zait gustatzen” ($\chi^2 = 28,54$; $p < .001$), kirolik egiten ez duten nesken % 10ak azpimarratutakoa, kirola egiten duten nesken % 2arekin batera; “Nire gurasoek ez dute interesik horrelako jardueretan” ($\chi^2 = 17,55$; $p < .001$), kirolik egiten ez duten nesken % 7ak azpimarraturikoa, kirola egiten duten nesken % 1arekin batera; “nire lagunak ez dute interesik horrelako jardueretan” ($\chi^2 = 16,04$; $p < .001$), kirolari ez diren nesken % 12ak eta kirolari direnen % 5ak aipaturikoa; “Ez dut dirurik” ($\chi^2 = 12,74$; $p < .001$), kirolik egiten ez duten nesken % 4ak eta kirola egiten dutenen % 1ak baino gutxiagok aipaturikoa; eta, azkenik, “nire ikastetxean ez dira nire gustukoak diren kirol jarduerak antolatzen” ($\chi^2 = 11,71$; $p < .01$), kirolik egiten ez duten nesken % 17ak eta kirola egiten dutenen % 9ak azpimarratutakoa. 21. irudian, kirola egiten duten nesken taldeak topaturiko zailtasun eta oztopo nagusiak antzeman daitezke.

21. irudia. Kirola egiten duten neskek topaturiko zailtasun edo eragozpen nagusiak kirola egiterakoan, portzentajeetan adierazita.

Kirola egiterakoan neskek antzemaniko zailtasun edo eragozpenak alderatu egin dira adinaren arabera, eta aldeak topatu dira, beti 12 urteak aldaketarako muga moduan izanez. Hurrengoak izan ziren, zehazki: “Ikasi behar dut” ($\chi^2 = 92,56$; $p < .001$), 12 urtetik aurrera gehiago aipatzen da (% 37-62 bitarte), aurreko urteetan baino (% 19-21); “ez dut denborarik” erantzunak ($\chi^2 = 84,62$; $p < .001$), portzentaje altuagoak eskuratu zituen adinean aurrera egin ahala eta, bereziki ere, 12 urtetik aurrera (% 33-63), 8-11 urte bitarteko nesken portzentajea txikiagoa izan baitzen (% 19-27); “Nire lagunak ez dute interesik horrelako jardueretan” erantzuna ere ($\chi^2 = 30,50$; $p < .001$), portzentaje altuagoetan agertzen da 12 urtetik aurrera (% 9-12), aurreko adinetan baino (% 0-3); “Ez naiz behar adina ona edo trebea kirolean” erantzunak ($\chi^2 = 21,24$; $p < .01$) % 13tik % 20ra bitarteko erantzun portzentajeak lortu zituen 12 urtetik aurrera, 8 eta 11 urte bitartean lortutako % 5etik % 9rainoko tartearen aldean; azkenik, “nire ikastetxean ez dira nire gustukoak diren kirol jarduerak antolatzen” erantzuna ($\chi^2 = 34,36$; $p < .001$) gehiagotan

azpimarratzen da nesken adinak aurrera egin ahala eta, aurreko kasuetan bezala, portzentajeak nabarmenki altuagoak dira 11 urtetik aurrera (% 11-23), aurreko adinen aldean (% 2-8).

Zailtasunak edo eragozpenak kirol mailaren arabera alderatu zirenean, aldeak agertu ziren adinaren arabera azterketan topaturiko zailtasun berdinetan. Horiei guztiei instalazio faltarekin lotutako zailtasuna gehitu zitzaion. Horrela, “ikasi behar dut” zailtasuna gehiagotan azpimarratu zuten Haur (% 43) eta Kadete (% 59) mailako neskek, Benjamin (% 24) eta Kimu (% 22) mailetakoei baino. Antzerako moduan, “ez dut denborarik” zailtasunari dagokionez, Haur (% 40) eta Kadete (% 57) mailetan Benjamin (% 26) eta Kimu (% 22) mailetan baino portzentaje altuagoak antzeman ziren. “Nire lagunek ez dute interesik” zailtasuna ($\chi^2 = 28,30$; $p < .001$) maizago azpimarratu zuten Haur (% 10) eta Kadete (% 11) mailako neskek, Benjamin (% 0) eta Kimu (% 3) mailetako neskek baino. “Ez naiz behar adina ona edo trebea kirolean” erantzuna ($\chi^2 = 13,25$; $p < .01$) Haur mailako nesken % 16ak eta Kadete mailakoen % 15ak adierazitako zailtasuna izan zen, Benjamin mailako nesken % 6aren eta Kimukoien % 9aren aldean. “Nire ikastetxean ez dira nire gustukoak diren kirol jarduerak antolatzen” ($\chi^2 = 25,84$; $p < .001$), berritako ere, aukeratuena izan zen Haur (% 14) eta Kadete (% 18) mailetan, Benjamin (% 4) eta Kimu (% 7) mailetan baino. Azkenik, kirola egiteko instalazio gutxi egotea edo horiek urruti egotea antzeko portzentajeetan aipatzen den zailtasuna da Kimu, Haur eta Kadete mailetan, nesken % 10arekin hain zuten. Benjamin mailan, berriz, portzentaje hori % 1ekoa da.

Pentsa daitekeen moduan, nesken eskola mailaren arabera alderaketek adinaren arabera azterketa konparatiboak agerturiko alde berdinak azaldu zituen, zailtasun edo eragozpen berdinetan: “ikasi behar dut” ($\chi^2 = 99,76$; $p < .001$) zailtasuna DBHko 1. mailatik aurrera gehiago azpimarratzen da (% 48-64), aurreko mailen aldean (% 18-27); “ez dut denborarik” zailtasunak ($\chi^2 = 94,74$; $p < .001$) portzentaje altuagoak lotu zituen DBHko 1. mailatik aurrera (% 46-65) Lehen Hezkuntzako 3. mailatik 6.era bitarteko nesken aldean (% 20-28); “nire lagunek ez dute interesik” aukera ($\chi^2 = 33,44$; $p < .001$) ere portzentaje altuagotan agertzen da DBHko 1. mailatik aurrera (% 9-13), aurreko mailetan baino (% 0-6); “ez naiz behar adina ona edo trebea kirolean” ($\chi^2 = 21,84$; $p < .01$) erantzuna, % 6arekin eta % 5arekin agertzen da Lehen Hezkuntzako 3. eta 4. mailako ikasleen artean, hurrenez hurren, hurrengo mailetako portzentajeak % 11tik % 20rako tartean kokatzen badira ere; azkenik, “nire ikastetxean ez dira nire gustukoak diren kirol jarduerak antolatzen” ($\chi^2 = 37,14$; $p < .001$) mailek aurrera egin ahala gehiagotan azpimarraturiko zailtasuna da. DBHko 1. mailatik 4.eraino, portzentajeak nabarmenki altuagoak dira (% 12-21), Lehen Hezkuntzako 3. mailatik 6. mailara bitarte izandako portzentajeen aldean.

Oso antzeko zailtasunak antzeman ziren kirola egiteko zailtasun edo oztopoak eskola garaiazen arabera alderatzerakoan. Azterketa horretan aldeak aurkitu ziren “ikasi behar dut” aukeran ($\chi^2 = 86,19$; $p < .001$), DBHko ikasleen erdiak baino gehiagok azpimarraturikoa (% 54), Lehen Hezkuntzako % 23aren aldean; “Ez dut denborarik” erantzunean ($\chi^2 = 82,58$; $p < .001$), DBHko ikasleek (% 54) berritako ere Lehen Hezkuntzako kideen portzentajea ehuneko ehunetan baino gehiagoan gaitu zutena (% 24); “nire lagunek ez dute interesik” erantzunean ($\chi^2 = 28,09$; $p < .001$), portzentaje altuagoetan aipaturikoa DBHn (% 11) Lehen Hezkuntzan baino (% 2); “nire ikastetxean ez dira nire gustukoak diren kirol jarduerak antolatzen” ($\chi^2 = 28,01$; $p < .001$) erantzunean, DBHn % 17arekin azpimarraturiko zailtasuna izanez, Lehen Hezkuntzako % 6aren aldean; eta “Osasun arazoak ditut” erantzunean, DBHko ikasleen % 5ak aipatu zuena, Lehen Hezkuntzako % 2aren aldean. Azkenik, “ez daude neskak diren entrenatzaileak” zailtasunean, aldea kontrako

zentzuan agertzen da aurreko kasu guztiekiko, alegia, Lehen Hezkuntzako nesken % 4ak azpimarratzen du, DBHko kideen % 1aren aldean.

Ikastetxe motari dagokionez, ikastetxe publiko eta pribatuen arteko alderaketak alde esanguratsuak agertu zituen kirola egiteko hurrengo eragozpen edo zailtasunetan: “Ikasi behar dut” ($\chi^2 = 5,79$; $p < .05$), ikastetxe pribatuetako ikasleek (% 42) publikoetakoek (% 35) baino gehiago azpimarraturikoa; eta “ez daude instalakuntzak edo urrun daude” ($\chi^2 = 4,38$; $p < .05$), ikastetxe pribatuetako ikasleen % 10ak eta publikoetako % 6ak azpimarratutakoa.

Kirola egiteko eragin handieneko oztopoa

Inkesta erantzun zuten neskei kirola egiterakoan zailtasun edo oztopo garrantzitsuentzat jotzen zutena adierazteko eskatu zitzaizen. Horrela, % 33ak “ikasi behar dut” aukera hautatu zuen eta % 28ak, berriz, “ez dut denborarik”. % 7ak “ez naiz behar adina ona edo trebea kirolean” aukera azpimarratu zuen. 57. taulan antzeman daitekeen moduan, inkesta erantzun zuten neskek aipaturiko gainerako zailtasunak ez ziren % 5era iritsi. Kirola egin ohi zuten nesken eta egiten ez zutenen taldeak alderatzean, alde garrantzitsuak agertu ziren ($\chi^2 = 66,34$; $p < .001$), batez ere ikasi beharrean, denborarik ez izatean eta behar adina ona edo trebea ez izatean kirolen esparruan (54. taula). Kirola egiten zuten nesken % 40ak ikasi behar izatea azpimarratu zuen kirola egiteko zailtasun garrantzitsuentzat, kirola egiten ez zutenen % 19aren aldean. Aitzitik, denborarik ez izatea arrazoi garrantzitsuena izan zen kirolik egiten ez zuten nesken % 36arentzat. Kirolari ziren nesken kasuan, portzentajea % 25ekoa izan zen. Azkenik, kirolik egiten ez zuten nesken % 13ak kirolean behar adina ona edo trebea ez izatea aukeratu zuen bitartean zailtasun garrantzitsuen moduan, kirola egiten zuten nesken % 4ak bakarrik aukeratu zuen zailtasun hori.

Kirola egiteko zailtasun garrantzitsuena	Maiztasuna (n = 620)	Portzentajea
Ikasi beharra	202	32,6
Denborarik ez izatea	176	28,4
Kirolean ona/trebea ez izatea	45	7,3
Instalazio falta	29	4,7
Nire ikastetxean nire gustuko kirol jarduerarik ez antolatzea	27	4,4
Interesik ez izatea / Gustukoa ez izatea	24	3,9
Osasun arazoak	21	3,4
Pisu gehiegi izatea	14	2,3
Interesik gabeko lagunak	12	1,9
Entrenatzaile nesken falta	11	1,8
Interesik gabeko gurasoak	10	1,6
Nire ikastetxean ez daude neskentzako bakarrik diren kirolak	8	1,3
Diru arazoak	3	0,5
Garraiobide falta	2	0,3
Nire ikastetxean ez da kirol jarduerarik antolatzen	2	0,3
Bestelako zailtasunak	34	5,5
Guztira	620	100,0

54. taula. Neskek kirola egiteko garrantzitsuentzat jotako zailtasuna edo oztopoa.

Inkesta erantzun zuten neskek garrantzitsuentzat jotako zailtasuna edo oztopoa adinaren, kirol mailaren, eskola mailaren, eskola garaia, eta ikastetxe mota eta tamainaren arabera ere alderatu zen. Adinaren arabera alde nagusiek ($\chi^2 = 158,86$; $p < .01$) zerikusia

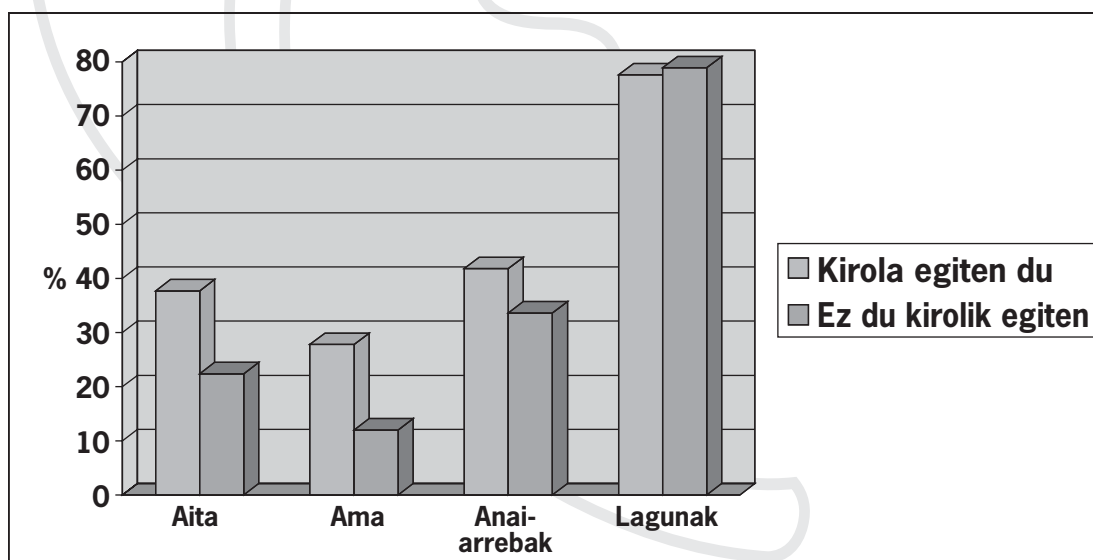
izan zuten 14 eta 16 urte bitarteko nesken portzentaje altuenak adierazitako zailtasunarekin, alegia, kirola egiteko oztopo nagusia ikasi beharra eta denborarik ez izatea dela. Aldea bereziki esanguratsua da 8 eta 13 urte bitarteko nesken kasuan. Joera berdina antzeman zen kirol mailan ($\chi^2 = 83,97$; $p < .001$), eskola mailan ($\chi^2 = 182,73$; $p < .001$) eta eskola garaian ($\chi^2 = 50,13$; $p < .001$). Kasu horietako portzentajeak nabarmenki altuagoak izan ziren Kadete mailako neskek aipaturiko zailtasunetan (ikasi beharra eta denborarik ez izatea), gainerako mailen aldean; eta DBHko 1.mailatik 4.era bitarteko mailetan eta DBHko nesketan, Lehen Hezkuntzakoetan baino.

2.3.1.5. Nesken kirol parte-hartzean eragina duten gizarte aldagaiak

Ondorenean, nesken gizarte inguruko pertsonen parte-hartze mailari buruzko datuak biltzen dira, kirola egiterakoan pertsona horiengandik jasotako indar eta babes adierazpenen inguruan emaniko informazioarekin batera.

2.3.1.5.1. Pertsona “esanguratsuen” kirol parte-hartzea

Nesken gertueneko pertsonen kirol parte-hartzea aztertzean, heren batek (% 33) adierazi zuen aitak kirola egiten zuela, % 23ak amak egiten zuela, % 39ak anai-arrebek egiten zutela eta % 78ak lagunak egiten zutela. Alderaketak egin ziren, inkesta erantzun zuten neskek kirola egiten zutenaren ala ez zutenaren arabera, eta horrek alde esanguratsuak agertu zituen aita, ama eta anai-arreben parte-hartze mailan: kasu guztietan, inguruko pertsonen kirol jardueretan zuten ohiko parte-hartzearen gaineko portzentajeak txikiagoak izan ziren kirolik egiten ez zuten nesken kasuan. Aitzitik, ez zen alderik antzeman lagunak egiten kirol parte-hartzean (22. irudia).

22. irudia. Neskentzat “esanguratsu” diren pertsonen kirol parte-hartzea, nesken kirol parte-hartzearen arabera.

Aitaren ohiko kirol praktika nabarmenki altuagoa izan zen kirola egiten zuten nesken kasuan (% 38), kirolik egiten ez zuten nesken aiten aldean (% 22). Ikastetxe publikoetako aiten (% 37) eta ikastetxe pribatuetaoen (% 29) artean ere, antzeman zen alderik. Ez zen alderik egon, ordea, aiten kirol parte-hartze mailan nesken adinaren arabera, adinaren arabera kirol mailaren arabera, eskola mailaren arabera, eskola garaia arabera edo ikastetxearen tamainaren arabera.

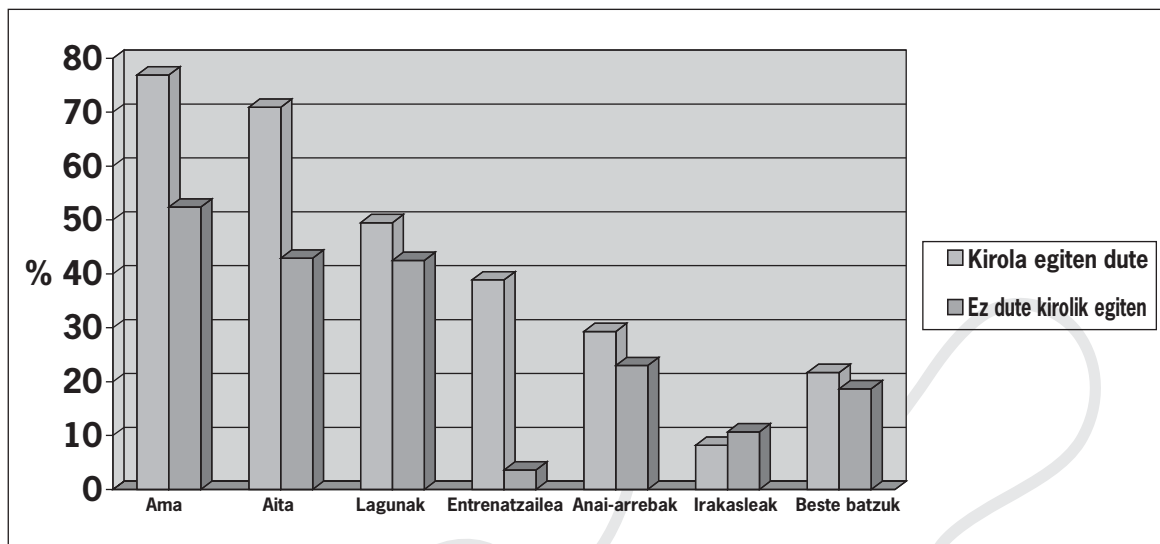
Amaren kirol praktikari dagokionez, parte-hartze portzentajeak nabarmenki altuagoak izan ziren hurrengo alderaketa hauetan: kirola egiten zuten nesken kasuan (% 28), kirolik egiten ez zuten nesken aldean (% 12); 8 eta 11 urte bitarteko nesken amen kasuan, % 27-39ko portzentajeak lortu baitziren, 12 eta 16 urte bitarteko nesken amen aldean, % 14-19arekin azken haiek; Benjamin (% 30) eta Kimu (% 33) mailetako nesken ametan, portzentaje altuagoak izan zituztelako, Haur (% 17) eta Kadete (% 18) mailetako nesken amen aldean; Lehen Hezkuntzako 3. mailatik 5.era bitarteko amen portzentajeak, % 27aren eta % 40aren artean kokatu baitzen, hurrengo mailetako nesken amen portzentajeak % 12aren eta % 24aren artean kokatu ziren bitartean; orokorrean, Lehen Hezkuntzako amen portzentajeak, % 30era iritsi zelako, DBHko ikasleen amen % 17aren aldean, eta, azkenik, ikastetxe publikoetako nesken amen kasuan (% 28), ikastetxe pribatuetao nesken amen aldean (% 18). Alabak eskolaturiko ikastetxearen tamainaren arabera, ez zen alde esanguratsurik agertu amen kirol parte-hartze mailari dagokionez.

Azterlan honetan parte hartu zuten nesken anai-arreben kirol praktika alderatzean, parte-hartze portzentaje nabarmenki altuagoak antzeman ziren kirola egiten zuten nesken anai-arreben kasuan (% 42), kirolik egiten ez zuten nesken kasuan baino (% 34). Nesken anai-arreben kirol praktikan ez zen alde esanguratsurik agertu adinaren, kirol mailaren, eskola mailaren, eskola garaia, eta ikastetxe mota eta tamainaren arabera alderaketa egitean.

Azkenik, nesken lagunen kirol parte-hartze maila aztertu zen, eta baieztatu, ez zela alderik agertzen aldagai horretan neskaren kirol praktikaren edo praktika ezaren, eskola garaia eta ikastetxearen tamainaren arabera alderaketa egitean. Aldiz, kirol parte-hartze maila nabarmenki altuagoa zela antzeman zen 8 eta 10 urte bitarteko nesken lagunen artean (% 64 eta % 70, hurrenez hurren), gainerako adinekin alderatuz gero (% 74 eta % 85 artean). Haur mailako nesken lagunen praktikan ere aldeak agertu ziren (% 84), Benjamin (% 75), Kimu (% 77) eta Kadete (% 75) mailetan antzemaniko portzentajeekiko. Eskola garaia dagokionez, Lehen Hezkuntzako 3. eta 4. mailako ikasleen lagunek (% 69 eta % 72) gainerako mailetako nesken lagunek baino portzentaje txikiagoak eskuratu zituzten (% 79 eta % 86 artean). Ikastetxea publikoa ala pribatua izateari dagokionez, lehenengo motan ikasten duten nesken lagunek % 82ko portzentajea eskuratu zuten, bigarren motako ikastetxeetako ikasleen lagunek % 74koa lortu zuten bitartean.

2.3.1.5.2. Kirola egiteko indarra eta babesa

Neskei kirola egiteko indarra eta babesa ematen zieten pertsonen buruz galdetu zitzairen. Nesken % 70ak ama identifikatu zuen, % 63ak aita, % 47ak lagunak, % 29ak entrenatzailea, % 27ak anai-arrebak eta % 9ak irakasleak. Alderaketak egin ziren inkesta erantzun zuten neskek kirol jardueretan parte hartzen zutenaren ala ez zutenaren arabera, eta alde esanguratsuak agertu ziren aita, ama eta entrenatzailearen indar eta babes mailan. 23. irudian antzeman daitekeen moduan, pertsona “esanguratsu” horiek beti identifikatu ziren portzentaje altuagoetan kirola egiten zuten nesken artean. Aldiz, anai-arreba, lagun eta irakasleen indar eta babesa ez zen ezberdina izan kirola egiten zuten nesken edo egiten ez zutenen artean.

23. irudia. Neskentzako "esanguratsu" diren pertsonen kirola egiteko emaniko indar eta babesa, neskak kirola egiten duen edo ez gorabehera.

Kirola egiten zuten neskek portzentaje nabarmenki altuagoan onartu zuten aita kirola praktikatzeko indarra eta babesa ematen ziola, hain zuzen % 71ak. Kirolik egiten ez zuten nesken kasuan, portzentaje hori % 43koa izan zen. Nesken adina, kirol maila, eskola maila, eskola garaia, eta ikastetxe mota eta tamainaren eremuan, ordea, ez zen alderik antzeman.

Amaren babesari dagokionez, ez zen alderik agertu nesken adinaren arabera alderaketan. Portzentajeak, ordea, nabarmenki altuagoak izan ziren kirola egiten zuten nesken amen kasuan (% 77), kirolik egiten ez zutenen amen aldean (% 52); Kimu mailako nesken amen kasuan (% 78), gainerako kirol mailetako nesken amen kasuan baino (% 66 eta % 69 artean); Lehen Hezkuntzako 4. mailatik DBHko 1.erainoko ikasleen amen kasuan (% 72aren eta % 76aren artean), gainerako mailetako amen aldean (% 60aren eta % 68aren artean). Lehen Hezkuntzako ikasketak egiten dituzten nesken amek % 73a lortu zuten, DBHko amek lortutako % 66aren aldean. Azkenik, ikastetxe publikoetan ikasten dabiltzan nesken amak % 73a iritsi ziren, ikastetxe pribatuetan ikasten duten ikasleen amek lortutako % 66aren aldean.

Anai-arreben indar eta babesa jasotzen zutela adierazi zuten nesken portzentajea nabarmenki altuagoa izan zen neska gazteenen eta kirol maila txikiaren artean, Benjamin (% 30) eta Kimu (% 37) mailetan, hain zuzen. Haur (% 24) eta Kadete (% 22) mailak portzentaje txikiagoak eskuratu zituzten. Lehen Hezkuntzako ikasleen portzentajea (% 32) ere handiagoa izan zen, DBHkoena baino (% 23). Ikastetxe publikoetako ikasleen (% 32) eta pribatuetakoen (% 21) artean ere aldeak sumatu ziren. Kirola egin edo ez gorabehera, eskola mailaren arabera, eta eskolaturiko eskola maila eta haren tamainaren arabera, ordea, ez zen aldetik antzeman.

Kirola egiteko lagunen aldetiko indar eta babesari dagokionez, portzentaje nabarmenki altuagoa antzeman zen Lehen Hezkuntzako 4. mailatik 6.era bitarteko ikasleen artean (% 51aren eta % 63aren artean), gainerako mailetako ikasleen artean baino (% 39aren eta % 48aren artean). Lehen Hezkuntzan gai horretan lortutako portzentajea ere altuagoa izan da (% 52), DBHko portzentajearen aldean (% 43), ikastetxe publikoetako ikasleen (% 53) artean bezalaxe, ikastetxe pribatuetakoen aldean (% 41). Neskak kirola egin ala ez, adina, kirol maila eta ikastetxearen tamaina ere aztertu ziren, baina ez zen alderik antzeman.

Espero zitekeen moduan, entrenatzailearen indar eta babesaren aipamenak portzentaje nabarmenki altuagoa eskuratu zuen kirola egiten zuten nesken artean (% 39), une horretan eskola orduetatik kanpo inolako kirolik egiten ez zuten nesken artean baino (% 3). Halaber, entrenatzailearen babesa azpimarratu zuen neska portzentajea altuagoa izan zen neska gazteenen artean (8 urtetik 12ra bitarte), neska helduagoen artean baino. Benjamin eta Kimu mailetako portzentajea ere (% 31 eta % 38 artean), altuagoa izan zen Haur eta Kadete mailen aldean (% 26 eta % 24 artean). Modu berean, Lehen Hezkuntzako eskola garaiko ikasleen arteko portzentajea altuagoa izan zen (% 24), DBHkoena baino (% 24). Aldiz, ez zen alderik azaldu eskola mailaren, ikastetxe motaren eta haren tamainaren arabera alderaketan.

Azkenik, irakasleek emaniko babesa ebaluatzean, puntu hori gehien onartu zuen neska portzentajea gazteenen artean agertu zuen, 8 urtetik 11 urtera bitarteko nesken artean hain zuzen (% 10aren eta % 18aren artean). Adinean aurrera egin ahala, portzentaje horrek beherantz egin zuen (% 3). Benjamin eta Kimu kirol mailetan (% 13aren eta % 15aren artean) portzentaje altuagoa antzeman zen, Haur eta Kadete mailetan baino (% 3aren eta % 4aren artean). Lehen Hezkuntzako 3. mailaren eta 5. mailaren arteko ikasleek gehiagotan eman zuten erantzun hori (% 14aren eta % 16aren artean), gainerako maila altuagoetakoek emanikoaren aldean (% 1aren eta % 5aren artean). Lehen Hezkuntzako portzentajea % 13koa izan zen, DBHkoen % 5aren aldean. Ez zen alderik agertu neskak kirola egin ala ez kontuan hartuta, ezta hark ikasten zuen ikastetxearen tamainaren eta motaren arabera ere.

2.3.1.6. Kirol sustapenari buruzko iritziak

Neskek erantzundako azken galdera hurrengo hau izan zen: “Zer egin liteke kirol jardueretan zure parte-hartzea handitzeko (zure ikastetxean edo honetatik kanpo)?”.

Galdera horri nesken % 18ak beren gustuko jarduerak antola zitezkeela erantzun zion, % 13ak kirol instalazio gehiago egon zitezkeela, eta % 11k kirola egiteko denbora gehiago beharko lukeela adierazi zuen bitartean. Horiek baino portzentaje txikiagoetan, azpimarraturiko sustapenerako beste neurri batzuk ikasteko gai gutxiago izatea (% 7), neskentzako bakarrik izango liratekeen kirol jarduera gehiago eskaintzea (% 7) eta lagunek kirola egiteko interesa izatea izan ziren (55. taula).

Une horretan kirola egiten zuten nesken taldearen eta kirolik egiten ez zuten taldearen arteko konparazioak alde esanguratsuak azaldu zituen ($\chi^2 = 42,42$; $p < .05$). Horrela, kirola egiten zuten neskek kirolik egiten ez zutenek baino maizago azpimarratu zituzten kirol instalazioen eskaintza areagotzearekin (% 14a % 9aren aldean) eta kirola egiteko pizgarri handiagoekin (% 6a, % 1aren aldean) uztarturiko sustapen neurriak. Aitzitik, kirolik egiten ez zuten neskek kirola egiteko denbora gehiago edukitzea (% 17ak, % 9aren aldean) eta kirol eskaintza mistoa areagotzea (% 8a, % 3aren aldean) iradoki zuten.

Alde esanguratsuak antzeman ahal izan ziren kirol sustapenerako iradokizunak adinaren ($\chi^2 = 281,42$; $p < .001$), kirol mailaren ($\chi^2 = 126,23$; $p < .001$), eskola mailaren ($\chi^2 = 305,32$; $p < .001$), eskola garaiaren ($\chi^2 = 77,83$; $p < .001$), ikastetxe motaren ($\chi^2 = 51,23$; $p < .01$) eta ikastetxe tamainaren arabera alderatzean ($\chi^2 = 185,36$; $p < .001$).

Adinari dagokionez, 8 eta 12 urte bitarteko nesken artean iradokizun azpimarratuena eta, portzentajeei dagokienez, hurrengo urteetako neskekiko alde handia agertuz, haien gustukoak diren jarduerak antolatzearen iradokizuna agertu zen. Kirol instalazio gehiago izatea 10 eta 12 urte bitarteko neskek eskatu zuten bereziki, 16 urtekoekin batera. 12 urtetik 16ra bitarteko neskek kirola egiteko denbora gehiago izatea izan zen azpimarratu zuten iradokizuna.

Azken horien portzentajea adin txikiagoko nesken portzentajea baino altuagoa izan zen. 11 urtetik 15era bitarte, ikasteko gai gutxiago izatearen iradokizuna azpimarratu zen portzentaje altuagoetan, 8 eta 10 urte bitarteko nesken aldean. Azkenik, lagunek kirol praktikan interesa izatea beren aldetiko parte-hartzea areagotuko lukeen faktore gisa aipatu zuten 13 eta 14 urte bitarteko neskek.

Kirol parte-hartzea areagotzeko iradokizunak	Maiztasuna (n = 590)	Portzentajea
Gustuko jarduerak	105	17,8
Kirol instalazio gehiago	76	12,9
Kirola egiteko denbora gehiago	65	11
Ikasteko gai gutxiako	39	6,6
Neskentzako bakarrik diren kirolen eskaintza areagotzea	39	6,6
Lagunak jarduera horietan interesatzea	33	5,6
Kirola egiteko pizgarri gehiago	29	4,9
Kirol eskaintza mistoa areagotzea	28	4,7
Neskentzako bakarrik diren kirol gehiago eskaintzea	21	3,6
Parte hartzeko kirol gehiago (txapelketetan parte hartu behar izan gabe)	11	1,9
Informazio gehiago	8	1,4
Nesken interes eta nahiei egokituriko kirol-eskaintza	8	1,4
Autoestimua eta norberaren gaitasuna sendotze aldera zuzenduriko jarduerak	7	1,2
Baliabide ekonomiko gehiago	4	0,7
Kirola egiten jarraitzeko laguntza gehiago	4	0,7
Neskentzako eragozpen gutxiago gizartearen, familiaren eta kulturaren aldetik	4	0,7
Aukera berdintasuna mutilekiko	3	0,5
Entrenatzaile neska gehiago	2	0,3
Kirolean trebeagoak izatea	2	0,3
Kirol trebezia maila alde batera utzita, neskentzako arrakasta aukera gehiago	2	0,3
Garraiobide gehiago	1	0,2
Guraso interesatuagoak	1	0,2
Osasun gehiago	1	0,2
Nesken parte-hartzea areagotzea kirol jarduerak antolatzerakoan	1	0,2
Kirolaren bitartez, gizarte harremanak sortzeko aukera	1	0,2
Beste neurri batzuk	95	16,1
Guztira	590	100,0

55. taula. Nesken iradokizunak beren kirol parte-hartze propioa areagotzeko.

Sustapenerako iradokizunak adinaren kontuan hartuta neskei dagokien kirol mailaren arabera alderatu ziren, eta antzeman, “gustukoak diren jarduerak eskaintzea” erantzunak portzentaje bereziki altuak lortzen dituela maila guztietan. Hala eta guztiz ere, aipaturiko iradokizunaz gain, maila bakoitzean kirol sustapenerako beste neurriren bat ere agertzen da ($\chi^2 = 126,23$; $p < .001$). Benjamin mailan azpimarratzekoa da kirola egiteko pizgarriak sortzeari buruzko iradokizuna (% 12); Kimu mailan, kirol instalazio gehiago izatearena (% 19), eta Haur eta Kadete mailetan, % 12 eta % 13arekin hurrenez hurren, kirola egiteko denbora gehiago izateko aukera.

Eskola mailaren arabera kirola sustatzeko iradokizunen alderaketan, gustukoak diren kirol jarduerak eskaintzea portzentaje altuagoetan aipatzen dute Lehen Hezkuntzako 3. mailatik 6.era bitarteko neskek, hurrengo mailetako neskek baino. Hala eta guztiz ere, maila bakoitzean beste iradokizun batzuk ere agertzen dira portzentaje altuetan eta nabarmenki ezberdinetan ($\chi^2 = 305,32$; $p < .001$). Lehen Hezkuntzako 3. mailan, kirola egiteko pizgarri handigoa eskaintzearen sustapen neurria beste maila batzuetan baino portzentaje handiagoan agertzen da (% 17). Lehen Hezkuntzako 4. mailan, neskenetako bakarrik izango litzatekeen kirol eskaintza areagotzeari buruzko neurria gainerako adinetan baino aipatuagoa dela antzematen dugu (% 19). Lehen Hezkuntzako 5. eta 6. mailetan kirol instalazio gehiago eskura izatea eskatzen da. Sustapenerako neurri berdina aipatzen da portzentaje altuetan DBHko 1., 3. eta 4. mailako nesken partetik, kirola egiteko denbora gehiago izatearen aukerarekin batera. Azkenik, DBHko 2. mailako neskek portzentaje altuagoak agertzen dituzte gainerako mailen aldean, kirolean interesa duten lagunak izateak kirol jardueretako beren parte-hartzea areagotzen lagunduko lukeela adieraztean.

Eskola garaia araberako alderaketa egitean, alde esanguratsuak agertzen dira ($\chi^2 = 77,83$; $p < .001$) kirol sustapenerako hurrengo neurrietan: gustukoak diren jarduera gehiago eskaintzea, ikasteko gai gutxiago izatea, kirola egiteko denbora gehiago izatea eta kirol praktikan interes handiagoa duten lagunak izatea. Neurri horietatik lehenengoari dagokionez, Lehen Hezkuntzako ikasleek (% 25) DBHko kideek (% 11) baino portzentaje altuagoak lortzen dituzte. Aitzitik, azken horiek dira portzentaje altuenak eskuratzen dituztenak Lehen Hezkuntzako ikasleen aldean, kirola egiteko denbora gehiago izateak ekarriko lukeen erraztasuna azpimarratzerakoan (% 14a, % 9aren aldean). Halaber, portzentaje altuagoa eskuratzen dute lagunen aldetiko interesa azpimarratzean, kirol praktikari dagokionez (% 8a, % 3aren aldean).

Ikastetxe publikoak eta pribatuak alderatzean ($\chi^2 = 51,23$; $p < .001$), antzeman daiteke azken horietan gustukoak diren kirol jardueren eskaintzarekin uztarturiko neurria gehiagotan aipatzen dela (% 22), ikastetxe publikoetan baino (% 15). Horietan, aldiz, neskenetako bakarrik izango litzatekeen kirol eskaintza areagotzeak lagundu egingo lukeela diotenak ugariagoak dira (% 12), ikastetxe pribatuetako nesken aldean (% 3).

Azkenik, ikastetxearen tamainaren arabeko kirol sustapenerako iradokizunak aztertu zirenean, alde esanguratsuak antzeman ziren ($\chi^2 = 185,36$; $p < .001$) ikastetxe txikien (% 17) eta ertainen (% 14), eta handien (% 7) artean, kirol instalazio gehiago eskaintzea proposatzeari zegokionez. Handien kasuan, aldiz, portzentajeak altuagoak izan ziren beste sustapen neurri batzuen kasuan, adibidez, ikasteko gaiak gutxitzea, neskenetako bakarrik izango liratekeen kirol gehiago eskaintzea, eta kirolean interesa duten lagunak izatea. Horri dagokionez, suposa daiteke behin kirol instalazioak eskura izanda, eskaerak ase gabeko beste alde batzuen ingurukoak izango liratekeela. Horiek protagonismo maila altuagoa eskuratzen dutela dirudi.

2.3.2. Gurasoak alaben kirol praktikaren aurrean

Azterketek familiaren eragina aztertu dute gaztediaren kirol praktikaren gainean, eta azpimarratu, gurasoen jarrerak eta haiek kirol praktika erregularrean parte hartzeak paper erabakigarria dutela. Ondorenean, eskola adinean dauden Bizkaiko nesken gurasoen kirol jarduera ereduari buruzko emaitzak aztertuko dira, alaben kirol praktikaren aurrean duten jarrera, praktika hori baldintzatzen duten gizarte faktoreen gaineko iritzia eta nesken arteko kirol sustapenari buruzko iritzi eta iradokizunekin batera. Azterlanaren aldagai nagusien azterketa garatzean, gurasoak kirol edo jarduera fisikoetan parte hartzen duten edo ez kontuan hartuta multzokatu dira.

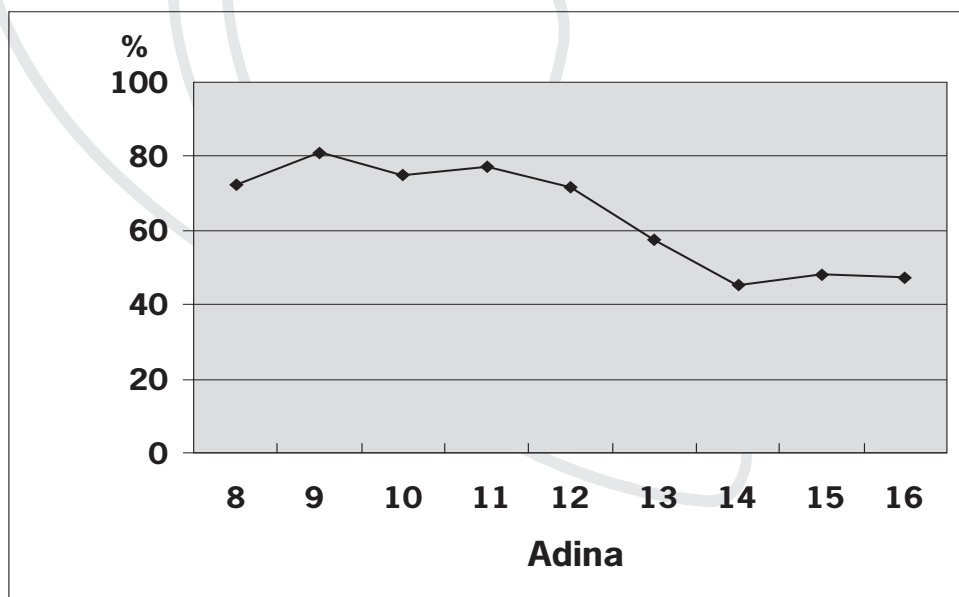
2.3.2.1. Kirol jardueraren praktika

2.3.2.1.1. Gurasoen praktika

Azterlan honetan parte hartu duten gurasoen ohiko kirol jardueren praktikari dagokionez, % 60ak erantzun zuen ez zuela ohiturarik jarduera fisiko eta kirolean parte hartzeko. Kirol jardueretan parte hartu ohi duten amen portzentajea aitena baino nabarmenki txikiagoa da ($\chi^2 = 31,51$; $p < .0001$). Azken horien kasuan, % 56ak kirola egin ohi du, amen % 32ak bakarrik egiten duen bitartean.

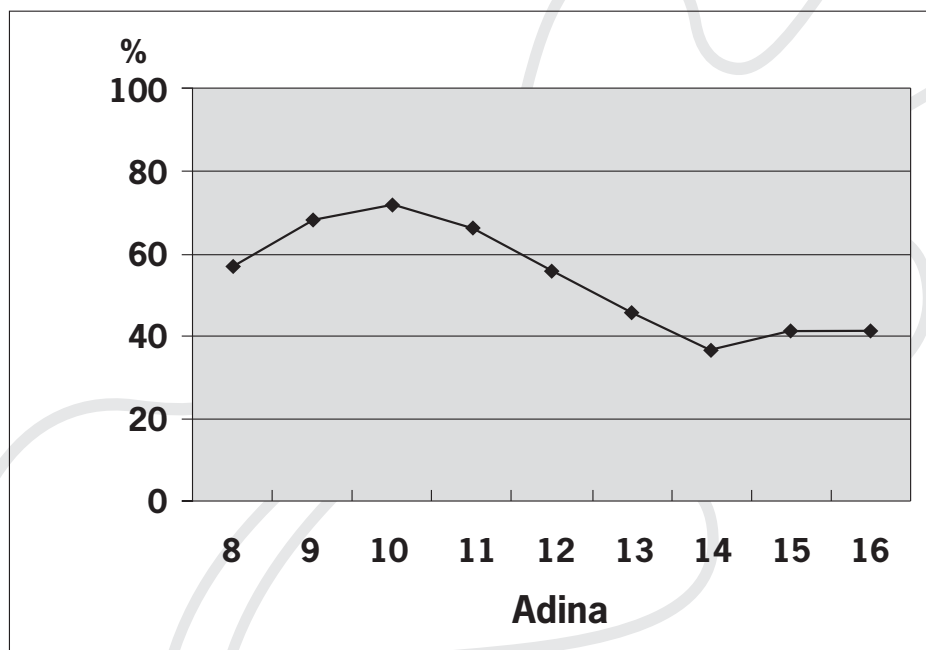
2.3.2.1.2. Alaben praktika

Eskolako ordutegitik kanpo, alaben kirolen bateko praktika mailari dagokionez, gurasoen heren batek baino zertxobait gehiagok (% 36), alabak ez duela eskola ordutetik kanpo inolako kirol jarduerarik egiten adierazten du. Ikaslearen adina kontuan hartuta, alde esanguratsuak antzematen dira ($\chi^2 = 53,01$; $p < .0001$). Horrela, eskola ordutetik kanpo kirol jarduerak egiten dituzten alaben gurasoen portzentajea jaitsi egiten da adinak aurrera egin ahala (24. irudia).

24. irudia. Eskola ordutetik kanpoko kirol praktika, nesken adinaren arabera.

Gurasoek alaben eskola orduetatik kanpoko ariketa fisiko biziaren mailari buruz emaniko informazioari dagokionez (25. irudia), inkesta erantzun duten gurasoen % 45ak adierazi du alaba ez dela ariketa fisiko bizia asteen birritan egitera iristen (esfortzuarekin eta bihotz taupada arinekin arnastea eskatzen dutenak eginez, gutxienez 20 minutuko iraupenarekin). Gurasoen portzentaje osotik, % 27ak adierazi du alabak ez duela ariketa fisiko bizirik egiten inoiz. Ikaslearen adinaren arabera ariketa fisikoko maila orokorra aztertzean, emaitzek alde esanguratsuak agertzen dituzte ($\chi^2 = 109,58$; $p < .0001$). Adinak aurrera egin ahala, ariketa fisiko bizia asteen birritan gutxienez egiten duten nesken portzentajeak beherantz egiten du pixkanaka.

25. irudia. Ariketa fisiko bizia egiten du asteen birritan gutxienez. Neskaren adinaren arabera antolaturiko datuak.

2.3.2.1.3. Gurasoen eta alaben kirol praktikaren arteko lotura

Emaitez lotura esanguratsua dagoela adierazten dute, gurasoen kirol eta jarduera fisikoen praktika erregularren eta alabek kirol praktikan parte hartzearen artean eskola orduetatik kanpo ($\chi^2 = 13,20$; $p < .0001$). Horrela, 56. taulan antzeman daiteke, usu kirol egiten ez duten gurasoen multzoan % 41ak adierazten duela alabak ere ez duela kirol jarduerarik egiten. Kirol jardueretan parte hartu ohi duten gurasoen kasuan, kirolik egiten ez duten nesken portzentajeak beherantz egiten du % 27raino.

		Nesken ohiko kirol praktika eskola orduetatik kanpo		Guztira
		Bai	Ez	
Gurasoen ohiko kirol praktika	Bai	177	65	242
		% 73,1	% 26,9	% 100,0
	Ez	232	164	396
		% 58,6	% 41,4	% 100,0

$$\chi^2 = 13,20; p < .0001$$

56. taula. Neskek kirol jardueretan duten parte-hartzea eskola orduetatik kanpo, gurasoen kirol praktikaren arabera.

Emaitez lotura esanguratsua agertzen dute ere, neskek eskola orduetatik kanpo ariketa fisiko biziari eskainitako maiztasunaren, eta gurasoek jarduera fisiko eta kirolak modu erregularrean praktikatzearen artean ($\chi^2 = 25,61$; $p < .0001$). Zentzu horretan, 57. taulak argi uzten du kirola erregularriki egiten ez duten gurasoen taldean, ariketa fisiko bizia egiten ez duten alaben gaineko portzentajea (% 34), guraso kirolariak dituzten taldeko alaba ez kirolarien bikoitza dela (% 17). Orokorrean, kirolik egiten ez duten gurasoen taldean, alaben erdia baino gehiago (% 51) ez da jarduera fisiko eta kirol bizia astean birritan egitearen maiztasunera iristen. Kirola erregularriki egiten duten gurasoen multzoan, berriz, portzentaje horrek % 35a lortzen du.

		Neskek biziki praktikatzuten duten jarduera fisiko eta kirola					Guztira
		Bat ere ez	Astean behin	Astean 2-3 bider	Astean hiru bider baino gehiago	Ez dakit	
Gurasoen ohiko kirol praktika	Bai	40	45	96	56	2	239
		% 16,7	% 18,8	% 40,2	% 23,4	% 0,8	% 100,0
	Ez	133	67	121	63	8	392
		% 33,9	% 17,1	% 30,9	% 16,1	% 2,0	% 100,0

$$\chi^2 = 20,42; p < .01$$

57. taula. Nesken aldetiko jarduera fisiko biziaren praktikaren maiztasuna, gurasoen kirol praktikaren arabera.

2.3.2.2. Jarrera ezberdinak alaben kirol praktikaren aurrean

2.3.2.2.1. Praktika neurriaren gaineko balorazioa

Gurasoek alaben kirol praktika neurriaren gainean egiten duten balorazioak argi uzten du gurasoen erdiak baino gehiagok uste duela, alabek ez dutela nahikoa kirol egiten (% 54). Gainerako % 46ak egokitzen jotzen du alaben kirol praktika neurria. Gurasoen balorazioen alderaketak, usu kirol jardueretan parte hartzen edo hartzen ez dutenaren arabera, alde esanguratsuak agertzen ditu ($\chi^2 = 5,30$; $p < .05$). Zentzu horretan, kirol jarduerak ohikoak ez dituzten gurasoen taldean, alabek kirol nahikoa egiten ez dutela uste dutenen portzentajea % 57koa da, kirola egiteko ohitura duten gurasoen taldean portzentaje horrek % 48a bakarrik eskuratzen duen bitartean.

2.3.2.2.2. Kirol praktikari ematen zaion garrantzia

Gurasoek alabek kirola egiteari ematen dioten garrantziari dagokionez, % 95ak asko edo nahiko erantzunak aukeratu zituen. Gurasoen ohiko kirol praktikaren arabera alderaketek aldeak uzten dituzte agerian, antzemaniko garrantziaren gainean ($\chi^2 = 11,80$; $p < .05$). Zentzu horretan, kirola egin ohi duten gurasoen % 97ak nahiko garrantzitsutzat edo oso garrantzitsutzat jotzen du alaben kirol praktika. Aldiz, iritzi bera kirol egiten ez duten gurasoen % 93ak adierazi du.

2.3.2.2.3. Antzemaniko onurak

Alabari kirola egiteak ekarriko dizkion onurei dagokionez, gurasoen % 97ak uste du onura nahiko edo onura asko ekarriko dizkiela alabei. % 1ak eskas inolako onurarik ekartzen ez diola adierazten du. Iritzi hori adierazi zuten pertsonak kirola egin ohi ez zutenak izan ziren. Kirola egin ohi duten ia guraso guztiek (% 99) kirola egitea nahikoa onuragarria edo oso onuragarria dela adierazi zuten, kirol egiten ez zuten gurasoen arteko portzentajea % 96koa izan zen bitartean. Onurak antzematerakoan azaldutako alde horiek esanguratsuak dira gurasoak kirol jardueretan parte hartzen edo hartzen ez dutenaren arabera alderatuz gero ($\chi^2 = 9,74$; $p < .05$).

Alabei kirola egiteak ekarriko dizkien onura motak adieraztean, gurasoen % 99ak onura fisikoak azpimarratu zituen (ongizate fisikoa eta osasuna); % 86ak, gizarte onurak (gizarte harremanak, lagunak, eta abar), % 57ak onura psikologikoak (ongizate psikologikoa eta osasun mentala); % 28ak aisia, eta % 11ak, berriz, kirol trebetasunak hartzea edo dituztenak hobetzea. Gurasoek kirol jardueretan edo jardura fisikoetan parte hartzen edo hartzen ez dutenaren arabera alderaketak ez du alde esanguratsurik agerian uzten.

2.3.2.2.4. Alaben egoera fisikoaren gaineko pertzepzioa

Gurasoek alaben egoera fisikoaren gainean egiten duten balorazioari dagokionez, emaitzek argi uzten dute gurasoen % 60ak uste duela alabaren sasoia nahiko ona edo oso ona dela. % 30ak erdizkakotzat jotzen du alabaren sasoia, eta hamar gurasotik batek (% 10) adierazten du alabaren sasoia ez dela oso ona edo batere ona. Gurasoak kirol jardueretan parte hartu ohi dutenak edo ez dutenak diren gorabehera alderatzean, emaitzek ez dute alde esanguratsurik agertzen.

2.3.2.2.5. Kirol eta jarduera fisikoetan, alabak duen trebetasun mailaren gaineko pertzepzioa

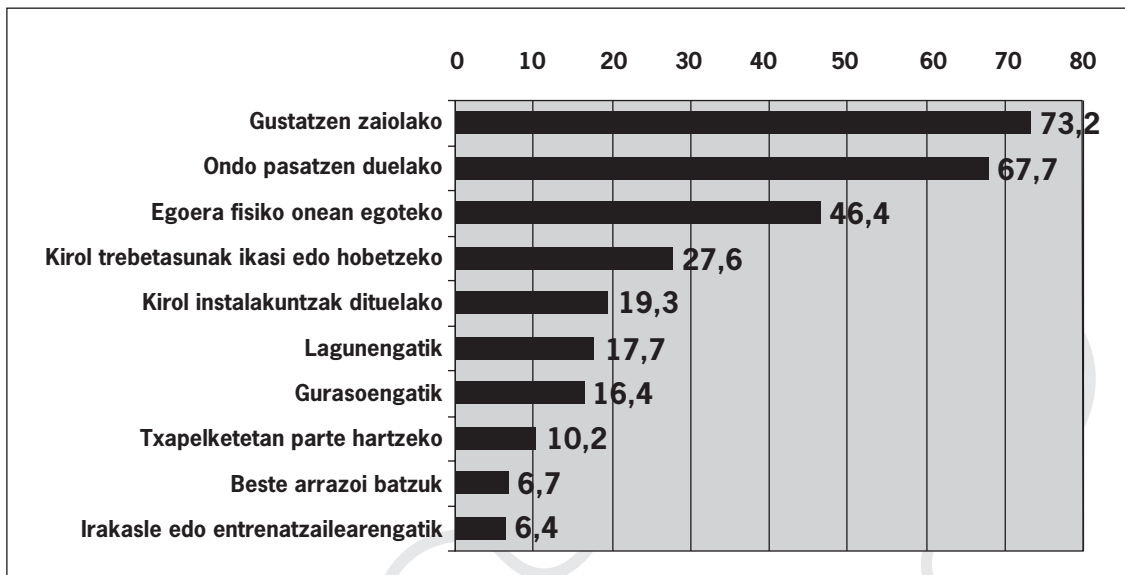
Gurasoek alaben kirol eta jarduera fisikoetako trebetasun mailaren gainean egiten duten balorazioa aztertzen denean, gurasoen % 62ak uste du alaba nahiko ona edo oso ona dela kirola egiten. % 34ak erdizkakotzat jotzen du alabaren kirol trebetasuna, eta % 4ak, berriz, alaba ez dela oso ona edo batere ona uste du jarduera fisikoak eta kirolak egiterakoan. Gurasoen kirol praktikaren arabera alderaketa egitean, ez da alde esanguratsurik azaldu.

2.3.2.2.6. Jarrera ezberdinak kirolean parte hartzearen eta txapelketetan aritzearen aurrean

Gurasoei alabentzako gustatuko litzaizkiekeen kirolei dagokienez (txapelketetako edo parte hartzeko kirola, edo biak), gurasoen erdiak parte hartzeko kirol jarduerak bakarrik egitea nahi luke (% 50), gurasoen % 47ak alabak bi kirol motak egitea nahiko lukeen bitartean. Gurasoen % 3ak bakarrik adierazten du lehiaketako kirolak bakarrik egitea nahiago lukeela. Ez da alde esanguratsurik agertzen gurasoen kirol praktikaren arabera alderaketa egitean.

2.3.2.2.7. Antzemaniko motibazio aldeak: motibazioak eta oztupoak

Alabek jarduera fisiko eta kirolean parte hartzea baldintza dezaketen motibazio faktoreei dagokienez, inkesta erantzun zuten gurasoek alaben kasuan kirola egiteko garrantzitsutzat jotzen zituzten arrazoiak adierazi zituzten, kirola egiteko antzemaniko zailtasun edo oztupoekin batera. “Zergatik uste duzu zure alabak kirola egiten duela” galderari, inkesta erantzun zuten gurasoen % 73ak “gustatzen zaiolako” erantzuna azpimarratu zuen; % 68ak, “ondo pasatzen duelako” erantzuna, eta % 46ak, “egoera fisiko onean egoteko”. Maila nahiko baxuagoetan, gurasoen % 28ak alabak “bere kirol trebetasunak ikasteko edo hobetzeko” asmoa duela dio; % 19ak, “kirola praktikatzeko kirol instalakuntzak” dituela; % 18ak, “lagunengatik”; % 16ak “gurasoengatik”; % 10ak “txapelketetan parte hartzeko”; % 7ak “beste arrazoi batzuegatik”, eta, azkenik, % 6ak dio alabak kirola egiten duela “irakasle edo entrenatzailearengatik” (26. irudia). Kirola egin ohi duten eta egiten ez duten gurasoen arteko alderaketak ez du alde esanguratsurik agertzen hurrengo arrazoiei dagokienez: “Gustatzen zaiolako” ($\chi^2 = 13,60$; $p < .0001$), “ondo pasatzen duelako” ($\chi^2 = 14,77$; $p < .0001$), “egoera fisiko onean egoteagatik” ($\chi^2 = 9,66$; $p < .01$), “gurasoengatik” ($\chi^2 = 12,31$; $p < .0001$) eta “kirola praktikatzeko instalakuntzak dituelako” ($\chi^2 = 7,83$; $p < .01$). Horietan guztietan, arrazoi horiek garrantzitsutzat jotzen dituen guraso portzentajea nabarmenki handiagoa da kirola egiten duten gurasoen taldean, kirolik egiten ez dutenen taldean baino.

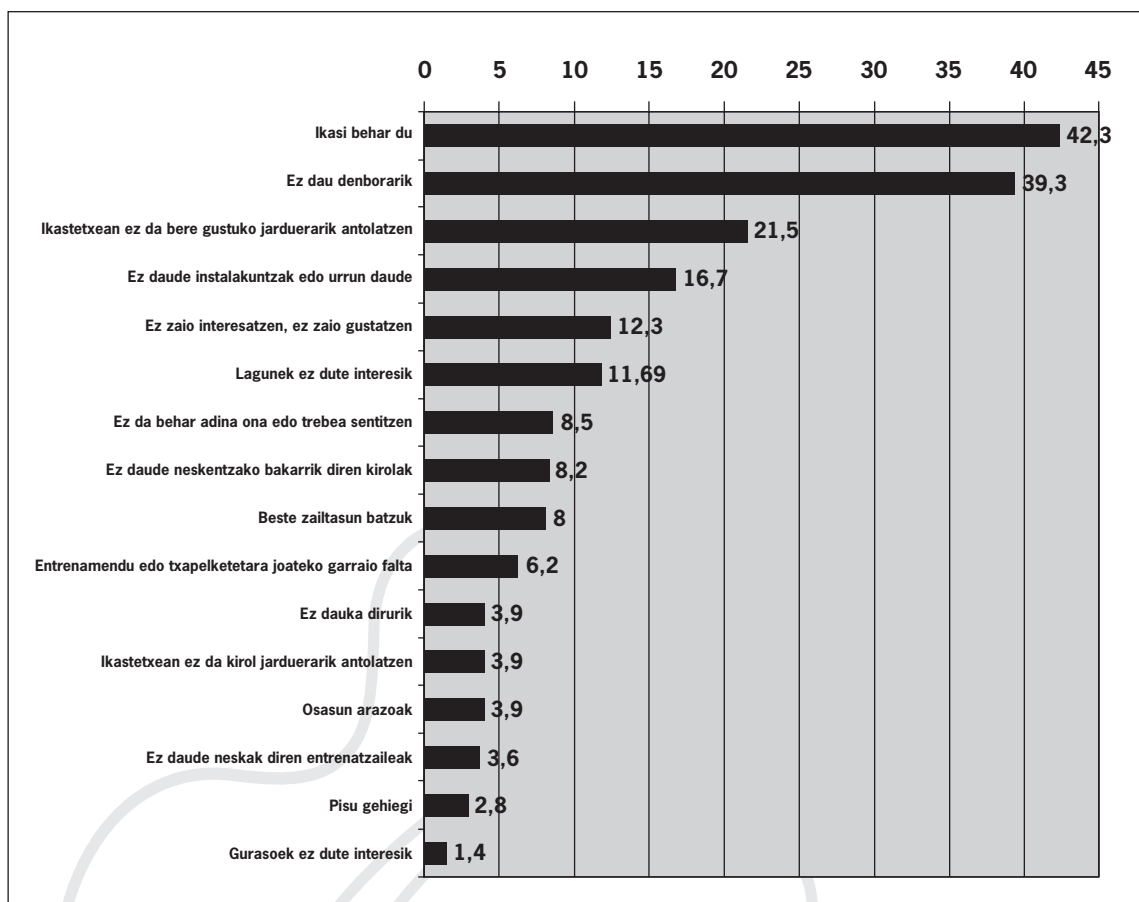

26. irudia. Alabek, kirola egiteko, gurasoen ustez dituzten arrazoi nagusiak, portzentajeetan.

Gurasoei beren ustetan arrazoi garrantzitsuena azpimarratzeko eskatu zitzaizen alabek kirol egiteari zegokionez. Gurasoen % 47ak “gustatzen zaiolako” erantzuna aukeratu zuen; % 25ak, “ondo pasatzen duelako”, eta % 16ak, berriz, “egoera fisiko onean egoteko”. Gainerako erantzunak ez ziren % 5era iritsi. Ez da alde esanguratsurik agertzen, kirola egiten duten gurasoen taldea eta egiten ez dutenena alderatzean.

Alabek jarduera fisikoak edo kirolak egiteko izan ditzaketen zailtasun edo oztopo nagusiei dagokienez, inkesta erantzun zutenen % 42ak adierazi zuen labak “ikasi egin behar duela”; % 39ak, “ez daukala denborarik”. “Ikastetxean ez dira bere gustukoak diren kirol jarduerak antolatzen” erantzuna inkesta erantzun zuten gurasoen % 21ak aukeratu zuen; “ez daude instalakuntzak edo urrun daude” gurasoen % 16ak adierazi zuen; “ez zaio interesatzen, ez zaio gustatzen” % 12ak, eta “bere lagunek ez dute interesik” % 11k. Aipaturiko gainerako zailtasun edo oztopoak inkesta erantzun zuten gurasoen % 10a baino tasa txikiagoetan kokatzen dira (27. irudia). Kirola egin ohi duten eta egiten ez duten guraso taldeen arteko alderaketak aldeak agertzen ditu hiru zailtasun edo oztopotan: “Ez zaio interesatzen, ez zaio gustatzen” ($\chi^2 = 10,84$; $p < .001$) kirolik egiten ez duten gurasoen % 16ak aukeratu zuen, kirola egin ohi duten gurasoen kasuan % 7ak aukeratu zuen bitartean. “Ez dauka garraiobiderik entrenamenduetara edo txapelketetara joateko” erantzunaren kasuan ($\chi^2 = 7,83$; $p < .01$), kirolik egiten ez zuten gurasoen % 11k aipatu zuen, kirola egin ohi zuten gurasoen kasuan % 4a zen bitartean. “Osasun arazoak” ($\chi^2 = 5,27$; $p < .05$) kirolik egiten ez duten gurasoen % 11k aipatu zituen, kirola egin ohi zuten gurasoen kasuan % 4k aipatu zituen bitartean.

Inkesta erantzun zutenei zailtasun edo oztopo garrantzitsuentzat jotakoa aukeratzeko eskatu zitzaizen, alabek kirola egiterakoan. Gurasoen % 25,9ak “ikasi behar du” erantzuna aukeratu zuen; % 25,4ak “ez du denborarik”. Gurasoen % 10,8ak adierazi zuen alabari “ez zitzaiola interesatzen, ez zitzaiola gustatzen”; % 9,8ak “ez daude instalakuntzak edo urrun daude”; % 6,6ak “ikastetxean ez dira bere gustukoak diren kirol jarduerak antolatzen”, eta % 5,3ak “bere lagunek ez dute interesik”. Inkesta erantzun zutenek adierazitako gainerako erantzunak ez ziren % 5eko erantzun tasara iritsi. Ez da alde esanguratsurik agertzen kirola egin ohi duten eta egiten ez duten guraso multzoen arteko alderaketan.

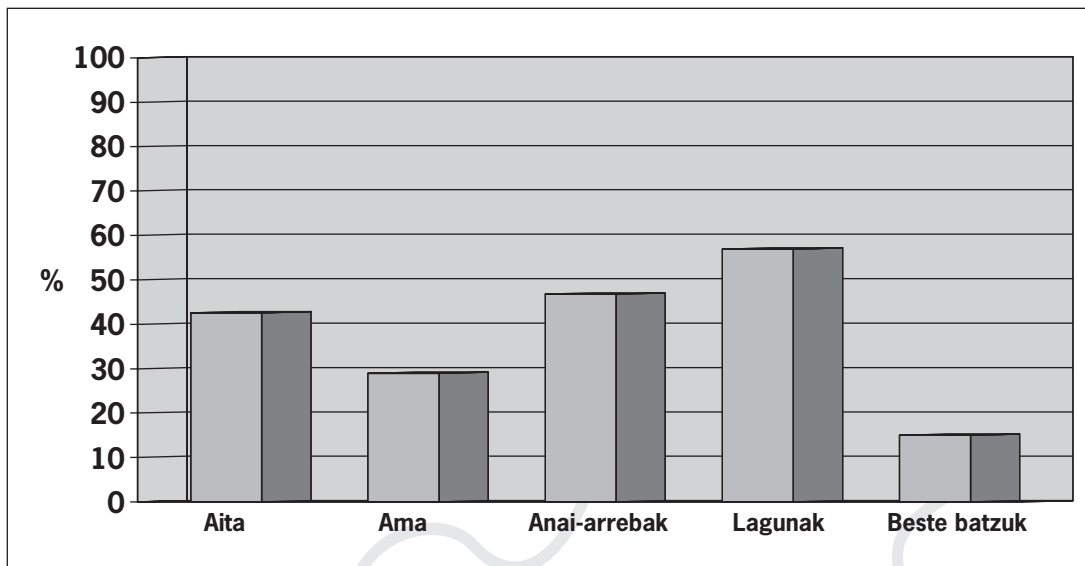

27. irudia. Gurasoen ustez, alabek kirola egiterakoan dituzten zailtasun edo oztopo nagusiak, portzentajeetan.

2.3.2.3. Gizarte aldagaiak

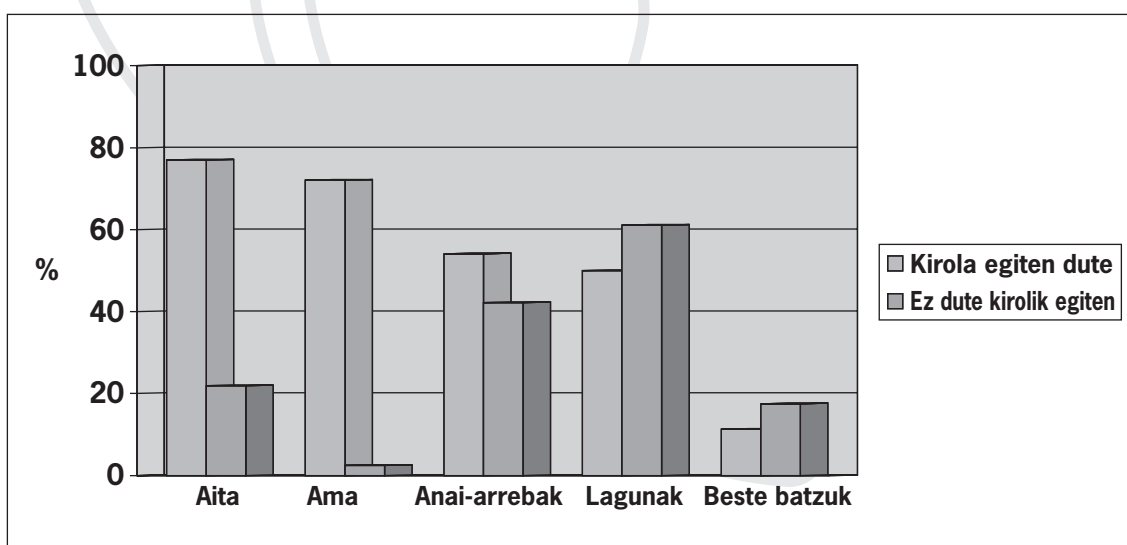
2.3.2.3.1. Pertsona esanguratsuen kirol praktika

Neskentzako esanguratsu eta gertuko diren pertsonen kirol praktikari dagokionez, azterlanean parte hartu dutenen % 43ak adierazi du aitzak kirola egin ohi duela. Ama, berriz, erantzunen % 29an aukeratu da; anai-arrebak % 47an, eta lagunak % 57an. Azkenik, “beste batzuk” aukera galdera sorten % 15etan agertzen da (28. irudia).

28. irudia. Neskentzako “esanguratsu” diren pertsonen kirol praktika, gurasoen ustetan.

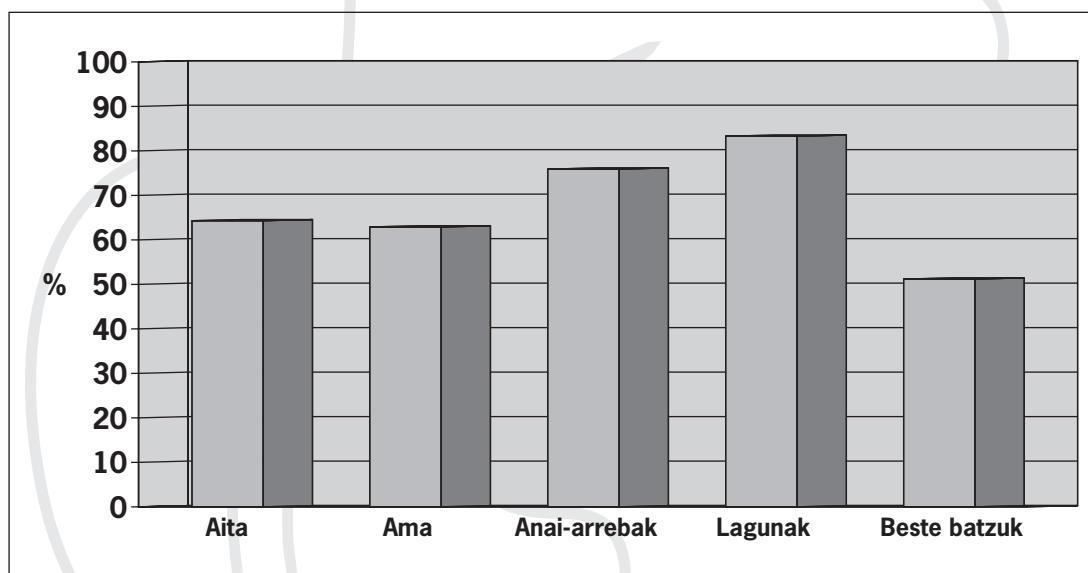
Erantzunak kirola egiten duten eta egiten ez duten guraso multzoen arabera alderatu dira, eta alde esanguratsuak agertzen dira aitaren ($\chi^2 = 188,16$; $p < .0001$), amaren ($\chi^2 = 356,27$; $p < .0001$), anai-arreben ($\chi^2 = 8,58$; $p < .01$), lagunak ($\chi^2 = 7,49$; $p < .01$) eta gertuko beste pertsona batzuen ($\chi^2 = 4,41$; $p < .01$) kirol praktikaren inguruan. Praktika portzentajeak altuagoak izan dira beti kirola egiten duten gurasoen taldean (29. irudia). Horrela, kirol jarduerak egin ohi dituzten gurasoen multzoan antzeman daiteke, aita dela kirol jardueretan ohiko parte-hartzaile gisa identifikatzen dena galdera sorten % 77an. Ama % 72an agertzen da, anai-arrebak % 54an, lagunak % 50ean eta “beste batzuk” % 11n. Aldiz, kirol egiten ez duten gurasoen taldean, pertsona esanguratsuekin uztarturiko kirol praktikaren portzentajeak hurrengo hauek dira: % 22a aitaren kasuan, % 2a bakarrik amaren kasuan, % 42a anai-arreben kasuan, % 61a lagunak kasuan eta % 17a beste pertsona batzuen kasuan.

29. irudia. Neskentzako “esanguratsu” diren pertsonen kirol parte-hartzea, gurasoen kirol praktikaren arabera.

2.3.2.3.2. Alaben parte-hartzeari dagokionez, antzemaniko eragina

Gurasoen ustetan inguruko pertsonak edo pertsona esanguratsuek alabek kirola egiteko duten garrantziaren balorazioa aztertu da, nesken kirol praktikaren eredu eta pizgarri izan daitekeen heinean. Emaizten arabera, inkesta erantzun zutenen % 64ak nahiko edo asko baloratu zuten aitaren eragina, eta % 18ak gutxi edo ezer ez. Amaren kasuan, inkesta erantzun zutenen % 63ak uste du haren eragina nahikoa edo handia dela, eta % 20ari, berriz, garrantzia gutxi edo ezer ez duela iruditzen zaio. Anai-arreben eragina nahikoa edo asko erantzunekin baloratu zuten inkesta erantzun zutenen % 76ak, eta garrantzia gutxi edo ezer ez aukerak % 9ak hautatu zituen. Lagunek kirola egiteak eragin nahikoa edo asko du inkesta erantzun zuten gurasoen % 83arentzat. Aitzitik, % 5arentzat bakarrik garrantzia gutxi du edo ezer ez du. Azkenik, % 51k azpimarratu zuten “beste pertsona batzuk” ere nahiko garrantzitsuak edo garrantzia askokoak zirela, nesken kirol praktikaren eredu eta pizgarri moduan. Inkesta erantzun zutenen % 36ak, ordea, garrantzia gutxikotzat edo garrantzirik gabekotzat jotzen ditu beste pertsona horiek.

28. irudia. Gurasoek neskentzat “esanguratsu” diren pertsonen kirol praktikari ematen dioten garrantzia, parte-hartzerako eredu eta pizgarri moduan.

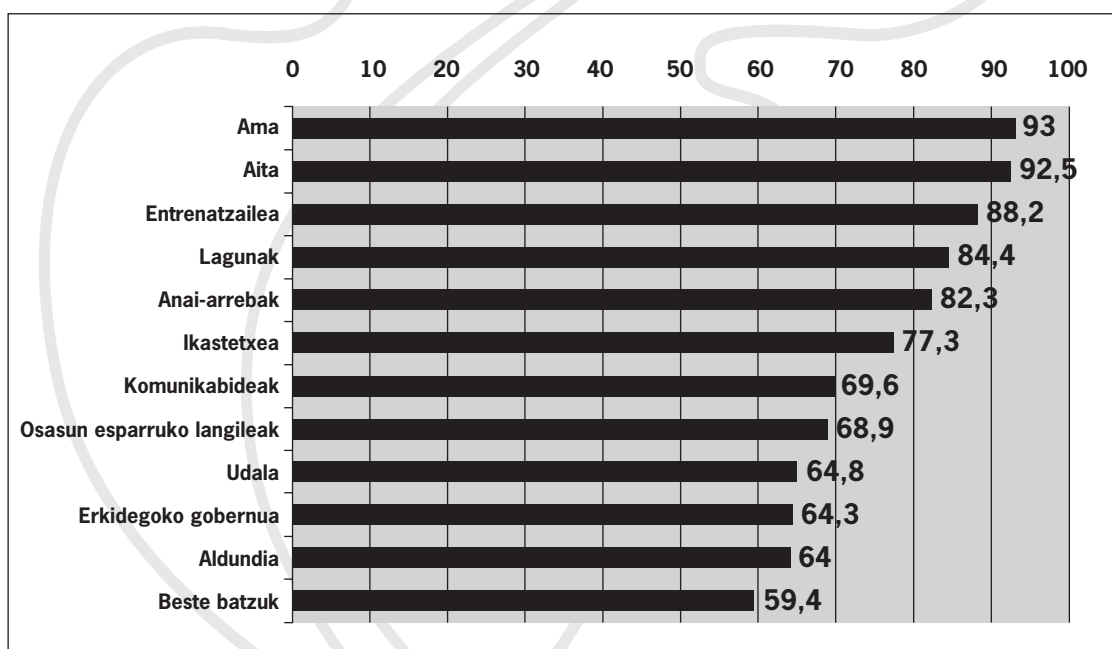
Gurasoen ohiko kirol praktikaren araberrako alderaketek alde esanguratsuak agertzen dituzte aita kirola egiteari emaniko garrantzian ($\chi^2 = 24,05$; $p < .0001$) eta amak egiteari emanikoan ($\chi^2 = 25,77$; $p < .0001$) bakarrik. Beste pertsona esanguratsu batzuen kasuan, ordea, ez da alderik antzeman. Zentzu horretan, kirola egin ohi duten gurasoen % 75ak uste du neska baten kirol praktikarako nahiko garrantzitsua edo garrantzia askokoa dela kirola egiten duen eredu eta pizgarria aita izatea. Iritzi berdinekoa da kirolik egiten ez dutenen taldeko % 57a. Talde horretan, aitaren kirol praktikak alabaren kirol praktikan garrantzia gutxi edo ezer ez duela adierazten dutenak % 24a dira. Kirola egiten duten gurasoen taldean % 9 dira iritzi berekoak. Alabaren eredurako amak usu kirola egiteak duen garrantziari dagokionez, kirola egiten duten gurasoen % 73ak azpimarratu zuten nahiko garrantzitsua edo garrantzi askokoa dela. Kirol jardueretan modu erregularrean parte hartzen ez duten gurasoen multzoan % 55ak du iritzi hori.

Talde horretan bertan, % 26ak garrantzia gutxikotzat edo garrantzirik gabekotzat jotzen du amak kirola egitea. Kirola egin ohi duten guraso taldean, aldiz, % 10ak bakarrik baloratzen du gertakari hori garrantzia gutxikotzat edo garrantzirik gabekotzat.

2.3.2.4. Alaben kirol sustapenaren gaineko pertzepzioak

2.3.2.4.1. Antzemaniko erantzukizuna

Eskola adinean dauden nesken kirol praktikaren sustapenean antzemaniko erantzukizunari dagokionez, galdeketetan agerturiko emaitzen portzentajeek diote, animo eta babes lan horretan, aita eta ama direla (% 93arekin eta % 92arekin, hurrenez hurren) erantzukizun nahikoa edo handia dutenak (29. irudia). Beste pertsona edo erakunde batzuek sustapenean duten indarra nahiko garrantzitsutzat edo oso garrantzitsutzat jotzen duen guraso portzentajea hurrengo hau da, handienetik txikienera: entrenatzailea (% 86), lagunak (% 84), anai-arrebak (% 82), Ikastetxea (% 77), Komunikabideak (% 70), Osasun arloko langileak (% 69), Udala (% 65), Eusko Jaurlaritza (% 64), Aldundia (% 64) eta "Beste batzuk" (% 59).

29. irudia. Gurasoek antzemaniko erantzukizuna, nesken kirol praktikaren sustapenari dagokionez.

Inkesta erantzun zuten gurasoek antzemaniko erantzukizunaren balorazioez gain, 58. taulan kirola usu egiten duen guraso taldeak eginiko balorazioa eta kirolik egiten ez duen guraso taldearen balorazioa ikus daitezke, banatuta. Bi taldeen arteko alderaketak alde esanguratsuak azaltzen ditu estatistikoki, aitari ($\chi^2 = 11,56$; $p < .05$), amari ($\chi^2 = 11,25$; $p < .05$), Udalarari ($\chi^2 = 12,80$; $p < .05$), Aldundiari ($\chi^2 = 15,73$; $p < .01$), Eusko Jaurlaritzari ($\chi^2 = 12,12$; $p < .05$) eta Komunikabideei ($\chi^2 = 10,85$; $p < .05$) sustapen lanetan ematen zaien garrantziari dagokionez.

Azterlanean parte hartu zuten gurasoei, pertsona eta erakunde bakoitzaren erantzukizuna baloratzeaz gain, beren ustez alabek jarduera fisiko eta kirolak egiteko babes handiena ematearen ardura zuena aukeratzeko eskatu zitzaaien adierazitako guztien artean. Horrela, % 55ak adierazi zuen gurasoek izan behar zutela. % 16ak ikastetxea aukeratu zuen, eta % 63ak, berriz, lagunak. Gainerako aukera guztiak inkesta erantzun zuten gurasoen % 5ak baino gutxiagok aukeratu zituen. Kirola egin ohi zuen edo egiten ez zuen taldearen arabera alderaketa egitean, ez zen alde esanguratsurik agertu.

	NESKEK KIROLA ETA JARDUERA FISIKOA EGITEAREN ALDEKO SUSTAPENEAN, ERANTZUKIZUNAREN GAINEKO PERTZEPZIOA														
	Lagin osoa					Kirola egiten duten gurasoak					Kirolik egiten ez duten gurasoak				
	Ezer ez	Gutxi	Erdizka	Nahiko	Asko	Ezer ez	Gutxi	Erdizka	Nahiko	Asko	Ezer ez	Gutxi	Erdizka	Nahiko	Asko
Aita *	5,5	0,3	5,5	36,0	56,5	0,4	0,4	3,0	32,9	63,2	2,4	0,3	7,2	37,2	52,9
Ama *	1,3	0,6	5,1	34,8	58,2	0,4	0,4	2,9	30,5	65,7	1,8	0,8	6,6	36,6	54,2
Anai-arrebak	2,9	2,2	13,6	40,1	42,2	2,7	2,2	9,3	42,1	43,7	3,1	0,6	16,3	38,4	41,6
Lagunak	0,9	2,7	12,0	40,8	43,6	0,5	4,7	12,1	41,6	41,1	1,2	1,5	12,2	39,9	45,2
Entrenatzaileak	3,4	2,3	8,0	33,1	53,1	3,2	1,6	7,9	32,1	55,3	3,7	2,7	8,2	32,9	52,4
Irakasleak	5,2	6,1	17,6	38,4	32,7	3,5	4,5	16,2	40,9	34,8	6,2	7,1	18,1	36,8	31,8
Ikastetxea	4,7	4,9	13,0	39,2	38,1	2,4	4,2	13,7	38,2	41,5	6,3	5,4	12,9	39,3	36,1
Udala *	9,8	8,5	16,9	31,5	33,3	7,8	8,9	10,4	35,4	37,5	11,3	8,4	21,0	28,8	30,4
Aldundia **	9,3	10,5	16,1	31,3	32,7	6,3	11,5	9,4	36,1	36,6	11,4	10,1	20,1	28,2	30,2
Eusko Jaurlaritza*	9,4	9,7	16,6	28,8	35,5	7,2	10,8	10,8	30,3	41,0	10,9	9,3	20,6	27,3	31,8
Osasun arloko langileak	8,2	6,3	16,6	36,6	32,3	6,5	8,7	13,0	37,0	34,8	9,3	4,7	18,9	36,2	30,9
Komunikabideak *	7,6	8,2	14,6	37,0	32,6	7,9	8,5	7,9	40,7	34,9	7,5	8,1	18,6	34,5	31,3
Beste batzuk	12,6	6,9	21,1	29,1	30,3	11,7	7,4	16,0	34,0	30,9	13,3	6,6	24,1	26,5	29,5

*p<.05; **p<01

58. taula. Alaben kirola eta jarduera fisikoaren sustapenaren erantzukizunean, gurasoen balorazio ezberdinek lortzen dituzten portzentajeak.

2.3.2.4.2. Iradokitako sustapen neurriak

Azkenik, inkesta erantzun zutenei hurrengo galdera hau egin zitzaien: “Zure ustez, zer egin liteke kirol jardueretan nesken parte-hartzea handitzeko (euren ikastetxeetan edo horietatik kanpo)?”. Galdera horri gurasoen % 14ak erantzun zion neskei “kirola egiteko pizgarri gehiago”

eman behar zitzailela; % 12ak, “gustuko jarduerak behar dituztela” adierazi zuen; % 10ak, “kirol instalazio gehiago”, eta % 5ak, “nesken interes eta lehentasunei egokituriko kirol eskaintza”. Gainerako iradokizunek ez dute lortzen, batera, inkesta erantzun zuten gurasoen erantzunen % 5eko tasa (59. taula). Kirola egiten duen guraso taldearen eta egiten ez duenaren arteko alderaketak ez du alde esanguratsurik agertu.

Kirol parte-hartzea areagotzeko iradokizunak	Maiztasuna (n = 363)	Portzentajea
Kirola egiteko pizgarri gehiago	52	14,3
Gustuko jarduerak	42	11,6
Kirol instalakuntza gehiago	37	10,2
Informazio gehiago	30	8,3
Neskentzako bakarrik diren kirol jarduerak areagotzea	27	7,4
Nesken interes eta lehentasunei egokituriko kirol eskaintza	19	5,2
Baliabide ekonomiko gehiago	18	4,9
Kirola egiteko denbora gehiago	17	4,7
Aukera berdintasuna mutilekiko	13	3,6
Gizarte, familia eta kultura oztopo gutxiago neskentzat	12	3,3
Kirol eskaintza mistoa areagotzea	10	2,7
Interes handiagoa gurasoen aldetik	9	2,5
Kirola egiten jarraitzeko laguntza gehiago	8	2,2
Autoestimua eta trebeziaren sentsazioa areagotzera zuzenduriko programak	8	2,2
Ikasteko gai gutxiago	7	1,9
Gizarte harremanak eratzeko aukera, kirolaren bidez	5	1,4
Osasun gehiago	5	1,4
Interes handiagoko lagunak	4	1,1
Kirol trebezia maila alde batera utzita, neskentzako arrakasta aukera gehiago	4	1,1
Parte hartzeko kirol gehiago (helburutzat lehiaketa izan gabe)	4	1,1
Entrenatzaile neska gehiago	3	0,8
Garraiobide gehiago	3	0,8
Neskak kirol jardueren antolamenduan sarraraztea	1	0,3
Neskentzako bakarrik diren kirol gehiago izatea	1	0,3
Neskak kirol zuzendaritzako postuetan jartzeari lehentasuna ematea	1	0,3
Beste neurri batzuk	23	6,3
Guztira	363	100,0

59. taula. Gurasoen iradokizunak alaben kirol parte-hartzea areagotzeko.

2.4. Ondorioak

Emaizak osotasunean aztertuta, azterlan honetako emaitzek diote 8 eta 16 urte bitarteko Bizkaiko probintziako nesken heren batek ez duela inolako kirol edo jarduera fisikorik egiten eskola orduetatik kanpo. Are gehiago esanda, guraso eta alabek emaniko informazioaren arabera, 12 urtetik aurrera, parte-hartze tasak beherantz egiten du tinko eta pixkanaka. Horrela, 16 urtera iristean, nesken erdiak baino gutxiagok hartzen du parte horrelako jardueretan. Kirol parte-hartzearen eboluzioak lotura estua du adinarekin, eta hori gai honetan eginiko azterlan ezberdinetan ateratako ondorio esanguratsuenetako bat da (Garcés de los Fayos, 1995; García Ferrando, M, 2001; Fernández et al., 2002; Martín et al., 2004). Lotura bera agertzen da ere gure azterlanean. Antzeman daiteke kirola egiten duten nesken portzentajeak pixka bat egiten duela gorantz 8 eta 11 urte bitartean, gerora jaitsiera benetan kezagarria jasateko.

Bizkaiko eskoletako nesken parte-hartze datu horiek estatuko eta nazioarteko eremu geografiko ezberdinetakoekin alderatuz gero, tasa dezente altuagoak antzematen dira 8 eta 11 urte bitartean (% 81). Aitzitik, 14 eta 16 urte bitarteko parte-hartze portzentajea (% 49) oso antzekoa da. Izan ere, ohikoa kirolak eta jarduera fisikoak modu erregularrean egitea nabarmenki beherantz doan gaia dela topatzea da, adin horietako nesken erdiak baino gutxiagok parte hartzen dutela ikusiz (González Carballude, 1998; Torre, 1998; Casimiro, 1999; Fernández et al., 2002; Orona, 2002).

Adinaren araberrako kirol maileri buruzko datuei dagokienez, Benjamin eta Kimu mailetan parte-hartzeak gorantz egiten badu ere hasieran, Haur eta Kadete mailetan pixkanaka beherantz egiten du. Modu berean, eskola garaiak eta mailak alderatzen baditugu, antzemango dugu Lehen Hezkuntzatik Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzarako (DBH) bideak jaitsiera tinko eta pixkanakakoa suposatzen duela DBHko 1. mailatik bertatik hasita, nesken kirol praktikan. Ikastetxeen tamainaren araberrako alderik ez da agertzen parte-hartzean. Aitzitik, kirola egiten duten nesken portzentajea txikiagoa da ikastetxe publikoetan pribatuetan baino.

Edonola ere, komenigarria da azpimarratzea parte-hartzeari buruzko datu horiek eskola adinean dauden nesken kirol praktika orokorrari buruzkoak direla, eta ez bakarrik ikastetxeetan bertan eta haien tutoretzapean egiten den kirolari buruzkoak (ikastetxeak berak antolaturiko jarduerak edo Aldundiak antolaturiko eskola kiroleko programak izan daitezke). Ortúzarrek (2005) adierazi duen moduan, komenigarria da zehaztaper hori kontuan hartzea, izan ere, erakundeen memoria ezberdinetan eta honakoa bezalako ikerketa azterlanetan agertzen diren estatistikak hobeki alderatzen eta interpretatzen laguntzen du. Arrazoi hori dela-eta, gure ikerketan bildutako emaitzei dagokienez, garrantzitsua da azpimarratzea eskola orduetatik kanpo jarduera fisiko eta kirolean parte hartzen zuten neska guztietatik, ikastetxeak antolaturiko jardueretan parte hartzen zuen neska kopurua ez zela erdira ere iritsi (% 43). Gainerako neskek kirol klubek, gimnasio pribatuek edo udal polikiroldegiek antolaturiko jardueretan parte hartzen zuten. Aurrerago, xehetasun handiagoz aztertuko da neskek egiten dituzten jarduera fisikoen antolamendu erantzukizunaren gaia. Edonola ere, hemen ere komenigarria da adieraztea adinak aurrera egin ahala, eta zehazkiago esanda 12 urtetik aurrera, pixkanakako jaitsiera garrantzitsua antzematen dela, ikastetxeek antolaturiko jardueren parte-hartzean.

Kirola egiten duten neska gehienak astean hirutan egiten dute gutxienez. Hori bai, ikastetxearen tamaina handiagoa den heinean, handiagoa izateko joera du ere kirola maiztasun horrekin astero egiten duen neska portzentajeak: ikastetxe txikietan nesken erdiak astean hirutan egiten du kirola gutxienez; ikastetxe ertainetan, hiru neskatik bik du kirol praktika maila berdina, eta ikastetxe handien kasuan, ia hiru neska dira lautik.

Batez beste, kirola eskola orduetatik kanpo egiten duten neskek 4 ordu eskaintzen dizkiote praktika horri astero. Astero ordu 1etik 5era bitarteko dedikazio tarte horrek kirola egiten duen lau neskatik hiru biltzen ditu. Hala eta guztiz ere, DBHko ikasleek kirol ordu gehiago egiten dituzte astean zehar, Lehen Hezkuntzako kideen aldean. Hain zuzen ere, ikastetxeko mailek aurrera egin ahala, kirolari ordu kopuru altua eskaintzen dion neska portzentajeak ere gorantz egiten du. Horrela, astean zehar kirola 5 ordu baino gehiagoz egiten duen neska kopuruak gorantz egiten du pixkanaka, eta DBHko 4. mailan, hiru neskatik batek dedikazio maila altu hori lortzen du.

Kirol praktikari astero eskainitako lau orduetatik, neskek 3 ordu eskaintzen dizkiete entrenamenduei eta ordu bat baino zertxobait gehiago lehiaketei. Datuen arabera, kirol entrenamenduari astean zehar eskainitako ordu kopuruak gorantz egiten du pixkanaka adinak aurrerantz egiten duen heinean. 14 urtetik aurrera, bereziki esanguratsua da joera hori. Astero entrenamenduari eskainitako dedikazioaren hazkuntza hori gehiago antzematen da adinaren arabera kirol mailak ere aurrerantz egiten duen heinean eta ikastetxeko mailek aurrerantz egin ahala, DBHko 1. mailatik aurrera bereziki. Are gehiago esanda, DBHn astean 5 ordu entrenatzen duen neska portzentajeak, bostetik batek gutxi gorabehera, Lehen Hezkuntzako dedikazio maila horrena hirukoizten du ia.

Kirol lehiaketari astean zehar eskainitako batez besteko dedikazioa ordubetekoa da gutxi gorabehera. DBHko ikasleek dedikazio handiagoa eskaintzen diote kirol lehiaketari, Lehen Hezkuntzako kideek baino: DBHn kirola egiten duen hamar neskatik lauk lehiaketari astero bi ordu edo gehiago eskaintzen dizkion bitartean, Lehen Hezkuntzan nesken lauren batek bakarrik lortzen du dedikazio maila hori.

Orokorrean, neskek gehien eginiko kirol jarduerak hurrengo hauek dira hurrenkera honetan: igeriketa, saskibaloia eta futbola. Hiru horiek oso antzeko portzentajeak eskuratu dituzte, % 15aren ingurukoak, hain zuzen. Hala eta guztiz ere, hiru kirol horien praktika nabarmenki aldatzen da kirol mailaren arabera. Izan ere, kirol mailak gorantz egin ahala, igeriketa egiten duten nesken portzentajeak ere gorantz egiten du: Benjamin eta Kimu mailetan, saskibaloia eta futbol praktikak parte-hartzaile portzentaje altuagoa agertzen du. Haur mailatik aurrera, ordea, altuagoa da jada igeriketa egiten duten nesken portzentajea. Kadete mailan, igeriketaren portzentajea altuagoa da futbolarena eta saskibaloiaarena batera baino.

Bestalde, esanguratsuak dira ere hiru eredu horietako praktikan agertzen diren aldeak, nesken eskola maila kontuan hartzen bada. Horrela, mailak aurrerantz egin ahala, gorantz egiten du igeriketa egiten duen neska portzentajeak, batez ere DBHko mailetan. Aldi berean, jaitsiera agertzen da futbolaren praktikan. Saskibaloia jaitziera bereziki indartsua da DBHko 4. mailan. Aldeak esanguratsuak dira ere eskola garaia (futbolaren praktika jaitzi egiten da erdia baino gutxiagora Lehen Hezkuntzatik DBHra eta, aldiz, igo egiten da modu garrantzitsuan igeriketa egiten duten nesken portzentajea), ikastetxe motari (ikastetxe

publikoetan neskek futbola eta saskibaloia gehiago praktikatzen dituzte pribatuetan baino) eta ikastetxe tamainari (ikastetxe txikietan besteetan baino gehiago egiten da futbola eta dantza; ikastetxe txiki eta ertainetan, neskek gehiago jokatzen dute saskibaloian ikastetxe handietan baino) dagokienez.

Lehen ere adierazi den moduan, neskek parte hartzen duten kirol jardueren antolatzaile nagusia ikastetxea da (% 43), kirol klubak (% 22), udal polikiroldegien (% 13) eta gimnasio pribatuak (% 9) aurretik.

Edonola ere, 13 urtetik aurrera, hazi egiten da kirol klubak eta gimnasio pribatuak duten antolatzaile papera. Udal polikiroldegiek antolaturiko jardueretako parte-hartzeak ez du aldaketa esanguratsurik jasaten adinak aurrera egin ahala. Gainera, emaitzen arabera, Haur eta Kadete mailetakoa neskek aurreko mailetakoa kideak baino gehiago parte hartzen dute gimnasio pribatu eta kirol klubak antolaturiko jardueretan. Aitzitik, aurreko mailetakoa neskek baino gutxiago parte hartzen dute ikastetxeak antolaturiko jardueretan. Lehen Hezkuntzako 3. mailatik DBHko 1.era, ikastetxea da neskek eginiko jardueren antolatzaile nagusia. Maila horretatik aurrera, ordea, bortizki jaisten da haren garrantzia eta hazi egiten da kirol klubak eta gimnasio pribatuak antolaturiko kirol jardueretan parte hartzen duen neska kopurua. Ikastetxea oso garrantzitsua da Lehen Hezkuntzan, izan ere nesken erdiak baino gehiagok egiten dituen jarduerak antolatzen ditu. Aitzitik, haren garrantzia asko jaisten da DBHn. Tarte horretan, kirol klubak eta gimnasio pribatuak antolaturiko jardueretako parte hartzeak gorantz egiten du oso modu garrantzitsuan eta, orokorrean, ikastetxean antolaturiko jarduerak gaitzen dituzte. Azterlan honetako datuek islatzen dutenaren arabera, tamaina handiko ikastetxeak antolaketa erantzukizun handiagoa dute, ikastetxe ertain eta txikien aldean. Aldiz, gimnasio pribatu eta polikiroldegiek antolaturiko jardueretan gehien parte hartzen duten ikasleak ikastetxe ertain eta txikiak dira ikastetxe handietakoak baino. Azkenik, azpimarratzekoa da ikastetxe ertain eta handietako neskek parte-hartze handiagoa dutela kirol klubak antolaturiko jardueretan, ikastetxe txikietako kideen parte-hartzearekin alderatuz gero.

Kirola ikastetxetik kanpo egiteko arrazoiei dagokienez, jarduera horietan parte hartzen duten nesken erdiak ikastetxeak egiten ari diren jarduera zehatza antolatzen ez duelako egiten dute, eta hamarretik bik ikastetxean beren gustuko kirol jarduerarik antolatzen ez delako. Azkenik, nesken ia heren batek kanpoan egiten du nahiago duelako jarduera ikastetxetik kanpo egin. Ikastetxe pribatuetako neskek nahiago dute kirola ikastetxetik kanpo egin, ikastetxe publikoetakoak baino. Azken horiek gehiagotan erabiltzen dute egiten duten jarduera ikastetxean antolatzen ez denaren arrazoiak, edo haien gustuko kirol jarduerarik antolatzen ez denarena. Bestalde, ikastetxe txikietan bertatik kanpora doan neska kopurua altuagoa da ikastetxeak inolako kirol jarduerarik ez antolatzearen arrazoiarengatik, ikastetxe ertain eta handien kasuaren aldean. Azken horietan, ordea, gehiago dira ikastetxeak antolaturiko jardueretan parte hartzen ez duten neskak, horiek kanpoan egitea nahiago izateagatik.

Ondorioz, badirudi datuek Ortúzar (2005) bezalako egileen proposamena berresten dutela, ikastetxeen kirol eskaintzaren zati garrantzitsu baten eta biztanle sektore horren interesen arteko elkarrekikotasun falta aztertzearen aldekoa hain zuzen, interes horiek beste erakunde antolatzaile batzuen bidez betetzen baitira.

Egia esan, azterlanean parte hartu zuten neska gehienak, hamarretik zortzik baino gehiagok, egiten zuen kirol neurria areagotu nahi zuela adierazi zuen. Iritzi horren aldekoak

izan ziren une hartan kirol jarduerarik egiten ez zutenak nahiz kirola egiten zutenak. Lehen Hezkuntzako 4. eta 5. mailako ikasleak, DBHko 4. mailakoekin batera, praktika gehien areagotu nahi zutenak izan ziren.

Orokorrean, neska gehienei nahiko edo asko gustatzen zaie kirola egitea. Aitzitik, kirol jardueraren batean parte hartzen zuten nesken artean, gogobetetasun maila altuagoa izan zen, kirolik egiten ez zuten nesken artekoaren aldean. Kirol mailari dagokionez, kirol praktika egiteagatik lortutako gozamina indarrez eta pixkanaka jaisten da Benjamin mailan hasi eta Kadete mailara iritsi arte. Azken maila horretan, lau neskatik bati bakarrik gustatzen zaio asko kirola egitea. Antzeko joera antzematen da Lehen Hezkuntzako mailetatik DBHkoetara iristean. Lehenengoetan, balorazioa altua eta egonkorra da maila guztietan. Bigarrenekoetan, berriz, jaitsiera indartsua eta pixkanakakoa da gozamen mailan, 1.mailatik hasi eta 4.era bitarte.

Nesken erdiari baino pixka bat gehiagori lehiaketa gustatzen zaio, hori bai, gehiago kirola egiten duten neskei kirolik egiten ez dutenei baino. Lehiaketarengatik gustuak beherantz egiten du pixkanaka eta modu erregularrean, adinak aurrera egin ahala. 16 urterekin, nesken ia heren batek dio ez zaiola batere gustatzen. Joera berdina agertu da kirol mailaren, eskola mailaren eta eskola garaiaren arabera. Lehiaketaren gozamenak beherantz egin du gutxika, Benjamin mailatik hasi eta Kadetera iritsi arte, eta eskola mailak eta eskola garaia aurrerantz egin ahala. Halaber, lehiaketak sorrarazitako atsegin eza handiagoa izan zen ikastetxe publikoetako ikasleen artean, ikastetxe pribatuetoako kideen artean baino, eta ikastetxe handietako ikasleen artean, tamaina txikiagoko ikastetxeetakoekin baino.

Une hartan kirola egiten zuten ia neska guztiek kirola egiten jarraitzeko asmoa zuten. Zoritxarrez, 8 urtetik 11 urtera bitarteko taldean kirola uzteko arrazoiak aipatu zituen neska kopuruan antzemaniko ahultasunak galarazi egiten du kirola uztearen gaia eta kirolen arteko transferentziarena aztertzea (ziurrenik, eginiko interpretazioa egiten ari ziren kirolaren praktika uzteko arrazoiak zein izan litekeen izan zen, benetan kirola uztea aurreikusitako kasuan bakarrik erantzun beharrean).

Egiten ari ez ziren kirolen bat aukeratzekoan, azpimarratuena futbola, igeriketa, saskibaloia eta tenisa izan ziren, horiek guztiak erakarpen indar oso antzekoekin. 14 urtera arte, egun egin ez arren, egunen batean egitea gehien gustatuko litzaizkiekeen futbola, igeriketa, saskibaloia eta tenisa izan ziren. 15 urterekin, ordea, igeriketak eta tenisak bakarrik mantentzen dute erakarpen maila hori. 16 urteetara iristean, saskibaloiak erakarpena berreskuratzen du neurri batean, eta interes esanguratsua lortzen dute aerobicak eta dantzak.

Kirol maila guztietan, igeriketa, saskibaloia, tenisa eta futbola dira praktika erakargarrieneko kirol gisa gailentzen direnak, Kadete mailan futboleko jokatzeko gustatuko litzaiekeen neska kopurua erdira jaisten bada ere. Aldiz, tenisaren aldeko interesak igoera nabarmena agertzen du maila horretan, gehien praktikatzeko gustatuko litzaiekeena izanez, igeriketa eta saskibaloia gaindituz. Azpimarratzekoa da ere, Kadete mailan aerobicaren, dantzaren eta hipikaren praktikak neurri bateko interesa piztu zuela.

Igeriketa, tenisa, saskibaloia eta futbola, praktika erakargarrieneko kirolak izateaz gain, maila guztietan portzentaje altuak lortzen dituzten kirolak dira. Hala eta guztiz ere,

DBHko 3. eta 4. mailetan, futbolaren eta saskibaloaren aldeko interesa jaitsi egiten da, eta horren ordez igeriketa eta tenisa egin nahi luketen nesken portzentajea igotzen da. DBHko azken bi maila horietan azpimarratzekoa da ere aerobikak piztutako interesa. Aipatzekoa da ere, dantzak portzentaje handi samar eta egonkorrak lortzen dituela DBHko eskola garaia eratzen duten maila guztietan zehar. Emaitez islatzen dute Lehen Hezkuntzatik DBHrako igarobidean futbolaren eta saskibaloaren praktikaren alde agerturiko interesa jaitsi egiten dela. Tenisa eta igeriketa, horrela, horiek egiten ez dituzten neskei egitea gehien gustatuko litzaizkiekeen kirolak izatera igarotzen dira. DBHn dantza eta aerobika aipatu behar dira praktika erakargarriko kirolen artean, nahiz eta adierazitako kirolestatik nahiko urrun.

Tenisa askoz ere erakargarriagoa da ikastetxe pribatuetako neskentzako, ikastetxe publikoetako neskentzako baino. Horietan, aldiz, igeriketak lortutako interesa handiagoa da pribatuetako nesken arteko interesaren aldean. Ikastetxe handietan ikasle gehiagori gustatuko litzaieke tenisa praktikatzea, ikastetxe txikietako neskei baino. Azken horietan, ikastetxe handietan ez bezala, nahiago dute igeriketa eta saskibaloia egitea.

Neska gehienek adierazi zuten kirola gustuko izateagatik, ondo pasatzen dutelako, egoera fisiko onean egoteko eta/edo kirol trebetasuna ikasi edo hobetzeko egiten zutela. Lehiaketa, kirola egiteko arrazoi moduan, garrantzian beherantz doa adinak aurrera egin ahala. Horrela, 9 urteko neskek dira lehiaketan motibazio handiena aurkitzen dutenak, 16 urtekoak motibazio gutxien aurkitzen dutenak diren bitartean. Adinarekin, gurasoen, lagunen eta irakasle edo entrenatzaileen paper pizgarriaren garrantzia ere txikitu egiten da. Aldiz, sasoi betean egotea igo egiten den motibazioa da adinak aurrera egin ahala. Hain zuzen ere, 16 urteko neskek dira motibazio hori ia bakarrik aipatzen dutenak, eta arrazoi hori askoz ere gehiago baloratzen dute kide gazteagoek baino, batez ere 8, 9 eta 10 urteko neskek baino. Kirola egiteko arrazoiek antzeko eboluzioa izaten dute, kirol maila ezberdinetan aurrera egiten den heinean.

Edonola ere, neskek egiten duten kirola egiten aritzeko duten arrazoi garrantzitsuena azpimarratu behar dutenean, ia erdiak gustuko izateagatik egiten duela esaten du; lauren batek, egoera fisiko onean egon nahi duelako, eta hamarretik ia bik, ondo pasatzen duelako.

Neskek kirola egiteko aurkitzen dituzten oztopo edo zailtasun garrantzitsuenak denbora falta eta ikasi beharra dira, batez ere 12 urtetik aurrera, hain zuzen ere kirola eta jarduera fisikoetako parte-hartze tasetan jaitziera gertatzen den adin tartean. Kirola egiten duten kideen aldean, kirolik egiten ez duten neskek garrantzia handiagoa ematen diote denbora faltari, kirol praktikan behar adina ona edo trebea izateari, gustuko ez izateari, guraso eta lagunek interesik ez izateari eta ikastetxeak beren gustukoak diren jarduerak ez antolatzeari baino. Oztopo edo zailtasun garrantzitsuena aukeratu behar denean, nesken heren batek, gutxi gorabehera, ikasi beharra aipatzen du, eta lautik batek denbora falta. Gainerako oztopoak ez dira ia aipatu ere egiten.

Neskek adierazi zigutenaren arabera, aiten heren batek bakarrik egiten du kirola; amen kasuan, kopurua ez da lauren batera ere iristen. Nesken anai-arreben heren batek baino zertxobait gehiagok kirola egiten du modu erregularrean; halaber, lagunen hiru laurenak baino gehiagok parte hartzen du kirol jardueretan.

Kiroliek egiten ez duten nesken senideen kirol jarduerak (aita, ama eta anai-arrebak) nabarmenki urriagoak dira, kirol jardueraren bat egin ohi duten nesken senideenen aldean. Hala eta guztiz ere, ez zen alderik egon lagunen kirol parte-hartzearen eremuan.

Orokorrean, neska gazteenek amek (8 urtetik 11ra bitarte) kirol gehiago egiten dute modu erregularrean, neska helduen amek baino (12 urtetik 16ra bitarte). Antzeko zerbait aplika dakieke adinaren arabera kirol maileri, eskola maileri eta eskola garaiei: amen parte-hartzea urriagoa da adinak eta kirol mailek, eta dagokien eskola garaia aurrera egin ahala. Ikastetxe pribatuetan, nesken amen, aiten eta lagunen kirol parte-hartzea txikiagoa da, ikastetxe publikoetan datuen aldean.

Nagusiki amak dira, eta aita neurri txikiagoan, alabei animo eta babes gehien ematen dieten pertsonak haiek kirola egin dezaten. Ia nesken erdiak lagunen pizgarria jasotzen du, eta anai-arreben eta entrenatzaileen lauren eskas batena ere bai. Hamar neskatik batek eskas jasotzen du irakasleen aldetiko pizgarria.

Kiroliek egiten ez duten nesken aldean, kirola egin ohi dutenek babes eta animo gehiago jasotzen dute beren amen, aiten eta entrenatzaileen aldetik. Bestalde, neska gazteenek animo eta babes gehiago jasotzen dute amen eta lagunen partetik, adin gehiagoko kideekin alderatuz gero. Beste horrenbeste gertatzen da bakoitzari dagokion kirol mailarekin. Horrela, Kimu maila da amen eta anai-arreben pizgarri gehien jasotzen duena, maila altuagoekin alderatuta. Eskola maila baxuagoetako neskek eta Lehen Hezkuntza ikasten dutenek DBHko neskek baino animo eta babes gehiago aurkitzen dute beren amengan kirola egiteko. Beste horrenbeste gertatzen da ikastetxe motarekin. Horrela, ikastetxe publikoetan ikasten duten nesken amak dira alabei pizgarri gehien eskaintzen dizkietenak, ikastetxe pribatuetako ikasleen amen aldean.

Kirol jardueretako parte-hartzea sustatzen laguntzeko neurriak proposatzerakoan, bai ikastetxean bertan, bai bertatik kanpo, neskentzat atseginak diren jarduerak antolatzea iradokitzen dute nagusiki neskek berek, kirol instalazio gehiago egon daitezela, eta kirola egiteko denbora gehiago izatearekin batera.

Kirola egiten duten nesken artean, kiroliek egiten ez duten nesken aldean, maiztasun handiagoz agertutako iradokizuna kirol instalazioen eskaintza areagotzean eta kirol praktika bultzatzean datza. Aldiz, kiroliek egiten ez duten neskek kirola egiten dutenek baino gehiago baloratzen dute denbora gehiago izatea eta kirol eskaintza mistoa areagotzea.

Bestalde, neska gazteenek (8 eta 12 urte bitarte) kideek baino gehiagotan proposatzen dute beren gustuko jarduerak eskaintzea, eta kirol instalazioak jartzea. 12 urtetik aurrera (gogora dezagun nesken kirol parte-hartzeko tasak indartsu eta pixkanaka jaisten hasten diren puntua dela), sustapenerako iradokizun ohikoena kirola egiteko denbora gehiago izatearena da, ikasi beharreko gaiak gutxitzearekin batera. Azkenik, azpimarratzekoa da 13 eta 14 urte bitarteko neskek adieraztea, beren kirol parte-hartzea areagotzeko, garrantzitsua izango litzatekeela beren lagunek interes gehiago izatea kirol praktikan.

Beren gustuko jarduerak eskaintzea, neska gehienek iradokitzen duten sustapen neurria da, bakoitzari dagokion kirol maila alde batera utzita. Hala eta guztiz ere, kirol maila

bakoitzean, neskek beste neurriren bat azpimarratzen dute kirolaren sustapenerako: horrela, Benjamin mailan, azpimarratzekoa da kirola egiteko pizgarriak sortzearen inguruko iradokizuna; Kimu mailan, kirol instalazio gehiago jartzearen ingurukoa, eta Haur eta Kadete mailetan, kirola egiteko denbora gehiago izateari buruzkoa.

Antzeko aldeak agertzen dira, Lehen hezkuntzako ikasleek kirolaren sustapenerako iradokitako neurriak DBHkoek iradokitakoekin alderatzean. Horrela, lehenengoez beren gustuko jardueren eskaintza sortzeari garrantzia nabarmenki handiagoa ematen dioten bitartean, DBHko ikasleek kideek baino gehiago baloratzen dute kirola egiteko denbora gehiago izatea, gai gutxiago ikasi behar izatea eta kirol praktikan interes handiagoa duten lagunak izatea.

Azkenik, gustuko jarduerak eskaintzearen proposamena nabarmenki altuagoa da ikastetxe pribatuetakoa nesken artean ikastetxe publikoetakoen artean baino. Aldiz, ikastetxe publikoetako ikasleek pribatuetaek baino gehiagotan aipatzen dute neskenetako bakarrik izango litzatekeen kirol eskaintza areagotzearen aukera.

Azterlanaren emaitzek argi uzten dute nesken kirol praktika faktore anitzen menpe dagoela, bai garapen pertsonaleko faktoreak, bai instalazioak izatearen, eta ikastetxean nahiz handik kanpo antolaturiko kirol jardueren eskaintzaren inguruko faktoreak. Hala eta guztiz ere, datuek baieztatzen dute “beste esanguratsuen” kirol parte-hartzeak, eta gurasoen parte-hartzeak bereziki, eragin garrantzitsua duela alaben kirol parte-hartzean. Modu berean, haiengandik kirola egiteko jasotako animo eta babesa berebiziko garrantzia duen sustapenerako faktorea dela dirudi. Egia esan, zuzenean gurasoak dira alabak antolaturiko kirol jardueretan sartzen dituztenak, haien izena emanez, dagozkien kuotak ordainduz, bilera edo txapelketetan parte hartzera eramanez eta, zeharkako moduan, haiek dira alaben jarduera fisiko, eta kirol jarrera eta ereduaren eragin handiena dutenak, beren jarduera propioen bidez, eta bizi estilo aktibo edo mugimendu gutxiko ereduak dagokienez (Stucky-Ropp eta DiLorenzo, 1993).

Gauzak horrela, ezinbestekoa da gurasoek eskola adinean dauden alabak bizimodu aktiboak hartzera eta mantentzera zuzenduriko edozein ekimenarekin sartzea. Zentzu horretan, beharrezkoa da alaben praktikaren inguruko jarrera eta pertzepzioak kontuan hartzea, eta praktika hori eta haien parte-hartzea modu garrantzitsuan baldintzatzen duten faktore batzuk hausnartzea. Izan ere, arlo honetako ikerketak argi utzi du, gurasoek kirol jardueretan erregularki parte hartzeak lotura estua duela alaben jarrera eta parte-hartzearekin, eta gurasoen jarrera eta sinesmenen eraginak seme-alaben parte-hartzearengan ezinbesteko faktore direla haien praktika fisiko eta kirolean, horrelako jardueretan parte hartzeko garaian ematen dieten zuzeneko babesaz gain (Dempsey, Kimiecik eta Horn, 1993; Brustad, 1993, 1996; Kimiecik eta Horn, 1998).

Gure azterlanaren emaitzei dagokienez, inkesta erantzun zuten gurasoek kirol jardueretan zuten parte-hartzearen gainean emaniko informazioak adierazten du aiten erdiak, gutxi gorabehera, eta amen bi herenek ez dutela kirola egiteko ohiturarik. Bestalde, lehen ere adierazi den moduan, alabek eskola orduetatik kanpo kirol jarduera eta ariketa fisiko bizian duten parte-hartze baxuaren inguruko datuak bat datoz estatu mailan (Garcés de los Fayos, 1995; García Ferrando, M, 2001; Fernández et al., 2002; Hernán, Ramos eta Fernández, 2004; Martín et al., 2004) eta nazioarte mailan (Sallis, 1993; Armstrong eta Van Machelen,

1998; Mendoza, 2000) gai honen inguruan eginiko beste azterlan batzuetan topaturiko datuekin. Inkesta erantzun zuten hiru gurasotik batek dio alabak ez duela eskolako orduetatik kanpo inolako kirol jardueratan parte hartzen. Parte-hartze tasa baxu horrek pixkanakako joera agertzen du beherantz, adinak aurrera egin ahala. Horrela, 14 urtera iristean, antzematen dugu nesken bi herenek ez dutela inolako jarduera fisiko edo kirolik egiten.

Gainera, gurasoen iritziaren arabera, eskola adineko nesken ia erdia ez da astean birritan eginiko ariketa fisiko biziaren gutxieneko praktikara iristen. Are gehiago esanda, neska horien lauren batek ez du jarduera fisikorik egiten inoiz. Eskolatik kanpoko ordutegian kirol jardueretan parte hartzearekin gertatzen den moduan, neskek eginiko ariketa fisiko bizia jaitxi egiten da bortizki adinak aurrera egiten duen heinean. 14 urterekin, nesken % 60ak ez du gutxienez astean birritan eginiko ariketa fisiko biziaren tasa lortzen. Azterlan batean (Martín et al., 2004) iradoki zen moduan, mota horretako emaitzek, eskola adinean dauden neska askoren mugikortasun gutxiko tasek hain zuzen, osasun eta bizi kalitateko arriskuei arreta emanarazten diote. Ondorioz, presazkoa da ariketa fisiko nahikoa bizia egunero egiteko edo asteburuetan egiteko sustapen neurriak martxan jartzea. Aldi berean, emaitzek egungo Heziketa Fisikoaren kontzeptuak duen arrakasta eskasaren gaineko hausnarketa eginarazten dute, ikasleari jarduera fisikoaren eta kirolen sustapena izango dituen prestakuntza osoa emateari dagokionez eskola orduetatik kanpo (Sánchez, 1996; Mendoza, 2000; Devís, Peiró, Pérez, Ballester, Devís, Gomar eta Sánchez, 2000; Delgado eta Pérez, 2004; Martín et al., 2004).

Gure azterlanaren emaitzek argi uzten dute neskek kirolean parte hartzearen eta gurasoen parte-hartzearen artean lotura estua dagoela. Horrela, kirolik egiten ez duten gurasoen alaben artean jarduera ezeko tasa nabarmenki altuagoak aurki daitezke, kirol jarduerak egin ohi dituzten gurasoen alabekin alderatuz gero. Emaitza horiek bat datoz aurretiko azterlanetan topaturiko emaitzekin. Horien arabera, gurasoek jarduera fisiko eta kirolean parte hartzearen eta alaben parte-hartze mailaren artean lotura dago. (Melcher eta Sage, 1978; Zakarian, Hovell, Hofstetter, Sallis eta Keating, 1994; Garcia, Norton, Frenn, Coviak, Pender eta Ronis, 1995).

Are gehiago esanda, gurasoetakoren bat jarduera fisiko eta kirolean aritzea bereziki esanguratsua da sexu bereko seme edo alabarentzat. Horrela, nesken kasuan, amek kirol jardueretan parte hartzea, alaben parte-hartze tasaren igoerarekin uztartzen da. Tasa hori % 22an ere igo daiteke (aitak kirola egiteak semeen praktikaren tasaren % 11ko hazkuntza ekar dezake). Zoritxarrez, gure azterlaneko datuek agerian utzi dutenaren arabera, amek lotura oso txikia dute kirol jarduerekin. Horrek esanahi berezia du kasu honetan, alaben parte-hartze tasa baxuak ulertzerakoan.

Datuek diotenaren arabera, gurasoak jabetzen dira nesken jarduera maila baxu horietaz, eta erdiak baino gehiagok eskastzat jotzen du alabek egiten duten kirola. Pertzepzio hori are handiagoa da, kirol jarduerarik modu erregularrean egiten ez duten gurasoen kasuan. Horrek, berriro ere, hurrengo ideia hau azpimarratzen du: gauza bat da jarduera fisiko eta kirolen aldeko iritzia izatea, eta beste gauza oso ezberdin bat, horietan benetan parte hartzea eta seme-alaben praktikari zuzenean eta etengabe eskaintzen zaion babesa (Sánchez, 1996; García Ferrando, 1997; Fernández et al., 2002). Gizakiaren portaeraren beste arlo batzuetan gertatzen den moduan, bizimodu aktiboekin hasi eta horiek mantentzea, jarduera fisiko eta kirol jardueren praktika sartuz, esperientzia pertsonaletatik

eta arlo horretako gizarte trukeetatik eratorritako prozesu afektibo eta gogozkoen menpe dago, arrazoizko balorazioez gain.

Aurretik egin izan diren azterlanen arabera, lotura estua dago jarduera fisiko eta kirolen “antzemandako erabilgarritasunaren” eta horietan pertsonen duten parte-hartzearen artean. Gurasoek onurak uztartzen dituzte alabek jarduera horietan duten parte-hartzearekin eta, ondorioz, logikoa dirudi horrelako praktikak eta alabek horienganako duten jarrera egokia piztu eta babestearen alde egitea. Azken batean, alaben benetako parte-hartzearen alde egiten dute. Horri dagokionez, gure azterlanaren emaitzek diote inkesta erantzun zuten guraso ia gehienek garrantzitsutzat jotzen dutela alaben kirol praktika, eta haientzat onuragarria dela uste dutela. Hala eta guztiz ere, balorazio hori altuagoa da, kirol jardueraren batean modu erregularrean parte hartzen duten gurasoen kasuan. Bi guraso taldeek, ordea, ez dituzte aldeak agertzen alaben kirol praktikari emaniko onura zehatzei dagokienez. Osasunari eta egoera fisiko onean egoteari buruzkoak guztiek aipatzen dituzte, eta neurri txikiagoan, harremanak eta lagunak egiteko aukeren gaineko onurak aipatzen dira. Gurasoen erdiak baino pixka bat gehiagok kirol praktikak ematen dituen onura psikologikoak aipatzen ditu, ongizate eta osasun mentalari dagokienez. Aldiz, dibertigarria izatea azterlanean parte hartu zutenen lauren batek eskas baloratzen du. Berriro ere, azpimarratzekoa da erabilgarritasunaren arrazoizko balorazioak ez dirudiela nahikoa jarduera fisiko eta kirolean parte hartzeko eta, Buckworth eta Dishmanek (2001) adierazi zuten moduan, bizimodu aktiboak hartu eta mantentzea prozesu dinamikoak dira eta baldintzatzaile pertsonalez (ezaugarri demografikoak, biomedikoak eta psikologikoak), ingurumeneko baldintzatzailez (fisikoak, soziokulturalak, denborazkoak) eta jokabide faktoreez (jarduera fisikoaren beraren ezaugarriak, bereizgarriak eta jokabide gaitasunak) eratutako sare konplexuago baten ondotik datoz. Horiek guztiak oztopoak izatera iris daitezke, jarduera fisiko eta kirolean parte hartzeko.

Bestalde, gure azterlanean parte hartu duten gurasoen erdiak baino gehiagok uste du alabak sasoi onean daudela, eta kirol trebetasuneko maila ona dutela. Eginiko balorazioan ez da alde esanguratsurik agertzen, inkesta erantzun dutenek kirol praktika garatzen duten ala ez begiratuta. Aurretik egin izan diren ikerketa batzuk agerian uzten dute, guraso portzentaje altu batek ez duela benetan ezagutzen zein den jarduera fisiko edo kirol praktikako maila egokia, ongizate egoera eta ezaugarri osasuntsuak sortzeko alabengan, alde batera utzita haiek jarduera horietan parte hartzearen aldeko jarrera izan dezaketela. Are gehiago esanda, askotan helduen portzentaje altu batek (% 60) jarduera fisiko nahikoa egiten ez duela uste arren, gehienek (% 80) bizimodu osasuntsua mantentzeko nahikoa egiten dutela uste dute (NASPE, 2003). Edonola ere, ikusi ahal izan da antzemaniko osasuna eta antzemaniko sasoi uztarturik daudela mutil eta neskek jarduera fisiko eta kirolean duten parte-hartzearekin, eta gaitasun fisiko eta kirol gaitasunaren pertzepzio propioarekin batera, parte-hartze horren adierazle oso garrantzitsu bihurtzen direla (Castillo, Balaguer eta Tomás, 1997). Askotan, neskei kirol eta jarduera fisikoen esparruko konfiantza propioa falta zaie. Horrek jarduerak goiz uztea ekartzen du eta, ondorioz, esparru horretan beren ahalmenaren inguruko aukerak areagotzea zaildu egiten da.

Gurasoek alaben parte-hartzearen inguruan nahiago duten mota, alegia, lehiaketako edo parte-hartzeko kirolak nahiago dituzten, argi dago eta ez da alderik agertzen kirola egin ala ez gorabehera: haien % 3,5ak bakarrik hobetsiko luke alabak lehiaketako kirolak bakarrik egitea. Aldiz, inkesta erantzun zuten gurasoen erdiek nahiago lukete alabak parte-hartzeko

kiroletan arituko balira, gainerako ia beste erdiak bi kirol praktikan parte hartzea begi onez jotzen duen bitartean. Datu horiek bat datoz beste ikerketa batzuetan topaturikoekin. Kasu haietan lehiaketa behin eta berriro agertzen da garrantzia gutxieneko faktoreetako bat bezala, kasu askotan, gainera, neskek aisialdi edo lehiaketa programetan parte hartzen duten ala ez alde batera utzita (Carratalá eta Carratalá, 2000; Wald, 2003). Emaiza horien ildo beretik jarraituz, ikerketa honetako datuek argi uzten dute alabek jardura fisiko eta kiroletan parte hartzeko dituzten arrazoiak identifikatzerakoan, inkesta erantzun zuten guraso gehienek gustatzen zaielako eta ondo pasatzen duelako, eta egoera fisiko onean egoteko azpimarratu zituztela. Antzemaniko arrazoi horiek bat datoz erabat aurreko azterketa batzuetan aipaturikoekin, gurasoek seme-alabak eskola orduetatik kanpo antolatutako kirol programetan sartzeko dituzten arrazoi ingurukoa: tarte atsegina izan dezaten, dibertitu daitezen eta kirola egin dezaten (Passer, 1982; Weiss eta Petlichkoff, 1989; Gill, 1992; McCullagh, Matzkanin, Shaw, eta Maldonado, 1993; Cruz, 1997).

Gurasoek alaben kirol praktikaren aurrean antzematen dituzten zailtasun edo oztopo garrantzitsuenak ikasi beharra eta denborarik ez izatea dira. Bi argibide horiek inkesta erantzun zuten gurasoen erdiak biltzen ditu eta, gainera, bat datoz eskolako adinean dauden neska eta mutilen jardura fisiko eta kirolen gainean garatutako azterlanen ia gehienetan adierazitakoekin. Azterlan askotan gurasoen paper erabakigarria azpimarratu izan da, denbora faltarekin uztarturiko "zailtasun" horiek eratzekoan. Izan ere, neska eta mutilek nahiz gurasoek aipaturiko zailtasun edo oztopo nagusi horiek adinarekin aldatzen joan badaitezke ere, kontua da eskola orduetatik kanpoko kirol jardueretan parte ez hartzeko arrazoi erabilienera beste jardura batzuekin bateraezina izatearena izan ohi dela, batez ere 6 eta 12 urte bitarteko haurren kasuan (Weiss eta Petlichkoff, 1989; Petlichkoff, 1996).

Nesken gertuko pertsonen eta haien pertsona esanguratsu direnen parte-hartzeari dagokionez, azterlan honetako datuek diote gurasoen erdiak baino gutxiagok egin ohi duela kirola, eta amen parte-hartze tasa, berriz, ez dela heren batera ere iristen. Anai-arreben erdiak baino pixka bat gutxiagok parte hartzen du, eta lagunaren portzentajea % 57ra iristen da. Gurasoek alabaren kirol praktikaren alde egiteko eragina izan dezaketen gertuko pertsonak baloratu dituzte, eta lagunak kokatu dituzte lehenengo postuan, anai-arreben aurretik. Aita edo amaren irudiak hurrengo postua betetzen du, nahiz eta baloratuagoa den kirola egiten duten gurasoen artean, egiten ez dutenen artean baino. Gaur arte egin diren ikerketek adierazten dute "beste esanguratsu batzuen" presentzia gazteen parte-hartzearen adierazle garrantzitsuenetako bat dela, batez ere gurasoei erreferentzia egiten badiote. Jardura fisiko edo kirola egin ohi duten gurasoek eragin nabarmena dute seme-alabek horrelako jardueretan parte hartzerakoan, bai praktikaren aldeko jarrerak agertzeagatik edo eskaintzen duten bizimodu ereduarengatik, bai seme-alaben pizgarri izateagatik eta zuzeneko babesa emateagatik, seme-alabek modu autonomoan mantendu ahal izango dituzten kirol ohiturak hartzearen alde egiteagatik (Melcher eta Sage, 1978; Andersen eta Wold, 1992; Stucky-Ropp eta DiLorenzo, 1993; Zakarian et al., 1994; Garcia et al., 1995). Azterlan honetako emaitzen arabera, inkesta erantzun zuten gurasoen lagin osoak, kirola egin ohi dutenen multzokoek bereziki, alabentzat haiek mota honetako jardueretan parte hartzeak duen garrantzia baloratzen du.

Hala eta guztiz ere, komenigarria da kontuan hartzea, adinak aurrera egin ahala, gurasoen eragina alaben jardura fisikoaren ereduaren gainean jaitsi egiten dela pixkanaka. Horixe islatzen du NASPEk sustatutako azterlan batek (2003). Horren arabera, nerabeen ia

erdiak dio (% 48) gurasoek jarduera fisiko eta kirolen aurrean duten jokabideak ez diola batere eragiten.

Aurreko emaitzen ildo beretik jarraituz, eskola adinean dauden nesken kirol praktikaren sustapenaren erantzukizuna gurasoena dela dio gurasoen beren % 90ak, haiek kirola egin edo ez. Neurri txikiagoan, ikastetxea eta lagunak azpimarratzen dituzte, alabek kirola egiteko babestu eta pizteko ardura partekatu behar duten faktore moduan.

Inkesta erantzun zuten gurasoek sustapenaren gainean eginiko iradokizunei dagokienez, kirola egiteko pizgarri gehiago eskaintzeko beharra, gustuko jarduera gehiago antolatzea, kirol instalazio gehiago izatea, informazio gehiago helaraztea, neskentzako bakarrik izango liratekeen kirolen eskaintza areagotzea eta nesken interes eta lehentasunei egokituriko kirol praktika izatea azpimarratu dituzte. Ez da alderik antzeman gurasoek kirola egin ohi duten edo ez gorabehera.

Laburpen eta azken ondorio moduan, beharrezkoa da azpimarratzea nesken jarduera fisiko eta kirol praktikak jaitsiera sendoa duela 12 urtetik aurrera, eta 16 urtera iristean, erdiak baino gehiagok mota horretako jardueretan ez duela parte hartzen. Adin horietan, jarduera fisiko eta kirolean modu erregularrean parte hartzeak garrantzia duenez kirol ohitura eta bizimodu aktiboak garatzeko, beharrezkoa da eskola adinean dauden nesken interes eta beharrei erantzutera bereziki zuzendutako sustapenerako programa eraginkor bat praktikan jartzea berehala. Baieztatu den moduan, nesken arteko kirol praktikaren baldintzatzaile eta berezitasunak anitzak dira eta, ondorioz, diseinatu eta martxa jar daitekeen edozein programa kirol sustapeneko gizarte esparrutik antolatu behar da, jarduteko eremu anitzetan eragina izatea ahalbidetuz (ikastetxeak, gurasoak, klubak eta federazioak, erakundeak, komunitatearen kirol zerbitzuak, eta abar). Halaber, nesken eskola kirolean agertzen diren agente ezberdinen lankidetzak bermatu beharko litzateke.

Eskola adinean dauden neskek eta haien gurasoek jarduera fisiko eta kirolean duten parte-hartze ereduaren arteko lotura estua bereziki garrantzitsua da, azterlan honetako emaitzek argi utzi duten moduan. Horrelako jarduerak gizartekoitasunarekin eta ongizate pertsonalaren ideiekin uztartzen dira, nerabezaroan batez ere (Mendoza, 2000). Hori horrela izanik ere, kontua da gurasoek nahiz haien alabek, amek bereziki, mugikortasun gutxiko joera kezkarri eta nabarmenak agertzen dituztela. Egoera horretan, bizimodu aktibo eta osasungarriaren aldeko aldaketa sustatzeko agenteen papera izatea lan bereziki zaila da guraso batzuentzat. Jarduera fisikoaren aurrean izan ditzaketen aldeko jarrerak eta alabek horietan parte hartuz lor ditzaketen onurak eskasak dirudite, jarduera fisikoaren tasen jaitsiera bortitzari aurre egiteko garaian. Jaitsiera bortitz hori nesken kasuan antzematen da haurtzaro eta nerabezaroan zehar.

Díez eta Guisasolak (2002) iradokitzen duten moduan, komenigarria da gurasoak ohartaraztea beren parte-hartze aktiboa ezinbestekoa dela, alaben kirol praktika sustatzeko lanean, eta modu erabakigarrian eta denboran luzatuz parte hartzen ez dutenean, alabei gertakari horrek garrantzirik ez duenaren ideia helarazten diela. Are gehiago kontuan hartuta, gurasoek eskain ditzaketen rol ereduak, amen kasuan bereziki, oso mugimendu gutxiko bizimoduez eratuta daudela. Gurasoek beren buruei orokorrean ematen dieten erantzukizuna alaben kirol praktika sustatzerakoan, berebiziko garrantzia duen faktoreetako bat da, alabentzako ekimen pizgarriak eta laguntzazkoak diseinatzerakoan. Hori bai, neska, mutil eta

nerabeen jarduera fisiko eta kiroleko ereduak familiaren baitatik haratago doazela ez da ahaztu behar. Hori dela-eta, sustapeneko estrategiek ikastetxearen, lagunen, eskola orduetatik kanpo egiten diren jarduera fisiko eta kirol programen, komunitateko osasun zerbitzuen eta, noski, gurasoen parte-hartze koordinatua behar dute.

Edonola ere, kontuan hartuta nesken mugimendu gutxiko jokabideak haurtzaroan garatzen hasten direla, 11 eta 12 urte bitarteko adinean gutxi gorabehera, eta nerabezaroan maila kezkagarriak agertzen direla gurasoen eragina ia ezereza izanez, jarduera fisiko eta kirolak eguneroko bizitzan sartzen dituzten bizimodu aktiboak piztu eta babestera zuzenduriko edozein neurri adin goiztiarretan jarri behar da martxan.

3 GOMENDIOAK

3.1. Sarrera

Neskek eskola kirolean duten parte-hartze tasa nabarmenki txikiagoa da, mutilek agertzen duten tasaren aldean. Neskak beranduago hasi ohi dira antolaturiko kirol programetan parte hartzen, eta lehenago uzten dituzte bertan behera. Gure azterlanaren emaitzek agertzen duten moduan, 12 urtetik aurrera parte-hartze tasa jaitsi egiten da pixkanaka, eta 16 urtera iristean, nesken erdiak baino gutxiagok egiten du jarduera fisiko edo kirolen bat.

Errealitate horri aurre egiteko, ezinbestekoa da eskola adinean dauden neskei bereziki zuzenduriko kirol sustapenerako programak diseinatzea. Horrela bakarrik erantzun ahal izango zaie nesken behar eta interes propioei, aukera pizgarriak, irisgarriak eta seguruak eskainiz, kirola modu erregularrean eginez goza dezaten eta ohitura hori mantentzeko.

Horri dagokionez, ez dirudi Heziketa Fisikoak jarduera fisiko eta kirol praktika sustatzea lortzen duenik nesken artean, beren aisialdi denboran. Halaber, ezin da oso baikorra izan erakundeek eginiko esfortzuen emaitzekiko, Eskola Kirolean nesken parte-hartzearen sustapenari dagokionez. Izan ere, jarduera fisikoa eta kirol praktika haurtzaro eta nerabezaroan sektore ezberdinek agertzen duten, edo agente ezberdinek parte hartzen duten, sistema baten moduan ulertu behar dira: neskak, gurasoak, ikastetxeak, hezkuntza eta kirol politikaren arduradun diren erakundeak, eskola osasuneko zerbitzuak eta komunikabideak. Hori horrela izanik ere, adin horietan kirol praktika sustatzeko ekimenak, eskasak izateaz gain, askotan koordinaziorik gabe garatutakoak izan dira. Horrela, sektore ezberdinek eginiko banakako esfortzuek ez dituzte nahi zituzten emaitzak lortu, gainerakoen axolagabetasunarengatik edo mezu kontraesankorrengatik (Ortúzar, 2005).

Gauzak horrela, derrigorrezkoa da sustapenerako ekimenak maila ezberdinen artean koordinaturik egotearen beharra seriozki aztertzea. Gure azterlanaren emaitzek argi utzi duten moduan, guztiek paper garrantzitsua dute lan horretan, nahiz eta ikastetxea den sustapenaren ardatz dinamizatzailea eratu beharko lukeena, Heziketa Fisikoaren bidez, eta nesken interesetara egokituriko jarduera fisiko eta kirolak eskainiz. Kontuan izan behar da, gainera, lagun taldearekin batera parte hartzea ahalbidetzen duen inguru ezaguna dela (Fernández et al., 2002).

Maila ezberdinak sustapenerako koordinatzea errazagoa da, sustapeneko gizarte ereduaren ikuspegitik proposatzen denean, eta ez bakarrik banakako eta pertsonen arteko ikuspegietatik. Izan ere, modu horretan faktore pertsonal guztiak, pertsonen artekoak, erakundeak, komunitateak, eta hezkuntza eta kirol politikenak biltzen dira. Eredu hori sustapen osorako neurri koordinatuak diseinatu eta martxan jartzera zuzendurikoa da, neskek benetako sarbidea izan dezaten jarduera fisiko eta kirolen parte-hartzean: azpiegitura egokia sortzetik (jolas eta aisialdirako tokiak, bidegorriak, parkeak, seinaleztaturiko bide berdeak, eta abar) eta instalazioen eskaintzatik hasi, eta eskola adinean dauden neskei zuzenduriko motibazio politiketaraino iritsi arte. Horrela, aukera horien aprobetxamendua bultzatuko da.

Hori dela-eta, kirola sustatzeko gizarte eredu honek jarduera maila ezberdinak ditu: banakakoa, komunitatearena eta gobernuarena. Halaber, jarduteko eremuak ere anitzak dira: familia, ikastetxea, kirol klubak, kirol eremu eta instalazio publikoak, hezkuntza eta osasun sailak, eta abar.

3.2. Ardatz estrategikoak eta sustapenerako neurriak

Labur adierazita, esparru bakoitzean eta nesken artean kirola sustatzeko, gizarte eredutik proposaturiko ardatz estrategikoak hurrengo hauek izango lirateke:

1. **Politika:** neska gazteen artean jarduera fisikoa eta kirol praktika erregularra sustatzeko politikak ezartzea.
2. **Ikastetxeak:** Heziketa Fisikoko programen kalitatea hobetzea, nesken behar bereziei erantzun ahal izateko, eta ikastetxeen lankidetzak aktiboa bultzatzea, jarduera fisiko eta kirolak sustatzeko eskola orduetan nahiz horietatik kanpo.
3. **Eskola Kirola:** neskei zehazki zuzenduriko Eskola Kiroleko programen eskaintza optimizatzea, horiei guztiei benetako aukerak eskainiz, kirol jardueretan parte hartzeko eskola orduetatik kanpo. Programa nesken behar eta interesen arabera antolatu beharko litzateke.
4. **Langile teknikoak:** prestakuntza programak diseinatzea, langile teknikoek neskei kirol esperientzia egokiak eman diezazkieten garapenerako, eta dibertigarri eta seguruak izateko, kirolak eragindako lesioak gutxitzen lagunduz.
5. **Gurasoak:** gurasoak nesken kirol sustapenean sartzea, haiei alaben jarduera fisiko eta kirol praktikak duen garrantzia jakinaraziz. Haien parte-hartze aktiboa piztu behar da.
6. **Lehen mailako arreta zerbitzua eta eskola osasuneko zerbitzua:** osasun esparruko profesionalak neskei eta haien gurasoei jarduera fisiko eta kirol praktikaren onurak modu eraginkorrean jakinaraz diezazkiela bermatzea, aholkularitza emanez fisikoki aktiboak izatera iristeko, eta kirol jardueretan erregularlari parte hartzeko.
7. **Komunikabideak:** komunikabideetan sustapenerako kanpainak diseinatu eta martxan jartzea, mezu argia eta bateratua helarazteko biztanle talde guztiei eskola adinean dauden nesken jarduera fisiko eta kirolen gainean, neskei eta haien familiei bereziki.

Ondorenean, jardunbide maila eta esparru ezberdinei zuzenduriko gomendio zerrenda aurkeztuko da. Horiek eskola adinean dauden nesken kirol sustapenerako gizarte ereduak bildutakoak izango lirateke. Noski, bertan ez dira modu xehatua jasotzen martxan jar litezkeen neurri guztiak sustapenerako programak optimizatzeko, baizik eta esanguratsu eta presazkoenak diruditenak, eginiko azterlanaren ondotik eta arlo honetan aurretik eginiko ikerketen arabera.

1. POLITIKA

Koordinazioa: Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusia (Eskola Kirola)

Parte-hartzaileak: Hezkuntza, Kultura eta Osasun Sailak, Eskola Osasuneko Zerbitzuak, Estatistika eta Osasun Ekonomian adituak, Kirolaren Zientzietan adituak, eta abar.

1.1. ardatz estrategikoa: neska gazteen artean, jarduera fisikoa eta kirol praktika erregularra sustatzeko politikak ezartzea.

1.1.1. sustapenerako 1. neurria: nesken artean jarduera fisikoa eta kirolak sustatzeko politikak berrikustea, ez direlako espero ziren emaitzak lortzen ari.

1.1.2. Sustapenerako 2. neurria: kirol praktika sustatzea aisialdiko, ongizateko eta gizartekoitasuneko iturri moduan, txapelketaren ikuspegia gehiegi mantendu ordez.

1.1.3. Sustapenerako 3. neurria: nesken autoestimua sendotuko duen parte-hartzea sustatzea. Txapelketetan parte hartzearen pertzepzioa eta norberaren gorputza onartzea errazten duten aukerak sortzean datza. Izan ere, askotan neskek ez dute kirol jardueretan parte hartzen, lotsa ematen dielako positiboki onartzen ez duten gorputzaren irudiak. Gainera, beren kirol ekintzek eragin ditzaketen akatsen beldur dira.

1.1.4. Sustapenerako 4. neurria: kirol praktika hezkuntza prozesuaren zati osotzat hartzea sustatzea, eta ez bigarren mailako elementua eratzen duenaren ideia moduan. Jarduera horiek ikasteko denbora behar duten gaiei eta jardueri denbora kentzen dietenaren kontzeptua baztertu egin behar da.

1.1.5. Sustapenerako 5. neurria: nesken arteko kirol parte-hartzeko tasa baxuen jatorria hobeki ulertzen lagunduko duten azterlanak sustatzea, lurralde, eskualde eta toki baldintzatzaile zehatzak kontuan hartuta. Horrela, modu koordinatuan, gure inguruan batera agertzen diren errealitate ezberdinei egokituriko sustapen planak diseinatu eta martxan jarri ahal izango dira.

1.1.6. Sustapenerako 6. neurria: agertzen diren sektore guztien lan bateratua: hezkuntza eta kirol politikaren erakunde arduradunek, kirol klubek, komunikabideek, eskola osasuneko zerbitzuek, gurasoek eta, noski, ikastetxeek ezinbesteko papera izan behar dute sustapenean, Heziketa Fisikoaren bidez eta jarduera fisikoa eta kirolak egiteko aukerak sortuz.

1.1.7. Sustapenerako 7. neurria: Eskola Adinean dauden Nesken Kirol eta Jarduera Fisikoaren Sustapenerako Euskal Planaren sorrera bultzatzea. Horrek, erakunde bakoitzaren ekimen isolatuetatik haratago joanez, sustapeneko estrategia koordinatua definitzeko balio du, kirola eta jarduera fisikoa bertan behera uzten duten haur eta nerabeen tasa altuari aurre egiteko.

2. IKASTETXEA

Koordinazioa: Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila.

Parte-hartzaileak: Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusia (Eskola Kirola), irakasle elkarteak, heziketa fisikoan aditu diren pertsonen elkarteak, ikasleen guraso elkarteak, ordezkariak, eskola arduradunak, unibertsitate prestakuntzako erakundeak eta irakasleen prestakuntzari zuzenduriko Heziketa Zikloak, eta abar.

2.1. 2. ardatz estrategikoa: Heziketa Fisikoko programen kalitatea hobetzea, nesken behar bereziei erantzun ahal izateko.

- 2.1.1. **Sustapenerako 8. neurria:** Heziketa Fisikoan erabilitako planteamendua, metodologia eta baliabideak berrikustea, gai horri eginiko errefusa altua delako, eta egungo eredia ez delako eraginkorra izaten ari, ez nesken jarduerak fisiko eta kirol praktika garatzerakoan denbora librean, ez bizimodu aktibo eta osasungarriak hartzerakoan.
- 2.1.2. **Sustapenerako 9. neurria:** dokumentua idaztea, Heziketa Fisikoak eta kirol praktikak duten ezinbesteko paperaren berri helarazteko, haur eta gazteen heziketari eta garapen osasungarriari dagokienez. Dokumentu hori ikastetxeetako zuzendaritza taldeei, irakasleei eta ikasleen guraso elkartei zuzendu beharko litzateke.
- 2.1.3. **Sustapenerako 10. neurria:** Heziketa Fisikoko eskolak pertsona adituek ematea sustatzea eta, azken batean, hezitzaile fisikoak –nesken praktika fisiko eta kirolen gai zehatzetan prestakuntza egokia dutenak– aditu ez diren gainerako irakasleen babeserako egongo direla bermatzea.
- 2.1.4. **Sustapenerako 11. neurria:** Heziketa Fisikoko eta kirolerako irakasleei prestakuntza ematea Osasunerako Hezkuntzan, ezagutzak, jarrerak, gaitasunak eta konfiantza garatzera zuzenduriko programak martxan jarri ahal izan ditzaten. Horiek beharrezkoak dira neskek bizimodu fisikoki aktiboak hartu eta horiek mantentzeko.
- 2.1.5. **Sustapenerako 12. neurria:** Heziketa Fisikoan eta Osasunerako Hezkuntzan etengabeko prestakuntza sistema ezartzea, irakasleari duen prestakuntza behar bezala eguneratzea ahalbidetuz gai hauetan.
- 2.1.6. **Sustapenerako 13. neurria:** heziketa fisikoa esperientzia dibertigarria izaten laguntzea, bizimodu aktiborako oinarriak jartzen laguntzeko, txapelketetakoak ez diren jarduerak sustatuz, eta parte-hartzeari arreta emanez, aurrez aurreko norgehiagokei, eta ahalmenean eta emaitzetan nagusi izateari baino. Lorpen eta hobekuntza pertsonalak sendotzeak konfiantza eta motibazioa garatzen laguntzen du, ariketa fisikoa egiten bitzta osoan zehar jarraitzeko.
- 2.1.7. **Sustapenerako 14. neurria:** pizgarri berdinak ematea neskei eta mutilei, parte hartzerako garaian, trebetasunak hartzerakoan eta konfiantza garatzerakoan.
- 2.1.8. **Sustapenerako 15. neurria:** nesken interes eta ideiak Heziketa Fisikoko eskoletan sartzeko, jarduerak planifikatzerakoan eta martxan jartzerakoan parte hartzeko aukerak sortzeko. Nerabeen artean, kirolariak diren kide

helduagoek luza dezaketen babes eta paper eredia bereziki eraginkorra izan daiteke, eskola orduetatik kanpoko sustapen eraginkorra lortze aldera.

2.1.9. Sustapenerako 16. neurria: neskentzako egokiak diren material eta baliabideak erabiltzea: generoari dagokionez, terminologia neutroa erabiltzea, argazki eta grafikoetan rol aktiboetan agertzen diren neska zein mutilak agertzea, eta abar.

2.1.10. Sustapenerako 17. neurria: Heziketa Fisikoak bereziki, eta eskola inguruak orokorrean, agertzen duen lorpen maila ebaluatzea modu erregularrean, nesken artean ohiko jarduera fisikoa eta kirol praktika ezartzeko helburuari dagokionez.

2.2. 3. ardatz estrategikoa: ikasleen kirol praktikaren sustapenean aktiboki laguntzea.

2.2.1. Sustapenerako 18. neurria: kirol praktikaren sustapena bultzatzea ikastetxeetan, bereziki beren erantzukizuna ez dela, eta kirola ikastetxetik eta eskola orduetatik kanpo egin behar dela uste duten horietan.

2.2.2. Sustapenerako 19. neurria: gurasoen parte-hartzea bultzatzea, alaben kirol parte-hartzearen sustapenean.

2.2.3. Sustapenerako 20. neurria: irakasleen parte-hartzea bultzatzea, eskola orduetatik kanpoko kirol jardueretan, eskola orduak arinduz edo bestelako konpentsazioak emanez.

2.2.4. Sustapenerako 21. neurria: eskola kirolaren presentzia areagotzea eta egun duen irudia erakargarriago bihurtzea bultzatzea. Horretarako, ikasturte amaierako jaialdiak, eskola kirolaren jaialdia, eta abar antola daitezke. Bereziki azpimarratuko da inbertsioaren osagarria, ez bakarrik txapelketena. Horrekin batera, neska guztiek parte hartzeko aukera dutela azpimarratuko da, eta ez bakarrik trebeenek.

2.2.5. Sustapenerako 22. neurria: esfortzuak koordinatzea, eskola kirola sustatzeko ikastetxe ezberdinen artean. Horrela, nesken parte-hartze aukerak optimizatuko dituzte eta haiek ez dute kirol praktika bertan behera utziko, beren ikastetxeetan ez dagoelako nahikoa neskari taldea osatzeko, edo beren ikastetxeko eskola kirolaren ereduak txapelketetara zuzenduriko jarduerak bakarrik eskaintzen dituelako.

3. ESKOLA KIROLA

Koordinazioa: Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusia (Eskola Kirola).

Parte-hartzaileak: Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusia, Hezkuntza Saila, kirol klub eta federazioak, eskola arduradunak, heziketa fisikoan eta kirolean aditu diren elkarteak, ikasleen gurasoen elkarteak, eta abar.

3.1. 3. 4. ardatz estrategikoa: neskei zehazki zuzenduriko Eskola Kiroleko programen eskaintza optimizatzea, horiei guztiei benetako aukerak eskainiz, kirol jardueretan parte hartzeko eskola orduetatik kanpo. Programa nesken behar eta interesen arabera antolatu beharko litzateke.

3.1.1. Sustapenerako 23. neurria: gurasoen esku-hartzea sustatzea, alabek eskola kirolean parte har dezaten.

3.1.2. Sustapenerako 24. neurria: kirol programen eskaintza neskentzako diseinatzea, lehentasunez haien interesak kontuan hartuz, parte-hartze aukerak txapelketa jardueretara mugatu gabe, eta baldintza fisiko eta aisialdiko egokiak bultzatuz (esate baterako, igeriketa, dantza, jolas librea, patinajea, bizikletan ibiltzea, korri egin ahal izateko edo saskirako jaurtiketak praktikatu ahal izateko “gimnasio irekiak”, eta abar).

3.1.3. Sustapenerako 25. neurria: neska ezinduen beharrei egokituriko kirol programak garatzea.

3.1.4. Sustapenerako 26. neurria: sustapenerako ekimenak Haur mailatik bertatik ezartzea, kirol parte-hartzearen jaitsiera 12 urteko nesketatik hasten delako.

3.1.5. Sustapenerako 27. neurria: antolamendu azpiegitura garatzea DBHn, nesken kirol parte-hartzea bultzatzeko. Izan ere, hezkuntza maila horretan kirol eskaintza arduratsurik ez egoteak bereziki ahula eta kirola bertan behera uzteko esparru egokia bihurtzen dute eskola aldi hori. Halaber, taldeak eratzeko behar den jokalarikopuruari buruzko arauak malgutzeko aukera hausnartu beharko litzateke.

3.1.6. Sustapenerako 28. neurria: neskek, kirol programa jakin batzuetan parte hartzeko, izan ditzaketen garraio zailtasunei aurre egiteko neurriak martxan jartzea, ardura hori gurasoena bakarrik izatea ekidinez.

3.1.7. Sustapenerako 29. neurria: neskek eta mutilek aukera berdina dituztela bermatzea, oinarritzko trebetasun multzo zabala garatzeko, eta kirol ezberdinetan parte hartzeko, kirol batean edo taldearen barruko kokapen jakin batean espezializatzen hasi aurretik.

3.1.8. Sustapenerako 30. neurria: aukerak bultzatzea kirol praktikaz gozatzeko. Horretarako, arauak aldarazi daitezke edo jolas berriak sortu, nesken dibertimendurako aukerak areagotzeko aukera egon dadin.

3.1.9. Sustapenerako 31. neurria: aisialdi eta denbora pasazko kirol eskaintza bultzatzea, ikastetxeen, klubaren eta kirol federazioen arteko lankidetzaren bitartez.

3.1.10. Sustapenerako 32. neurria: taldeko jarduerak sustatzea, nesken interes zehatzari erantzunez. Neurri hori nerabezeroan da garrantzitsua batez ere,

berdinkideen arteko harreman aukerak daudelako, familiaren ingurutik haratago (txangoak, bidaiak, taldeko bazkariak, eta abar).

3.1.11. **Sustapenerako 33. neurria:** nesken kirol parte-hartzea baldintza dezakeen kultura aniztasuna kontuan hartzea, gizarte inguruei edo jatorri etnikoei arreta emanez.

3.1.12. **Sustapenerako 34. neurria:** eskola adinean dauden nesken kirol parte-hartze erregularrerako aukerak jarraitu eta hobetzea ahalbidetuko duten azterlanak sustatzea, eta lan horretan arrakastatsuak izan diren estrategiak hedatzea.

4. LANGILE TEKNIKOAK

Koordinazioa: Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusia (Eskola Kirola).

Parte-hartzaileak: Kirolaren Euskal Eskola, heziketa fisikoan aditu direnen elkarteak, ikasleen guraso elkarteetako ordezkariak, kirol klub eta federazioak, unibertsitate prestakuntzako erakundeak, eta irakasleak eta kirol langile teknikoak prestatzera zuzenduriko Heziketa Zikloak, eta abar.

4.1. 5. ardatz estrategikoa: prestakuntza programak diseinatzea, langile teknikoek neskei kirol esperientzia egokiak eman diezazkieten garapenerako, eta dibertigarri eta seguruak izateko, kirolak eragindako lesioak gutxitzen lagunduz.

4.1.1. Sustapenerako 35. neurria: langile teknikoen prestakuntza bermatzea genero ikuspuntutik aztertuta, neska eta nerabeak hobeki uler ditzaten.

4.1.2. Sustapenerako 36. neurria: entrenatzaile neska gazteen prestakuntza eta onarpena sustatzea, bereziki jokalarizandako horiena.

4.1.3. Sustapenerako 37. neurria: nesken parte-hartzea piztea jarduera fisiko eta kiroleko maila guztietan, entrenatzeko eta ziurtagiriak lortzeko aukerak sustatuz: entrenatzaile moduan, jardueren eta kirol txapelketen antolatzaile moduan, arbitro moduan, eta abar.

4.1.4. Sustapenerako 38. neurria: hizkuntza bateratzailea erabiltzeko beharraz jabearaztea langile teknikoak, neskek kirolaren munduan toki bat dutela senti dezaten. “Banakako defentsa” bezalako esaldi neutroak erabiltzea, edo “gizonezkoen” kirolak esatea ekiditea nesken arrakasta edo trebetasuna neurtzeko, adibide egokiak dira norabide horretan.

4.1.5. Sustapenerako 39. neurria: aisialdi osagarriari arreta gehiago ematea, txapelketetan lortzen diren emaitzei baino. Edozein neskak parte hartuz gozatzeko aukera izatean datza eta, beharrezkoa balitz, kirol jarduera erraztu eta bideratzea, neska batek esperientziarekin gozatzen ez duenean edo beste aukera batzuk probatzeko nahia agertzen duenean.

4.1.6. Sustapenerako 40. neurria: jarduera fisiko eta kirolen garrantziaz hitz egitea emakumeen bizitzan, onura fisiko eta psikosozialak azpimarratuz, kirol ohiturak eta bizimodu aktiboak mantentzeagatik: bihotz-hodien egoera egokia, hezurren garapen osasuntsua, gorputzaren irudi ona, norberak bere buruarengan duen konfiantza areagotzea, eta abar. Halaber, neska batzuk lesioak izateko duten beldurrari arreta eman behar zaio, kirol praktikaren arriskuak gutxitzeko bete beharreko neurriak positiboki aurkeztuz.

4.1.7. Sustapenerako 41. neurria: nesken artean, kirola egiten jarraitzeko rol ereduak sustatzea. Rol eredu aktibo gisa agertzeaz gain, langile teknikoek beren irudi propioak parteka ditzakete neskekin. Esate baterako, beren kirolean arrakasta izan duten emakumeen lorpenak balora daitezke, edo beren kirol bizitzan eragin berezia izan zuen emakumeren baten gainean hitz egin daiteke.

5. GURASOAK

Koordinazioa: Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusia (Eskola Kirola).

Parte-hartzaileak: Hezkuntza Saila, heziketa fisikoan eta kirolean aditu direnen elkarteak, ikasleen gurasoen elkartearen ordezkariak, eskola arduradunak, eta abar.

5.1. 6. ardatz estrategikoa: gurasoak nesken kirol sustapenean sartzea, haiei alaben jarduera fisiko eta kirol praktikak duen garrantzia jakinaraziz. Haien parte-hartze aktiboa piztu behar da.

5.1.1. Sustapenerako 42. neurria: gurasoak alaben kirol sustapenean parte hartzerantz animatzea eta, horrekin batera ohartaraztea, lan horretan parte ez hartzearen ondorioa alabek jarduera horiek garrantzirik gabekoak direla interpretatzea izango dela. Gurasoek aktiboki babes dezakete alaben kirol parte-hartzea, aktiboak izateko denbora nahikoa dutela ziurtatuz, haiek entrenamenduetara eramanez, partiduak ikustera joanez, ekintza boluntarioetan parte hartuz, haiekin jarduera fisiko eta kirolean parte hartuz, familian jarduerak antolatuz ariketa fisikoa eta kirolak sartuz, eta abar.

5.1.2. Sustapenerako 43. neurria: gurasoak bultzatzea alabei aukerak eman diezazkieten jarduera fisiko eta kirolak egiteko lehenengo urteetatik, Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntzako mailetatik bertatik. Helburua kirol ohiturak eta bizimodu aktiboko ereduak hartzen hastea da, oso adin goiztiarretatik.

5.1.3. Sustapenerako 44. neurria: gurasoak alabentzat rol eredu aktiboak izatearen beharraz ohartaraztea. Izan ere, gurasoen kirol parte-hartzeak, amarenak bereziki, lotura oso esanguratsua du alaben kirol parte-hartzearekin.

5.1.4. Sustapenerako 45. neurria: gurasoak bultzatzea, kirolari, entrenatzaile, epaile edo kirol liderrak diren emakumeen rol ereduak azpimarra ditzaten alaben aurrean. Baztertzekoak izango lirateke neurri batean ohikoak diren beste batzuk: animatzaileak, anoa postuetako arduradunak, irabazleei musu eta sariak ematen dizkienak, eta abar.

5.1.5. Sustapenerako 46. neurria: gurasoei kirol parte-hartzea bultzatzearen komenigarritasunari eta ekartzen duen dibertimenduari buruzko informazioa ematea, emaitzak bilatzean arreta jarri ordez. Asmo horrekin gurasoek alabak anima ditzakete jarduera berriak probatzera, eta direnagatik onartu eta lagunduko dituzte lortzen dituzten emaitzengatik baino. Neurriaren eta gorputzaren formaren gaineko komentarioak egitea, eta abar ekidin behar da.

5.1.6. Sustapenerako 47. neurria: gurasoak ohartaraztea ikastetxeekin eta hezkuntza administrazioarekin lankidetzan aritzea komenigarria dela, nesken artean jarduera fisikoak eta kirolak sustatzeko. Halaber, komenigarria litzateke gurasoek beren erantzukizuna gain hartzea adierazitako lan horretan.

6. LEHEN MAILAKO ARRETA ZERBITZUA ETA ESKOLA OSASUN ZERBITZUA

Koordinazioa: Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusia (Eskola Kirola).

Parte-hartzaileak: udaleko eskola osasuneko zerbitzuak, osasun elkarte profesionalak, osasunaren esparruko profesionalak prestatzera zuzenduriko unibertsitate erakundeak, osasuneko gobernuz kanpoko erakundeak (GKE), eta abar.

6.1. 7. helburu estrategikoa: osasun esparruko profesionalek neskei eta haien gurasoei jarduera fisiko eta kirol praktikaren onurak modu eraginkorrean jakinaraz diezazkiela bermatzea, aholkularitza emanaz fisikoki aktiboak izatera iristeko, eta kirol jardueretan erregularki parte hartzeko.

6.1.1. Sustapenerako 48. neurria: lehen mailako arreta eta eskola osasunaren esparruko langileak animatzeko programa bat martxan jartzea, haien kontzientziak areagotzeko nesken osasunerako jarduera fisiko eta kirolen garrantziaren gainean, eta neskak eta gurasoak aholka ditzaten jarduera fisiko eta kirolek dakartzaten onuren gainean.

6.1.2. Sustapenerako 49. neurria: neska gazteen jarduera fisiko eta kirolari buruzko informazioa, neskak eta familiak jakinaren gainean jartzeko interesa duten sendagileei, fisioterapeutei, nutrizionistei eta osasun arretako beste profesional batzuei helaraztea.

6.1.3. Sustapenerako 50. neurria: neskei eta beren gurasoei, jarduera fisiko eta kirol seguruak eta alabentzat dibertigarriak izango direnak aholkatzea (ariketa neurria, motak, eta abar) eta, behar izango balitz, eskola kirolean aditu diren kirol langile teknikoengana bidaltzea.

6.1.4. Sustapenerako 51. neurria: neskei jarduera fisiko eta kirolean parte har dezatela gomendatzea, bizimodu aktiboak mantentzeko egokienak diren horietarantzko bidean jartzeko bereziki.

6.1.5. Sustapenerako 52. neurria: eskola adinean dauden nesken jarduera fisiko eta kirol ereduak modu erregularrean ebaluatzea.

6.1.6. Sustapenerako 53. neurria: gurasoen esku-hartzea bultzatzea, alabengan kirol ohiturak eta bizimodu aktiboak susta ditzaten.

6.1.7. Sustapenerako 54. neurria: hezkuntza eta kirol administrazioari, eskola programak eta komunitaterako programak martxan jartzea exijitzea, nesken jarduera fisikoaren beharrak estaltzeko.

6.1.8. Sustapenerako 55. neurria: osasun arretako zerbitzuak eta profesionalak animatzea eredu izatera kirol praktikan eta bizimodu aktiboetan.

7. KOMUNIKABIDEAK

Koordinazioa: Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritza Nagusia (Eskola Kirola).

Parte-hartzaileak: komunikabide elkarteetako ordezkariak, komunikazioaren esparruko adituak, jarduera fisiko eta kirolen erakunde sustatzaileak, eta abar.

7.1. 8. ardatz estrategikoa: komunikabideetan sustapenerako kanpainak diseinatu eta martxan jartzea, mezu argia eta bateratua helarazteko biztanle talde guztiei eskola adinean dauden nesken jarduera fisiko eta kirolen gainean, neskei eta haien familiei bereziki.

7.1.1. Sustapenerako 56. neurria: komunikazioko estrategia garatu eta martxan jartzea, mezu argia eta sendoa helarazteko nesken kirol parte-hartzearen inguruan. Horretarako, komunikabideak, ikastetxeak eta komunitateko sareak erabiliko lirateke. Mezuak jarduera fisiko ezeko ondorioen berri eman beharko luke, neskak kirola egiten hastearen aldeko informazioarekin batera, jarduera fisiko eta kirolean parte-hartze erregularra manten dezaten.

7.1.2. Sustapenerako 57. neurria: neskei eta familiei zehazki zuzenduriko sustapen kanpaina martxan jartzea, sei hilabeteko iraupenarekin gutxienez. Izan ere, bi baldintza horien konbinaketa, hau da, biztanle azpimultzo jakin bati egokituriko mezuak eta komunikabideetan kanpaina mantentzen den arrazoizko denbora, ezinbestekoa da eragin adierazgarria izateko informazio eta sentsibilizazio mailan.

7.1.3. Sustapenerako 58. neurria: sustapen kanpainak kirol ohiturak eta bizimodu aktiboak mantentzera zuzentzea, eta ez bakarrik onura fisiko eta psikosozialetara. Neskek, nerabeak batez ere, kirol praktikaren ondorio positiboak ezagutu eta baloratzen dituzte, eta horien garrantziaz jabetzea ezinbestekoa dela dirudien arren *aktibitatearen aurreko* eta *aktibitatearen* garaian aldaketak eragiteko, hori ez da nahikoa jarduera fisikoa eta kirola mantentzeko garai batean sartzeko.

7.1.4. Sustapenerako 59. neurria: sentsibilizazio eta gizarte kontzientziarioko kanpainak diseinatzean eta martxan jartzean laguntzea, neskek ere kirola egiten dutenaren pertzepzioa garatzeko; esate baterako, publizitatea, iragarkiak eta kartelak egin daitezke, neska kirolarien irudiak bultzatuz.

7.1.5. Sustapenerako 60. neurria: nesken kirolek agerpen egonkorra izatea bermatzea komunikabideetan, telebistan batez ere, eta ez bakarrik eliteko kirolean.

7.1.6. Sustapenerako 61. neurria: komunikabideei informazio erregularra ematea, emakumeen kirolari ematen ari zaion estaldura kantitate eta kalitatearen gainean.

7.1.7. Sustapenerako 62. neurria: komunikabideak bultzatzea zerbitzu publikoko iragarkiak martxan jartzera, jarduera fisiko eta kirolari buruz, batez ere inguruan eskuragarri dauden jarduera eta kirol zerbitzuekin zerikusia duten horiek.

3.3 Ondorioak

Eskola adinean kirola egiteak berebiziko garrantzia du neska eta mutilen prestakuntzarako eta garpenerako. Biltzen dituen hezkuntza eta prestakuntza helburuengatik, erakundeek horiek sustatzeko eginiko inbertsioa justifikatzen da. Hala eta guztiz ere, jarduera fisikoa eta kirola egitearen onura aukerak erregulariki praktikatzearen menpe daude, eta hori oso zalantzarria da eskola adinean dauden neskek kirola bertan behera uztearen inguruan agerturiko zenbaki altuak eta jarduera fisiko eza ikusita.

Jarduera fisikoa eta kirolak egiteko baldintzatzaileak aldatu egiten dira generoaren arabera, beraz, beharrezkoak dira biztanle azpitalde baten edo bestearen ezaugarriei zuzenean zuzenduriko sustapen politikak (Brustad, 1996; U.S. Dpt. of Health, 1996; Castillo et al., 1997). Hala eta guztiz ere, atera daitekeen ondorio garrantzitsua koordinazioak eta sinergiak bakarrik erantzun ahal izango diotela da, sustapeneko neurriak martxan jartzeari. Sustapen neurri horiei esker, posible litzateke arrazoizko itxaropenak izatea eskola adinean dauden nesken jarduera fisiko eta kirol ohiturak hobetzeko. Zoritxarrez, sustapen lan horretan parte hartzen duten agente ezberdinen ekimen isolatuak asmoz beterikoak izan arren, ez dira eraginkorrak izan gaur arte, eta estatistikek islatzen jarraitzen duten errealtate gordinaren aurka jo dute: kirol praktika bertan behera uztearen eta jarduera fisiko ezaren maila oso altua eta kezkarria da, osasuneko arazo kronikoen gorakadarekin batera, geroz eta gazteagoak diren nesken artean. Arazo horiek, gainera, mugikortasun gutxiko bizimoduekin uztartzen dira.

Kirol sustapeneko neurri koordinatuak martxan jartzeak konpromiso ekonomikoak exijitzen ditu erakundeen eta sektore pribatuaren partetik, baina, batez ere, lankidetzak estua eskatzen du gaian agertzen diren pertsona eta erakunde guztien partetik. Helburu horrekin Bizkaiko Foru Aldundiak, Eskola Kiroleko programen sorreran paper nagusia duena eta arlo horretan inbertsio handiena egiten duena izaki, lantalde baten sorrera sustatzearen arduraduna izan beharko luke. Talde horrek nesken artean praktikan jarriko litzatekeen kirol sustapeneko plan xehatu bat diseinatzeko ardura izango luke. Bertan, aldi berean eta modu koordinatuan, txosten honetan gomendaturiko ardatz estrategiko eta sustapenerako neurri guztiak jasoko lirateke.

ERREFERENTZIAK

- Allensworth, D.; Lawson, E.; Nicholson, L.; Wyche, J. (1997). *Schools and Health: Our Nation's Investment*. Washington, DC.: National Academy Press.
- Anderssen, N.; Wold, B. (1992). "Parental and peer influences on leisure-time physical activity in young adolescents". *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 63 (4), 341-348.
- Armstrong, N.; Van Mechelen, W. (1998). "Are young people fit and active?" S. Biddle; J. Sallis; N. Cavill (ed.), *Young and Active? Young people and health-enhancing physical activity-evidence and implications* (69-97 orr.). London: Health Education Authority.
- Biddle, S. (1993). "Psychological benefits of exercise and physical activity". *Revista de Psicología del Deporte*, 4, 99-106.
- Biddle, S.; Cavill, N. A.; Sallis, J. F. (1998). "Policy framework for young people and health-enhancing physical activity". S. Biddle; J. F. Sallis; N. A. Cavill (ed.). *Young and Active? Young people and health enhancing physical activity: Evidence and implications* (3-16 orr.). London: Health Education Authority.
- Brustad, R.J. (1993). "Who will go out and play? Parental and psychological influences on children's attraction to physical activity". *Pediatric Exercise Science*, 5, 210-223.
- Brustad, R.J. (1996). "Attraction to physical activity in urban schoolchildren: parental socialization and gender influences". *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 67(3), 316-323.
- Buckworth, J.; Dishman, R.K. (2001). *Exercise psychology*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Calmeiro, L.; Matos, M. (1999). "Efectos del programa de gestión personal en la promoción de la actividad física en adolescentes". *Revista de Psicología del Deporte*, 8 (1), 87-101.
- Carratalá, E.; Carratalá H. (2000). "Análisis de los motivos de práctica del judo en las distintas federaciones autonómicas". *Asociación Española de Ciencias del Deporte elkartearen batzarra*. Cáceres: Kirol Zientzietako Fakultatea. Extremadurako Unibertsitatea.
- Casimiro, A.J. (1999). *Comparación, evolución y relación de hábitos saludables y nivel de condición física-bucal en escolares, entre final de educación primaria (12 años) y final de educación secundaria obligatoria (16 años)*. Argitaratu gabeko doktoretza tesia. Granadako Unibertsitatea.
- Castillo, I.; Balaguer, I.; Tomás, I. (1997). "Predictores de la práctica de actividades físicas en niños y adolescentes". *Anales de Psicología*, 13 (2), 189-200.
- Cruz, J. (1997). "Factores motivacionales en el deporte infantil y asesoramiento psicológico a entrenadores y padres". J. Cruz (ed.), *Psicología del deporte* (147-176 orr.). Madril: Síntesis.
- Delgado, M.; Pérez, I. (2004). *La salud en secundaria desde la Educación Física*. Barcelona: Inde.
- Dempsey, J.M.; Kimiecik, J.C.; Horn, T.S. (1993). "Parental influence on children's moderate to vigorous physical activity participation: An expectancy-value approach". *Pediatric Exercise Science*, 5, 151-167.
- Devís, J.; Peiró, C.; Pérez, V.; Ballester, E.; Devís, F.J.; Gomar, M.J.; Sánchez, R. (2000). *Actividad física, deporte y salud*. Barcelona: Inde.

- Diez, C.; Guisasola, R. (2002). *Hamabi eta hemezortzi urte bitarteko neska gazteak kirol praktika uztera eramaten dituzten zergatiak eta arazo horretan esku hartzeko proposamenei buruzko azterlana. ITXASO proiektua*. Donostia-San Sebastián. Gipuzkoako Foru Aldundia.
<http://www.kirolarte.net/adminkirolarte/material/TXOSTENALABURPENAITXASOeuskera.pdf> helbidean eskuragarri. Azkenekoz kontsultatua: 2005eko abenduaren 11n.
- Dishman, R.K.; Washburn, R.A.; Heath, G.W. (2004). *Physical activity epidemiology*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Escartí, A.; Ballester, A. (1993). "Perfil familiar, clima familiar deportivo y práctica deportiva en la adolescencia". S. Barriga eta J.L. Rubio (ed.), *Aspectos psicosociales del ambiente, la conducta deportiva y el fenómeno turístico* (pp. 165-170). Sevilla: Eudema.
- Fernández, E.; Contreras, O.R.; Sánchez, F.; Fernández-Quevedo, C. (2002). "Evolución de la práctica de la actividad física y el deporte en mujeres adolescentes e influencia en la percepción del estado general de salud". B. Vázquez, *Mujeres y actividades físico-deportivas* (21-60 orr). Madril: Hezkuntza, Kultura eta Kirol Ministerioa. Kiroletako Kontseilu Gorena.
- Garcés de los Fayos, E. J. (1995). *La situación actual de la práctica deportiva en el alumnado femenino: actitudes de las niñas adolescentes ante el deporte en la Región de Murcia*. Murtzia: Murtziako Erkidegoko Osasun eta Gizarte Gaietako Saila.
- Garcia, A. W.; Norton, M.A.; Frenn, M.; Coviak, C.; Pender, N.J.; Ronis, D.L. (1995). "Gender and developmental differences in exercise beliefs among youth and prediction of their exercise behavior". *Journal of School Health*, 65 (6), 213-219.
- García Ferrando, M. (1997). *Los españoles y el deporte, 1980-1995 (un estudio sociológico sobre comportamientos, actitudes y valores)*. Valentzia: Tirant lo Blanch – Kiroletako Kontseilu Gorena.
- García Ferrando, M. (2001). *Los españoles y el deporte: prácticas y comportamientos en la última década del siglo XX. Encuesta sobre los hábitos deportivos de los españoles, 2000*. Madril: Hezkuntza, Kultura eta Kirol Ministerioa. Kiroletako Kontseilu Gorena.
- Gill, D.L. (1992). "Gender and sport behavior". T. S. Horn (ed), *Advances in sport psychology* (143–160 orr.). Champaign, IL: Human Kinetics.
- González, J.M.; Sarria, L.; Coca, S. (2004). *Cinco años, una vida. Actividad física y hábitos sanos en la adolescencia*. Donostia-San Sebastián: Erein.
- González Carballude, J. (1998). *Organización del Deporte Extraescolar en los centros docentes de Barcelona y su cinturón. Diseño de un modelo*. Argitaratu gabeko doktoretza tesia. Bartzelonako Unibertsitatea.
- Goñi, A.; Zulaika, L.M. (2000). "La participación en el deporte escolar y el auto-concepto en escolares de 10 a 11 años en la provincia de Guipúzcoa". *Apunts*, 59, 6-10.
- Guillén, F.; García, F.; Guillén, R.; Sánchez, R. (2003). "Auto-concepto en jóvenes sedentarios y practicantes deportivos". *EduPsykhé*, 2 (2), 259-272
- Hernán, M.; Ramos, M.; Fernández, A. (2004). *Salud y Juventud*. Madril: Espainiako Gazteria Kontseilua.
- Ispizua, M. (2003). *Bizkaiko biztanleen kirol ohiturak. 2001 urtea*. Bilbo: Bizkaiko Foru Aldundia.
- Kimiecik, J. C.; Horn, T. S. (1998). "Parental beliefs and children's moderate to vigorous physical activity". *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 69, 163-175.

- Martín, M.; Tercedor, P.; Pérez, I.; Chillón, P.; Delgado, M. (2004). "Los adolescentes españoles ante la práctica de actividad física y deporte". *Avena azterlana*. III. Kirolaren Euskal Batzarrean aurkezturiko txostena. Kirola eta gizarteratzea. Vitoria-Gasteiz.
- McCullagh, P.; Matzkanin, K.T.; Shaw, S.D.; Maldonado, M. (1993). "Motivation for participation in physical activity: A comparison of parent-child perceived competencies and participation motives". *Pediatric Exercise Science*, 5, 224-233.
- Melcher, N.; Sage, G.H. (1978). "Relationship between parental attitudes toward physical activity and the attitudes and motor performance of their daughters". *International Review of Sports Sociology*, 13, 75-88.
- Mendoza, R. (2000). "Diferencias de género en los estilos de vida de los adolescentes españoles: implicaciones para la promoción de la salud y para el fomento de la actividad físico-deportiva". *Educación física y salud*. Heziketa Fisikoko Nazioarteko Bigarren Biltzarren aktak. Cádiz: FETE-UGT-Cádiz, 765-790.
- National Association for Sport and Physical Education (NASPE) (2003). "Adults/teens attitudes toward physical activity and physical education". *The Sport Journal*, 6 (2), 10. or. Helbide honetan eskuragarri:
<http://www.thesportjournal.org/2003Journal/Vol6-No2/nasp.asp> Azkenekoz kontsultatua: 2005eko irailaren 1a.
- Ortúzar, I. (2005). *El deporte escolar y el profesorado de Educación Física*. Doktoretza tesia. Euskal Herriko Unibertsitatea.
- Orona, L. (2002). *Estudi sobre els hàbits esportius dels escolars d'Andorra. Una comparativa europea*. Andorra: Andorrako Gobernuko Gazteria eta Kiroletako Estatu Idazkaritza.
- Passer, M.W. (1982). "Children in sport: Participation motives and psychological stress". *Ouest*, 33, 231-244.
- Pate, R.R.; Pratt, M.; Blair S.N. et al. (1995). "Physical activity and public health. A recommendation from the Centers for Disease Control and Prevention and the American College of Sports Medicine". *Journal of the American Medical Association*, 273 (5), 402-407.
- Petlickoff, L.M. (1996). "The drop-out dilemma in youth sports". O. Bar-Or (ed.), *The child and adolescent athlete* (418-430 orr.). Oxford, England: Blackwell Scientific.
- Piéron, M. (2001). "Participación de jóvenes europeos en actividades físicas y deportivas, actitudes hacia la escuela y la Educación Física. Consecuencias pedagógicas". V. Mazón, D. Sarabia, F. Ruiz, R. Torralbo eta F.J. Canalesen (koord.), *Reflexiones y perspectivas de la enseñanza de la E.F. y el deporte escolar en el nuevo milenio* (112-132 orr.). Santander: A.D.E.F.
- Ramos, P.M.; González, A.M. (2005) "Avances en actividad física y salud". A.M. González (ed.), *Avances en ciencias del deporte*. Bilbo: Euskal Herriko Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua.
- Sallis, J.F. (1993). "Epidemiology of physical activity and fitness in children and adolescents". *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 62, 403-408.
- Sallis, J. F.; McKenzie, T. L.; Alcaraz, J. E.; Kolody, B.; Faucette, N. eta Hovell, M. F. (1997). "The effects of a 2-year physical education program (SPARK) on physical activity and fitness in elementary school students". *American Journal of Public Health*, 87, 1328-1334.
- Sánchez, F. (1996). *La actividad física orientada hacia la salud*. Madril: Biblioteca Nueva.

- Sánchez, F. et al. (1997). "Actitudes de los estudiantes de tercero de BUP frente a la Educación Física dentro del contexto general del plan de estudios de la Enseñanzas Medias". VVAA-n, *Nuevas Perspectivas Didácticas y Educativas de la Educación Física* (21-56 orr). Madril. Investigaciones en Ciencias del Deporte. Hezkuntza eta Zientzia Ministerioa, Kiroletako Kontseilu Gorena.
- Stucky-Ropp, R. C.; DiLorenzo, T. M. (1993). "Determinants of exercise in children". *Preventive Medicine*, 22, 880-889.
- Telama R.; Yang X.; Laakso L.; Viikari J. (1997). "Physical activity in childhood and adolescence as predictor of physical activity in young adulthood". *American Journal of Preventive Medicine*, 13, 317-323.
- Torre, E. (1998). *La actividad fisico-deportiva extraescolar y su interrelación con el área de educación física en el alumnado de enseñanzas medias*. Argitaratu gabeko doktoretza tesia. Granadako Unibertsitatea.
- U.S. Department of Health and Human Services (1996). "Physical Activity and Health: A Report of the Surgeon General". Atlanta, GA. U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention. National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion. Helbide honetan eskuragarri: <http://www.cdc.gov/nccdphp/sgr/pdf/sgrfull.pdf> . Azkeneko kontsulta: 2005eko irailaren 1ean.
- U.S. Department of Health and Human Services (2000). "Healthy People 2010, conference edition". Washington DC: U.S. Department of Health and Human Services. Helbide honetan eskuragarri: <http://www.health.gov/healthypeople/Document/HTML/Volume2/22Physical.htm> . Azkeneko kontsulta: 2005eko irailaren 1a.
- Wald, J. (2003). "Parental motivations for enrolling their children in a private gymnastic program". *The Sport Journal*, 6 (3), 6 or. Helbide honetan eskuragarri: <http://www.thesportjournal.org/2003Journal/Vol6-No3/motivations.asp> . Azkeneko kontsulta: 2005eko irailaren 1a.
- Weiss, M.R.; Petlichkoff, L.M. (1989). "Children's motivation for participation in and withdrawal from sport: Identifying the missing links". *Pediatric Exercise Science*, 1, 195-211.
- Zakarian, J.M.; Hovell, M.F.; Hofstetter, C.R.; Sallis, J.F.; Keating, K.J. (1994). "Correlates of vigorous exercise in a predominantly low SES and minority high school population". *Preventive Medicine*, 23, 314-321.

Bizkaiko Foru
Aldundia
Diputación
Foral de Bizkaia

Kultura Saila
Departamento
de Cultura